AGATOS KRISTI kolekcija

AGATHA CHRISTIE

VIENS, DU, UŽSEK MAN BATUS

AGATHA CHRISTIE

VIENS, DU, UŽSEK MAN BATUS

LEIDYKLA

VILNIUS

UDK 820-3
CH 525

AGATHA CHRISTIE

ONE, TWO, BUCKLE MY SHOE

Iš anglų kalbos vertė
[redacted]

ISBN 9986-833-18-3

Dorotei Nort,
kuri mėgsta detektyvus bei
grietinėlę ir mano, jog
detektyvinės istorijos gali
kompensuoti grietinėlės stygių

Viens, du, užsek man batus,
Trys, keturi, uždaryk duris,
Penki, šeši, surink šapus,
Septyni, aštuoni, gerai juos susuk,
Devyni, dešimt, višta riebi,
Vienuolika, dvylika, duobė gili,
Trylika, keturiolika, merginamos visos,
Penkiolika, šešiolika, net ir virtuvėj likę,
Septyniolika, aštuoniolika, jos vis dar čia,
Devyniolika, dvidešimt, deja, lėkštė tuščia...

Viens, du, užsek man batus

I

Per pusryčius ponas Marlėjus buvo ne itin gerai nusiteikęs.

Jis skundėsi šonine, domėjosi, kodėl kava atrodo kaip skystas purvas, ir pastebėjo, jog košė kiekvieną kartą vis prastesnė ir prastesnė.

Ponas Marlėjus buvo nedidelis vyras atsikišusiu žandikauliu ir ryžtingu smakru. Jo tvarkanti namus sesuo – stambi moteriškė, šiek tiek panaši į grenadierių. Ji atidžiai nužvelgė brolį ir pasiteiravo, ar vanduo vonioje vėl buvo šaltas.

Ponas Marlėjus nenoromis pripažino, jog vanduo buvo šiltas.

Jis žvilgtelėjo į laikraštį ir pastebėjo, kad vyriausybė, atrodo, iš nekompetentingos virsta visiška silpnaprote.

Panelė Marlėj bosu atsakė, kad tai yra gėdinga.

Būdama paprasta moteris, ji visada manė, kad bet kokios valdančios vyriausybės darbas ypač naudingas. Ji pareikalavo, kad brolis paaiškintų, kodėl dabartinė vyriausybės politika buvo neįtikinama, idiotiška, kvaila ir, atvirai šnekant,

pragaištinga.

Išsakęs viską, ką apie tai mano, ponas Marlėjus išgėrė antrą puodelį paniekintos kavos ir atskleidė tikrąją sielvarto priežastį.

– Tos panelės, – tarė jis, – jos visos vienodos! Nepatikimos, egocentriškos, jomis jokiu būdu negalima pasikliauti.

Panelė Marlėj paklausė:

– Gladisė?

– Aš tik ką gavau žinutę. Jos tetą ištiko priepuolis, ir todėl ji turinti vykti į Somersetą.

Panelė Marlėj pasakė:

– Tai labai erzina, brangusis, tačiau vargu ar ji dėl to kalta.

Ponas Marlėjus liūdnai palingavo galvą.

– Iš kur man žinoti, kad jos tetai priepuolis? Iš kur man žinoti, ar ji nesusitarė su tuo visiškai niekam tikusiu jaunuoliu, su kuriuo susitikinėja? Galiu tvirtai pasakyti, kad jis tikras netikša! Greičiausiai jie susiplanavo šios dienos išvyką.

– O ne, mielasis, aš nemanau, jog Gladisė galėtų taip pasielgti. Juk tu ir pats sakei, kad ji visada buvo labai dora.

– Taip taip.

– Protinga mergaitė ir tikrai sumani darbuotoja, kaip tu sakei.

– Taip taip, Georgina, bet taip buvo prieš pasirodant tam netikusiam jaunuoliui. Ji pasidarė visiškai kitokia pastarosiomis dienomis, visiškai kitokia – išsiblaškiusi, nusiminusi, nervinga.

Grenadierius giliai atsiduso. Ji tarė:

– Pagaliau, Henri, merginos įsimyli. Ir nieko čia nepadarysi.

– Ji neturėtų leisti, kad tai kaip nors įtakotų jos, kaip mano sekretorės, darbą. Ir ypač šiandien, kai aš taip užsiėmęs! Keletas labai svarbių pacientų. Tai labai erzina, – atšovė ponas Marlėjus.

– Aš suprantu, kad tai nepaprastai apmaudu, Henri. Tarp kitko, o kaip sekasi naujam berniukui?

Henris Marlėjus niūriai atsakė:

– Jis blogiausias iš visų, kokius esu turėjęs! Negali teisingai įsidėmėti nė vienos pavardės ir yra baisiai nerangus. Jei jis nepasitaisys, aš jį atleisiu ir ieškosiu kito. Nesuprantu, kas dabar atsitiko mokymo įstaigoms. Atrodo, kad jos išleidžia neišmanėlius, negalinčius suvokti jiems sakomų elementarių dalykų, ką jau kalbėti apie tai, kad jie ką nors atsimintų!

Jis žvilgtelėjo į laikrodį.

– Man jau reikia eiti. Visas rytas užimtas, o dar ta Sainsberi Syl, kurią irgi turiu priimti, mat jai skauda dantį. Patariau kreiptis į Reilį, bet ji net girdėti apie tai nenorėjo.

– Žinoma, ne, – ištikimai pritarė Georgina.

– Reilis labai gabus, tikrai labai gabus. Jo diplomas aukščiausios klasės. Dirbdamas jis taiko naujausius metodus.

– Jo rankos dreba, – ištarė Georgina. – Mano nuomone, jis geria.

Jos brolis nusijuokė, gera nuotaika grįžo. Jis pasakė:

– Sumuštinio pakilsiu kaip visada, pusę dviejų.

II

„Savojos" viešbutyje dantų krapštuku ponas Amberiotis rakinėjo dantis ir pats sau šypsojosi.

Viskas klojosi puikiai.

Jam, kaip visada, sekėsi. Tik pamanykite, keli jo mandagūs žodeliai tai idiotei vištai taip apsimokėjo. Jis visada buvo geraširdis. Ir dosnus! Ateityje jis galės būti dar dosnesnis. Labdaros kupini vaizdai iškilo jam prieš akis. Mažasis Dimitrijus ... Ir gerasis Konstantopopolus, vargstantis savo restoranėlyje... Kokie malonūs siurprizai jų laukia...

Dantų krapštukas neatsargiai slystelėjo, ir ponas Amberiotis krūptelėjo. Rausvos ateities vizijos užleido vietą dabarčiai. Jis švelniai ėmė tirti žaizdelę liežuviu. Tada išsitraukė savo užrašų knygelę. Dvylikta valanda, Karalienės Šarlotės gatvė 58. Pasistengė susigrąžinti džiugią nuotaiką. Tačiau veltui. Horizontas susitraukė iki šešių paprastų žodžių:

– Karalienės Šarlotės gatvė 58. Dvylikta valanda.

III

Viešbutyje „Glengowrie Cort", pietų Kenzingtone, pusryčiai ėjo į pabaigą. Panelė Sainsberi Syl vestibiulyje šnekučiavosi su ponia Boulito. Jos užėmė šalia stovinčius staliukus valgomajame ir susidraugavo prieš savaitę, jau kitą dieną po panelės Sainsbery Syl atvykimo.

Panelė Sainsberi Syl pasakė:

– Žinote, brangioji, jį tikrai nustojo skaudėti! Net nedie-

gia! Manau, gal aš paskambinsiu...

Ponia Boulito ją nutraukė:

– Mieloji, nekvailiokite. Jūs eisite pas dantistą ir baigsite šį reikalą.

Ponia Boulito buvo aukšta, įtaigi moteris, kalbanti žemu balsu. Panelė Sainsberi Syl – keturiasdešimties su viršum metų, kiek išblukusiais plaukais, kurie krito netvarkingomis garbanomis. Jos rūbai buvo beformiai ir meniški, o pensnė visą laiką slydo. Panelė Syl buvo puiki pašnekovė.

Dabar ji ilgesingai pratarė:

– Tačiau, suprantate, jo išties visai neskauda.

– Nesąmonė, jūs juk sakėte, kad šią naktį bluosto nesudėjote.

-- Taip, aš tikrai nemiegojau, bet gal nervas jau mirė.

– Dar svaresnė priežastis apsilankyti pas dantistą, – tvirtai pasakė ponia Boulito. – Mes visi linkę tai atidėlioti, tačiau tik iš baimės. Geriau jau pasiryžti ir baigti tą reikalą!

Kažkas praslydo pro panelės Sainsbery Syl lūpas. Greičiausiai tai buvo maištingas: "Taip, tačiau tai mano dantis!"

Tačiau viskas, ką ji ištarė garsiai, tebuvo:

– Tikiuosi, jūs teisi. O, be to, ponas Marlėjus yra toks atsargus, jis tikrai niekada niekam nesuteikia skausmo.

IV

Direktorių tarybos posėdis baigėsi. Jis praėjo ramiai. Pranešimas pavyko. Jame nebuvo nieko prieštaringo. Vis dėlto jautrusis ponas Samuelis Roterštainas kažką pajuto – pir-

mininko kalba skambėjo kiek neįprastai.

Jo tonas vieną ar du kartus pasirodė šiurkštus ir gana aštrus, visai netinkamas posėdžiui.

Galbūt jį kamavo koks nors slaptas nerimas? Tačiau Roterštainas niekaip negalėjo susieti nerimo su Alisteriu Blantu, kuriam emocijos buvo visai nebūdingos. Jis buvo toks normalus tipas, tikrų tikriausias britas.

Žinoma, žmogų gali kankinti kepenys... Patį poną Roterštainą retsykiais vargino kepenų skausmai. Tačiau jis nebuvo girdėjęs, kad Alisteris kada nors skųstųsi kepenimis. Alisterio sveikata buvo tokia pat patikima kaip ir jo protas bei finansinių operacijų suvokimas. Tasai tvirtumas nei kiek neerzino, tiesiog spinduliavo ramią gerovę.

Ir vis dėlto kažkas buvo ne taip. Vieną ar du kartus pirmininko ranka nuslydo veidu. Sėdėjo pasirėmęs smakrą. Tai buvo jam nebūdinga. Ir vieną ar du kartus jis tikrai atrodė išsiblaškęs.

Jie išėjo iš posėdžių salės ir nusileido laiptais.

Roterštainas paklausė:

– Ar jus pavėžėti?

Alisteris Blantas šyptelėjo ir papurtė galvą.

– Mano mašina laukia. – Jis pažvelgė į laikrodį. – Negrįžtu į miestą, – stabtelėjo, – iš tikro aš einu pas dantistą.

Paslaptis išaiškėjo.

V

Erkiulis Puaro išlipo iš taksi, sumokėjo vairuotojui ir spustelėjo Karalienės Šarlotės gatvės 58 namo durų skambutį.

Netrukus duris atidarė uolus, šlakuotas, rudaplaukis jaunuolis patarnautojo uniforma.

Erkiulis Puaro pasakė:

– Aš pas poną Marlėjų.

Širdyje ruseno kvaila viltis, kad ponas Marlėjus bus kur nors iškviestas, negaluojantis arba šiandien nepriims pacientų... Visai tuščiai. Patarnautojas atsitraukė, Erkiulis Puaro įėjo į vidų, ir durys už jo nugaros, kaip negailestingas ir nepakeičiamas likimas, užsivėrė.

Patarnautojas pasiteiravo:

– Jūsų pavardė, pone?

Puaro prisistatė, patarnautojas atidarė duris holo dešinėje, ir Puaro įžengė į laukiamąjį.

Kambarys buvo apstatytas gana skoningai, tačiau Erkiuliui Puaro jis pasirodė neapsakomai niūrus. Ant poliruotos Šeratono* stalelio kopijos buvo tvarkingai išdėlioti laikraščiai ir žurnalai. Ant Heplvaito** indaujos, kuri taip pat buvo kopija, stovėjo dvi paauksuotos žvakidės ir vaza vaisiams bei pyragėliams. Ant židinio matėsi bronzinis laikrodis ir dvi bronzinės vazos. Langus puošė mėlynos aksomo užuolaidos. Kėdės buvo aptrauktos Jakobinų*** stiliaus apmušalais su raudonais paukščiais ir gėlėmis.

---

* Tomas Šeratonas (1751-1803) jo vardu vadinamas angliškų baldų stilius, kuriam būdingos tiesios linijos, grakštumas ir paprastumas (vert. past.)

** Baldai, kuriems būdingos lieknos, grakščios linijos, pagamintą 18 a. pabaigoje pagal Džordžą Heplvaitą (vert. past.)

*** 17 a. pradžios modifikuotas Elžbietos laikų architektūros ir baldų stilius (vert. past.)

Ant vienos jų sėdėjo primenantis kariškį vyras nuožmiais ūsais ir pageltusiu veidu. Jis pažvelgė į Puaro kaip į kokį nuodingą vabzdį. Žvilgsnis sakė, kad šiuo atveju su savimi jis norėtų turėti ne šautuvą, o skysčio vabzdžiams naikinti. Puaro, žiūrėdamas į jį su antipatija, tarė sau: „Išties kai kurie anglai yra tokie nemalonūs ir kvaili, kad jų kančias reikėjo nutraukti vos tik jiems gimus".

Kurį laiką paspoksojęs kariškis pagaliau stvėrė „Times", pasisuko su visa kėde taip, kad nematytų Puaro, ir įniko skaityti.

Puaro pasiėmė „Punch".

Jis skrupulingai peržiūrėjo laikraštį, bet nerado jame nieko juokingo.

Į laukiamąjį įėjęs patarnautojas pranešė: „Pulkininkas Aroubambis", ir kariškis išėjo.

Puaro besvarstant, ar tokia pavardė iš tikro egzistuoja, atsidarė durys ir į vidų įžengė maždaug trisdešimties metų vyras.

Kol jis, stovėdamas prie stalo, neramiai apžiūrinėjo žurnalų viršelius, Puaro iš šono žvelgė į jį. Nemalonus ir turbūt pavojingas žmogus, – galvojo jis, – galėtų būti žmogžudys. Šiaip ar taip, jis atrodė daug labiau panašus į žmogžudį nei visi, kuriuos Erkiulis Puaro buvo areštavęs per savo karjerą.

Patarnautojas atidarė duris ir kažkam pranešė: „Ponas Pyro".

Supratęs, kad žodžiai skirti jam, Puaro pakilo. Patarnautojas nuvedė jį holu, pasuko už kampo, kur buvo mažas liftas, ir jie pakilo į antrą aukštą. Čia jis palydėjo jį koridoriumi, atida-

rė duris į mažą prieškambarį, pasibeldė į kitas duris, nelaukdamas atsakymo atidarė jas ir pasitraukęs leido Puaro įeiti.

Puaro ėjo į tekančio vandens garsą ir, užėjęs už durų, pamatė poną Marlėjų, su profesiniu pasimėgavimu besiplaunantį rankas prie kriauklės.

VI

Net ir didžiųjų žmonių gyvenime pasitaiko žeminančių akimirkų. Sakoma, kad niekas negali būti didvyris savo tarno akyse. Prie šio posakio galima pridėti, kad retam lemta išlikti didvyriu pas dantistą.

Erkiulis Puaro puikiai suvokė šį faktą.

Jis buvo žmogus, įpratęs apie save galvoti tik gerai. Jis – Erkiulis Puaro, daugeliu atvejų pranašesnis už kitus. Tačiau dabar jis toks nesijautė. Nuotaika buvo lygi nuliui. Erkiulis Puaro buvo paprastas, išsigandęs žmogelis, bijantis dantisto kėdės.

Ponas Marlėjus baigė plautis rankas. Dabar jis prabilo įprastu, drąsinančiu profesionalo tonu:

– Visai ne taip šilta, kaip turėtų būti šiuo metų laiku, ar ne?

Jis ramiai ėjo iki nustatytos vietos – kėdės! Sumaniai manipuliavo atlošu: tai pakeldavo jį, tai vėl nuleisdavo.

Erkiulis Puaro giliai atsiduso, žengė pirmyn, atsisėdo ir suglebo, atsiduodamas pono Marlėjaus malonei.

– Na, štai, – tarė ponas Marlėjus su pasišlykštėtinu linksmumu. – Patogu. Ar tikrai?

Gūdžiu balsu Puaro pratarė, kad visai patogu.

Ponas Marlėjus prisitraukė savo mažą stalelį, pasiėmė mažą veidrodėlį, tvirtai jį sugniaužė ir pasiruošė darbui.

Erkiulis Puaro sugriebė ranktūrius, užsimerkė ir atvėrė burną.

– Ar kamuoja kokia ypatinga bėda? – pasiteiravo ponas Marlėjus.

Nors ir gana nerišliai kalbantis, kadangi atvira burna sunku ištarti priebalsius, Erkiulis Puaro buvo suprastas: jokios ypatingos negandos jo nekankina. Iš tikro tai buvo, kaip reikalavo jo tvarkos ir švaros supratimas, tik du kartus per metus atliekamas kruopštus patikrinimas. Žinoma, visai įmanoma, kad jam nieko nedarys... Galimas daiktas, ponas Marlėjus nepastebės to antro iš galo danties, kuris kartais tvinkčioja... Galimas daiktas, tačiau to neverta tikėtis, nes ponas Marlėjus buvo labai geras specialistas.

Ponas Marlėjus lėtai apžiūrinėjo dantis, stuksėjo, tikrino, o tai darydamas murmėjo po nosim.

– Ta plomba truputi nudilusi, tačiau nieko rimto. Dantenos gana geros būklės, malonu tai matyti.

Kažką pastebėjęs stabtelėjo, patikrino atidžiau, ne, galima tęsti, tai tebuvo apgaulingas pavojus. Dabar jis ėmėsi apatinių dantų. Pirmas, antras, trečias? Ne. "Šuo, – pagalvojo Erkiulis Puaro, – suuodė kiškį!"

– Čia turime nedidelę bėdą. Ar neskauda? Hm, stebiuosi. – Patikrinimas tęsėsi.

Pagaliau ponas Marlėjus patenkintas atsitraukė.

– Nieko rimto. Tik kelios plombos bei gedimo žymė vir-

šutiniame krūminiame dantyje. Visa tai galime sutvarkyti, manau, šiandien ryte.

Jis paspaudė mygtuką, ir pasigirdo ūžimas. Ponas Marlėjus nukabino grąžtą ir su meile įstatė adatą.

– Vadovaukite man, – trumpai pasakė jis ir pradėjo siaubingą darbą.

Puaro nebuvo reikalo pasinaudoti šiuo leidimu, pakelti ranką, mirktelėti ar šūktelėti. Ponas Marlėjus liovėsi grężęs kaip tik tada, kai reikėjo, trumpai sukomandavo: „Skalaukite", įdėjo naują tvarstį, pasirinko naują adatą ir tęsė. Kankinimas grąžtu greičiau kėlė siaubą nei skausmą.

Kol ponas Marlėjus ruošė plombą, buvo galima tęsti pokalbį.

– Šį rytą turiu viską daryti pats, – paaiškino jis. – Panelei Nevil reikėjo išvykti. Ar atsimenate panelę Nevil?

Puaro meluodamas sutiko.

– Ji buvo iškviesta į kaimą, nes susirgo jos giminaitė. Tokie dalykai būtinai nutinka, kai turi daug darbo. Aš ir taip šįryt nespėju. Pacientas, buvęs prieš jus, vėlavo. Labai erzina, kai taip atsitinka. Sutrikdė visą rytą. O, be to, dar turiu priimti papildomą pacientę, kadangi jai skauda dantį. Aš visada pasilieku laisvą pusvalandį ryte tokiam atvejui. Vis dėlto tai verčia skubėti.

Besidarbuodamas ponas Marlėjus žvilgtelėjo į grūstuvę. Tada toliau tęsė savo pranešimą.

– Pasakysiu jums štai ką, mesjė Puaro. Visuomet pastebiu, kad svarbūs žmonės, dideli žmonės, prisistato laiku – niekada neverčia laukti. Pavyzdžiui, karališkosios šeimos na-

riai. Labai punktualūs. Arba verslininkai iš Sičio, taip pat. O šį rytą pas mane apsilanko labai svarbus asmuo – Alisteris Blantas!

Ponas Marlėjus šią pavardę ištarė triumfuodamas.

Dėl keleto vatos tamponų ir stiklinio vamzdelio, gurguliuojančio po jo liežuviu, Puaro negalėjo kalbėti, tad išleido neaiškų garsą.

Alisteris Blantas! Viena iš tų pavardžių, kurios šiandien kėlė sensaciją. Ne kunigaikščiai, ne grafai, ne ministrai pirmininkai. Ne, paprastas Alisteris Blantas. Žmogus, kurio veidas visuomenei buvo beveik nepažįstamas, žmogus, kurio pavardė tik retkarčiais pasirodydavo laikraščiuose. Jis nebuvo impozantiška persona.

Tiesiog tylus, niekuo neišsiskiriantis anglas, valdantis didžiausią banką Anglijoje. Žmogus, turintis didžiulius turtus. Žmogus, sakantis „Taip" arba „Ne" vyriausybei. Žmogus, kuris gyvena tyliai ir kukliai, niekada nesirodo viešumoje ir nesako kalbų. Tačiau žmogus, turintis neribotą valdžią.

Ponas Marlėjus, dėdamas plombą į vietą, vis dar šnekėjo pagarbiu balsu.

– Visada pasirodo tiksliai nustatytu laiku. Dažnai išsiunčia savo mašiną ir pėstute keliauja į darbą. Malonus, be pretenzijų vyrukas. Mėgsta žaisti golfą ir prižiūrėti sodą. Net neįtartum, kad jis galėtų nupirkti pusę Europos! Atrodo kaip jūs ar aš.

Ponui Marlėjui taip be ceremonijų palyginus pavardes, akimirksnį Puaro pajuto apmaudą. Ponas Marlėjus buvo ge-

ras dantistas, to nepaneigsi, tačiau Londone buvo ir daugiau gerų dantistų. Bet Erkiulis Puaro – tik vienas.

– Prašau išskalauti, – pasakė ponas Marlėjus.

– Jį galima priešpastatyti visokiems Hitleriui ar Musoliniui, – tęsė ponas Marlėjus, apžiūrinėdamas kitą dantį. – Mes nešokinėjame apie tokius. Mūsų karalius ir karalienė yra labai demokratiški. Aišku, jūs, kaip ir visi prancūzai, esate įpratę prie respublikoniškų idėjų...

– Ah ne panūhas, ah, ah – behas.

– Aha, – liūdnai ištarė ponas Marlėjus. – Skylę reikia visiškai išdžiovinti. – Ir negailestingai pradėjo pūsti į ją karštą orą.

Tuomet tęsė:

– Nežinojau, kad jūs belgas. Labai įdomu. Labai šaunus vyras, karalius Leopoldas, bent jau aš taip girdėjau. Aš pats karštai tikiu karališkosios valdžios tradicijomis. Žinote, auklėjimas yra puikus dalykas. Tiesiog nuostabu, kaip jie įsimena pavardes ir veidus. Aišku, kai kurie žmonės turi įgimtų gabumų tokiems dalykams. Pavyzdžiui, aš. Neatsimenu pavardžių, tačiau, nors gali atrodyti neįtikėtina, niekada nepamirštu veidų. Tarkim, vienas mano pacientų, kuris buvo praėjusią dieną, – aš tą veidą buvau matęs anksčiau. Pavardė man nieko nesakė, bet iš karto tariau sau: „Kur buvau tave sutikęs?" Iki šiol dar neatsiminiau, tačiau būtinai prisiminsiu, esu tuo tikras. Būkite malonus, dar kartą išskalaukite burną.

Baigęs šią procedūrą, ponas Marlėjus kritiškai apžvelgė savo paciento burną.

– Ką gi, atrodo, jog viskas tvarkoj. Sukąskite dantis,

labai atsargiai... Ar patogu? Tikrai plomba visai jums netrukdo? Prašyčiau vėl išsižioti. Atrodo, viskas gerai.

Erkiulis Puaro pakilo, laisvas žmogus.

– Na, tai sudie, mesjė Puaro. Tikiuosi, mano namuose neaptikote jokių nusikaltėlių.

– Prieš ateinant čia visi man buvo panašūs į nusikaltėlius! Dabar greičiausiai viskas bus kitaip!

– Tai jau tikrai didžiulis skirtumas tarp prieš ir po! Vis dėlto mes, dantistai, nebesame tokie baisūs, kokie buvome anksčiau! Ar paskambinti, kad jums atsiųstų liftą?

– Ne ne, aš nusileisiu pats.

– Kaip jums patogiau, liftas yra prie pat laiptų.

Puaro išėjo. Uždarydamas duris jis išgirdo, kaip iš krano pradėjo bėgti vanduo.

Jis nusileido laiptais. Kai pasiekė paskutinį laiptelį, pamatė, kad Indijoje tarnavęs pulkininkas išeina. Visai neprastai atrodantis vyras, –geraširdiškai pagalvojo Puaro. Greičiausiai puikus šaulys, nušovęs daugybę tigrų. Naudingas žmogus – tikras Imperijos sargybinis.

Puaro nuėjo į laukiamąjį pasiimti ten paliktos skrybėlės ir lazdelės. Nenustygstantis jaunuolis, jo nuostabai, vis dar buvo ten. Kitas pacientas – vyras – skaitė „Field".

Puaro apžiūrėjo jaunuolį, pilnas vėl užgimusios gerumo dvasios. Jis vis dar atrodo grėsmingas, lyg norėtų ką nors nužudyti, tačiau jau neprimena žmogžudžio, – švelniai pagalvojo Puaro. Be jokios abejonės, šis jaunuolis po kankynių nusileis laiptais laimingai besišypsantis ir visiems linkintis gero.

Įėjo patarnautojas ir aiškiai bei tvirtai ištarė:

– Ponas Blantas.

Vyras, sėdėjęs prie stalelio, padėjo "Field" ir pakilo. Vidutinio ūgio, vidutinio amžiaus, nei per storas, nei per plonas. Gerai apsirengęs, kuklus.

Jis nusekė paskui patarnautoją.

Vienas iš turtingiausių ir galingiausių vyrų Anglijoje, – tačiau ir jis turėjo eiti pas dantistą, kaip visi kiti, ir, be abejonės, jautėsi taip pat kaip visi kiti!

Taip mąstydamas Erkiulis Puaro pasiėmė savo skrybėlę bei lazdelę ir pasuko durų link. Eidamas jis atsisuko, ir staiga jam šovė mintis, kad jaunuolis iš tikro kenčia baisų danties skausmą.

Hole Puaro stabtelėjo priešais veidrodį susitvarkyti ūsų, kurie, pono Marlėjaus dėka, buvo truputėlį sudarkyti.

Vos tik jis baigė tvarkytis ūsus, liftas vėl nusileido, o iš holo išniro nedarniai švilpaudamas patarnautojas. Pamatęs Puaro jis staiga nutilo ir nuėjo jam atidaryti lauko durų.

Tuo metu prie namo sustojo taksi, ir kažkas iš mašinos iškišo koją. Puaro susidomėjęs nužvelgė ją.

Grakšti kulkšnis, gana geros kokybės kojinės. Neprasta pėda. Tačiau jam nepatiko batelis. Visiškai naujas lakuotas batelis su didele švytinčia sagtimi. Jis papurtė galvą.

Jokios elegancijos – labai provincialu!

Dama išlipo iš taksi, bet lipdama kita koja užkliuvo už durų, ir bato sagtis nuplyšo. Skambtelėdama ji nukrito ant šaligatvio. Galantiškasis Puaro puolė į priekį, pakėlė ją ir nusilenkdamas įteikė poniai.

Deja! Greičiau penkiasdešimtmetė nei keturiasdešimtmetė. Su pensnė. Netvarkingi gelsvai žili plaukai, netinkantys drabužiai, slegiančios meniškai žalios spalvos! Ji padėkojo išmesdama pensnė, o po to – ir rankinę.

Puaro, mandagus, nors ir nebe toks galantiškas, viską surinko.

Ji pakilo Karalienės Šarlotės gatvės 58 namo laipteliais, o Puaro nutraukė taksisto, pasipiktinusio menkais arbatpinigiais, samprotavimus.

– Hein*, jūs laisvas?

Taksistas niūriai atsakė:

– Taip, aš laisvas.

– Aš taip pat, – tarė Erkiulis Puaro. – Laisvas ir be rūpesčių!

Jis pastebėjo, kad taksistas į jį žvelgia įtariai.

– O ne, mano drauge, aš nesu girtas. Tiesiog buvau pas dantistą ir man nebereikės ten eiti ištisus šešis mėnesius. Nuostabi mintis.

---

* nagi, taigi (pranc.)

Trys, keturi, uždaryk duris

I

Kai suskambo telefonas, buvo be penkiolikos trys.

Erkiulis Puaro sėdėjo krėsle ir laimingas virškino puikius pietus.

Pasigirdus skambučiui jis nė nekrustelėjo, tik laukė, kol atsilieps ištikimasis Džordžas.

– Eh bien* ? – paklausė, kai Džordžas, tardamas: „Minutėlę, sere", nuleido ragelį.

– Tai vyriausias inspektorius Džapas, sere.

– Aha?

Puaro pakėlė ragelį.

– Eh bien, mon vieux**, – tarė jis. – Kaip sekasi?

– Ar čia jūs, Puaro?

– Suprantama.

– Girdėjau, kad šį rytą lankėtės pas dantistą. Ar iš tikro?

Puaro sumurmėjo:

– Skotlend Jardas žino viską!

– Pas dantistą, pavarde Marlėjus. Karalienės Šarlotės

* na ką (pranc.)

** na ką, seni (pranc.)

gatvės 58 name?

– Taip, – Puaro balsas pasikeitė. – Bet kodėl klausiate?

– Tikiuosi, kad ten lankėtės dėl sveikatos, o ne įtardamas kokią klastą?

– Aišku, kad dėl sveikatos. Man sutvarkė tris dantis, jei jau norite žinoti.

– Koks jis jums atrodė, toks kaip paprastai?

– Manyčiau, kad toks pat, taip. Tačiau kodėl teiraujatės?

Džapo balsas pasidarė oficialus.

– Todėl, kad netrukus po jūsų apsilankymo jis nusišovė.

– Ką?

– Jus tai stebina? – kandžiai pasiteiravo Džapas.

– Atvirai, taip.

– Man ir pačiam tai nelabai patinka ... Norėčiau su jumis pasikalbėti. Manau, galėsite atvykti? – pasakė Džapas.

– O kur jūs esate?

– Karalienės Šarlotės gatvėje.

Puaro atsakė:

– Nedelsdamas ten vykstu.

II

58 namo duris atidarė policijos konsteblis. Jis pagarbiai pasiteiravo:

– Mesjė Puaro?

– Tas pats.

– Vyriausias inspektorius yra viršuje. Antrame aukšte, ar žinote – kur?

Erkiulis Puaro atsakė:

– Šįryt čia buvau.

Kambaryje buvo trys vyrai. Džapas, Puaro įėjus, pakėlė akis.

Jis pasakė:

– Malonu jus matyti, Puaro. Mes kaip tik ruošiamės perkelti kūną. Ar norėtumėte prieš tai jį pamatyti?

Vyras su fotoaparatu, klūpojęs prie kūno, pakilo.

Puaro priėjo arčiau. Kūnas gulėjo šalia židinio.

Miręs ponas Marlėjus atrodė beveik taip pat kaip ir gyvas. Žemiau jo dešiniojo smilkinio juodavo nedidelė skylė. Ant grindų, šalia atmestos dešinės rankos, gulėjo mažas pistoletas.

Puaro vos vos palingavo galvą.

Džapas tarė:

– Viskas tvarkoj, dabar galite jį išnešti.

Jie išnešė pono Marlėjaus kūną. Džapas su Puaro pasiliko vieni.

– Mes atlikome viską, kas priklauso. Paėmėme pirštų atspaudus ir panašiai, – pasakė Džapas.

Puaro atsisėdo. Tarstelėjo:

– Pasakokite.

Džapas susiraukė ir pratarė:

– Jis galėjo nusišauti. Greičiausiai ir nusišovė. Ant ginklo – tik jo pirštų atspaudai, tačiau aš abejoju.

– Ar matote kokių prieštaravimų?

– Na, visų pirma, neatrodo, kad būtų kokių priežasčių, dėl kurių jis galėjo nusišauti... Jo sveikata buvo puiki, gerai

uždirbo, rūpesčių neturėjo, bent jau niekas apie tai nežinojo. Bent jau nebuvo įsivėlęs į jokią istoriją su moterimi, – Džapas atsargiai pasitaisė, – kiek mums žinoma. Jis nebuvo prislėgtas, kamuojamas depresijos ar nesavas. Iš dalies dėl to aš ir norėjau išgirsti tai, ką jau man pasakojote. Jūs matėte jį šį rytą, ir man įdomu, gal ką pastebėjote.

Puaro papurtė galvą.

– Visiškai nieko. Jis buvo, ką galėčiau pasakyti, įprastumo įsikūnijimas.

– Vadinasi, visa tai keista, ar ne? Šiaip ar taip, jūs nepagalvotumėte, kad žmogus nusišautų, taip sakant, vidury darbo dienos. Kodėl nepalaukus vakaro? Tai būtų natūraliau.

Puaro sutiko.

– Kada įvyko tragedija?

– Negaliu tiksliai pasakyti. Atrodo, kad niekas negirdėjo šūvio. Tarp koridoriaus ir kabineto yra dvejos durys, o be to, jos apmuštos bajumi, matyt, kad sulaikytų garsus, sklindančius iš dantisto kėdės.

– Gali būti. Kartais pacientai, veikiami vaistų, kelia daug triukšmo.

– Tikrai. O išorėje, gatvėje, labai didelis judėjimas, neatrodo, kad galima ką nors išgirsti būnant ten.

– Kada buvo rastas kūnas?

– Apie pusę dviejų, jį rado patarnautojas, Alfredas Biggsas. Visų nuomone, ne itin sumanus elementas. Atrodo, kad Marlėjaus pusės pirmos pacientė sukėlė nedidelį triukšmą dėl to, kad buvo priversta laukti. Maždaug dešimt po pirmos patarnautojas pakilo ir pasibeldė į duris. Jis neišgirdo jokio atsa-

ko ir, akivaizdu, nesiryžo įeiti vidun. Jau buvo gavęs kelias Marlėjaus pastabas ir bijojo pasielgti netinkamai. Jis nusileido žemyn, o pacientė įsižeidusi išėjo apie penkiolika po pirmos. Aš jos nekaltinu. Ji buvo priversta laukti tris ketvirčius valandos ir norėjo valgyti.

– Kas ji tokia?

Džapas šyptelėjo.

– Jei tikėsime jaunuoliu, tai buvo panelė Šerti, tačiau iš registracijos knygos matyti, kad jos pavardė Kerbi.

– Kaip pacientai užeidavo pas daktarą?

– Kai Marlėjus būdavo pasiruošęs priimti kitą pacientą, jis paspausdavo skambutį, ir patarnautojas palydėdavo žmogų į viršų.

– O kada Marlėjus paskutinį kartą paspaudė skambutį?

– Penkios po dvylikos, tada jaunuolis palydėjo laukiantį pacientą. Poną Amberiotį, apsistojusį „Savojos" viešbutyje, – taip sako registracijos knyga.

Puaro vos vos šyptelėjo. Jis sumurmėjo:

– Įdomu, kaip mūsų patarnautojas išdarkė tą pavardę.

– Įtariu, kad viską supainiojo. Reikės jo pasiteirauti, jei norėsime pasijuokti.

Puaro paklausė:

– O kelintą tas ponas Amberiotis išėjo?

– Patarnautojas jo nepalydėjo, taigi – jis nežino... Daugybė pacientų paprasčiausiai nusileidžia laiptais, nekviesdami lifto, ir patys išeina.

Puaro linktelėjo.

Džapas tęsė:

– Tačiau aš paskambinau į „Savojos" viešbutį. Ponas Amberiotis buvo labai tikslus. Jis pasakė, kad išėjęs pro paradines duris pažiūrėjo į laikrodį ir tuo metu buvo dvidešimt penkios minutės po dvylikos.

– Ar jis pasakė ką nors svarbaus?

– Nieko, tik tai, jog daktaras atrodė visiškai normalus ir ramus.

– Eh bien*, – tarė Puaro. – Tada viskas aišku. Tarp dvylikos dvidešimt penkių ir pusės dviejų kažkas įvyko, ir, matyt, arčiau pusės dviejų.

– Tikrai. Kitaip...

– Kitaip jis būtų paspaudęs skambutį, kviesdamas kitą pacientą.

– Būtent. Medicininiai tyrimai irgi tai patvirtina. Divizijos chirurgas ištyrė kūną dvidešimt po dviejų. Tačiau jis nenori prisiimti atsakomybės – dabar jie visada taip daro, tvirtina, esą per daug individualių savybių. Bet Marlėjus negalėjo būti nušautas vėliau nei pirmą, sako jis, galimas daiktas, žymiai anksčiau, tačiau jis nebuvo tikslus.

Puaro susimąstęs pasakė:

– Vadinasi, dvidešimt penkios minutės po dvylikos mūsų dantistas yra normalus daktaras, linksmas, mandagus, kompetentiškas. O po to? Neviltis, kančia, kas tik norite, – ir jis nusišauna?

– Keista, – pasakė Džapas. – Turite pripažinti – tai keista.

– Keista, ne tas žodis, kaip keista, – tarė Puaro.

– Žinau, bet taip pasakytų daugelis. Neįprasta, jei taip

* na, ką gi (pranc.)

jums labiau patinka.

– Ar pistoletas jo?

– Ne. Jis neturėjo pistoleto. Niekada neturėjo. Jo sesers žodžiais tariant, namuose nebuvo tokio daikto. Kaip ir daugelyje namų. Antra vertus, jei buvo nusprendęs nusižudyti, jis galėjo nusipirkti ginklą. Jei taip, mes tai greitai sužinosime.

Puaro pasiteiravo:

– Ar dar kas nors jums kelia nerimą?

Džapas pasitrynė nosį.

– Na, tai dėl to, kaip jis gulėjo. Netvirtinu, kad kūnas negalėtų taip nukristi, tačiau viskas kažkaip įtartina. O, be to, ant kilimo yra kelios žymės, tarytum kas buvo juo tempiama.

– Be abejo, tai kelia šiokių tokių minčių.

– Taip, jei to nepadarė tas prakeiktas jaunuolis. Aš jaučiu, kad jis galėjo patraukti kūną, kai jį rado. Žinoma, jis tai neigia, bet juk buvo išsigandęs. Jis – vienas iš tų jaunų kvailių. Tokių, kurie pasako ką nors kvailo, po to patys dėl to kenčia ir yra priversti beveik nevalingai meluoti.

Puaro susimąstęs apžvelgė kambarį.

Jo žvilgsnis keliavo nuo plovyklos už durų iki aukštos spintelės su medikamentais prie kitos sienos. Nuo stomatologo kėdės ir aparatūros prie lango iki židinio ir vėl atgal – iki tos vietos, kur gulėjo kūnas, o čia, sienoje šalia židinio, buvo dar vienerios durys.

Džapas sekė Puaro žvilgsnį.

– Už jų nedidelis kabinetas. – Jis suskubo atverti duris.

Kaip jis ir sakė, kambaryje stovėjo rašomasis stalas, stalelis su spiritine lempa, arbatos virimo aparatas ir kelios kė-

dės. Daugiau durų nebuvo.

– Čia dirbo jo sekretorė, – paaiškino Džapas. – Panelė Nevil. Atrodo, kad šiandien jos nebuvo.

Jo žvilgsnis susitiko su Puaro. Pastarasis pasakė:

– Aš atsimenu, jis tai minėjo. Ar tai negalėtų būti taškas savižudybės nenaudai?

– Turite omenyje, kad ji buvo išprašyta?

Džapas sudvejojo. Jis prabilo:

– Jei tai nebuvo savižudybė, jis buvo nužudytas, tačiau – kodėl? Šis sprendimas atrodo toks pat neįtikėtinas kaip ir anas. Nepavojingas vyrukas. Kam kilo mintis jį žudyti?

Puaro pasakė:

– Kas galėjo jį nužudyti?

Džapas atsakė:

– Atsakymas į jūsų klausimą – kone bet kas! Jo sesuo galėjo nusileisti iš jų buto viršuje ir jį nušauti, viena iš tarnaičių taip pat. Jo partneris, Reilis, irgi galėjo. Tas jaunuolis Alfredas galėjo jį nušauti. Jį galėjo nušauti ir vienas iš jo pacientų, – jis stabtelėjo ir po to pridėjo, – Amberiotis galėjo jį nušauti, jam tai buvo papraščiausia.

Puaro linktelėjo.

– Tačiau tuo atveju mes turime sužinoti – kodėl.

– Būtent. Jūs ir vėl grįžote prie pradinio klausimo. Kodėl? Amberiotis apsistojęs „Savojos" viešbutyje. Kodėl turtingas graikas norėtų nušauti niekuo nepavojingą dantistą?

– Atrodo, kad tai ir bus mūsų didžioji kliūtis. Motyvas!

Puaro patraukė pečiais. Jis tarė:

– Atrodytų, kad mirtis be jokios meninės nuojautos pa-

sirinko ne tą žmogų. Paslaptingasis graikas, turtingasis bankininkas, žymusis detektyvas, – visai natūralu, kad vienas iš jų turi būti nušautas! Dėl to, kad turtingi užsieniečiai gali būti susiję su šnipinėjimu, turtingi bankininkai gali turėti giminaičių, kurie praturtėtų po jų mirties, žymūs detektyvai gali būti pavojingi nusikaltėliams.

– Tuo tarpu vargšas ponas Marlėjus niekam nekėlė grėsmės, – niūriai pastebėjo Džapas.

– Kažin.

Džapas atsisuko į Puaro.

– Ką norite tuo pasakyti?

– Nieko. Tiesiog šiaip pastaba.

Jis pakartojo Džapui pono Marlėjaus žodžius apie tai, kaip pastarasis atsimena veidus ir paminėjo pacientą.

Džapas abejojo.

– Manau, tai įmanoma. Tačiau taip galime nuklysti per daug toli. Tai galėjo būti bet kas, nenorintis, kad jo asmenybė būtų žinoma. Ar nepastebėjote šį rytą kitų pacientų?

Puaro sumurmėjo:

– Laukiamajame pastebėjau jaunuolį, kuris atrodė kaip tikras žmogžudys!

Džapas sunerimęs paklausė:

– Kas jis?

– Mon cher*, tai buvo tada, kai aš atėjau! Buvau susinervinęs, kaprizingas, enfin,** tam tikros nuotaikos. Man viskas atrodė kaip bloga lemiantis ženklas – laukiamasis, pacien-

* mano mielas (pranc.)

** na, pagaliau (pranc.)

tai, netgi kilimas ant laiptų! Iš tikro aš manau, kad jaunuoliui labai skaudėjo dantį. Tik tiek!

– Žinau, kaip būna, – pasakė Džapas. – Tačiau mes vis tiek patikrinsime jūsų žmogžudį. Patikrinsime visus, nesvarbu, ar tai buvo savižudybė, ar ne. Manau pirmiausiai reikėtų dar kartą pasikalbėti su panele Marlėj. Aš persimečiau su ja tik keliais žodžiais. Ją, žinoma, ištiko šokas, bet panelė Marlėj ne iš tokių, kurie palūžta. Kylame pasikalbėti su ja dabar.

III

Aukšta ir nuožmi Georgina Marlėj klausėsi, ką jai pasakojo abu vyrai, ir atsakinėjo į jų klausimus. Ji pabrėžtinai pasakė:

– Neįtikėtina, visiškai neįtikėtina, kad mano brolis galėjo nusižudyti!

Puaro paklausė:

– Madmuazele, ar jūs suvokiate alternatyvą?

– Jūs turite omenyje žmogžudystę? – Ji susimąstė. Tada lėtai ištarė: – Teisybė, alternatyva atrodo beveik tokia pat neįtikėtina.

– Tačiau ne tokia nereali?

– Ne, nes aš kalbu, na, jūs suprantate, apie tai, ką žinau, tai yra brolio dvasinę būseną. Aš žinau, kad jis nieko nebuvo sumanęs. Žinau, kad nebuvo jokios priežasties – visai jokios priežasties atimti sau gyvybę!

– Jūs matėtės iš ryto, prieš jam pradedant darbą?

– Per pusryčius, taip.

– Ir jis buvo toks kaip visada, neatrodė nei susijaudinęs, nei prislėgtas?

– Jis buvo susijaudinęs, bet ne taip, kaip jūs manote. Tiesiog suirzęs!

– Ir kokia to susierzinimo priežastis?

– Jo laukė labai užimtas rytas, o sekretorė ir pagalbininkė išvyko.

– Panelė Nevil?

– Taip.

– Ką paprastai ji darydavo?

– Tvarkė visą korespondenciją, registracijos žurnalą, pildė pacientų korteles. Ji taip pat sterilizavo instrumentus, trindavo plombas ir paduodavo jam, kai jis dirbdavo.

– Ar seniai ji jam dirbo?

– Trejus metus. Ji labai patikima mergina, ir mes labai ją mėgstame... mėgome.

Puaro pasakė:

– Ji išvyko dėl giminaitės ligos, taip man sakė jūsų brolis.

– Taip. Ji gavo telegramą, kurioje buvo rašoma, kad jos tetą ištiko smūgis. Anksti ryte panelė Nevil traukiniu išvyko į Somersetą.

– Ir todėl jūsų brolis taip suirzo?

– Taaip. – Panelės Marlėj balse pasigirdo neryžtingumo gaidelė. Ji kalbėjo toliau, gana paskubomis: – Jūs... jūs neturėtumėte galvoti, kad mano brolis nejautrus. Jis tiesiog pagalvojo, tai truko labai trumpai...

– Klausome, panele Marlėj?

– Na, kad ji galėjo tyčia neiti į darbą. Oi, prašom suprasti

mane teisingai, esu visiškai tikra, kad Gladisė niekada taip nesielgtų. Aš taip ir pasakiau Henriui. Mat ji susižadėjo su visiškai niekam tikusiu jaunuoliu. Henrį tai labai erzino, ir jam pasirodė, kad tas jaunuolis įkalbėjo ją pasiimti išeiginę.

– Ar taip galėjo būti?

– Ne, žinoma, ne. Gladisė yra labai dora mergina.

– Tačiau tas jaunuolis galėjo jai pakišti tokią mintį?

Panelė Marlėj prunkštelėjo.

– Sakyčiau, labai panašu.

– Ką jis veikia, tas jaunuolis, kokia jo pavardė, tarp kitko?

– Karteris, Frankas Karteris. Man atrodo, jis yra ar buvo draudimo agentas. Prarado darbą prieš keletą savaičių ir, iš visko sprendžiant, negali rasti kito. Henris sakė, ir aš drįstu sakyti, kad jis buvo teisus, jog tas jaunuolis – visiškas nenaudėlis. Gladisė jam paskolino savo santaupų dalį, ir Henriui tai labai nepatiko.

Džapas suktai paklausė:

– Ar jūsų brolis bandė ją įtikinti nutraukti sužadėtuves?

– Taip, jis bandė, aš žinau.

– Vadinasi, visai tikėtina, kad tas Frankas Karteris griežė dantį ant jūsų brolio.

Grenadierius tvirtai atšovė:

– Nesąmonė, negi jūs manote, kad Frankas Karteris nušovė Henrį. Henris patarė Gladisei apsigalvoti, tačiau ji nepasinaudojo jo patarimu, ji kvailai atsidavusi Frankui.

– Ar yra dar kas nors, kas, jūsų manymu, galėjo griežti dantį ant jūsų brolio?

Panelė Marlėj papurtė galvą.

– Ar jis gerai sutarė su savo partneriu, ponu Reiliu?

Panelė Marlėj šaltai atsakė:

– Taip gerai, kaip tik įmanoma sutarti su airiu!

– Ką tuo norite pasakyti, panele Marlėj?

– Na, airiai yra karštakošiai ir mėgsta bet kokius skandalus. Ponas Reilis mėgo ginčytis dėl politikos.

– Tik tiek?

– Tik tiek. Daugeliu atžvilgių ponas Reilis kelia nepasitenkinimą, tačiau jis labai profesionalus, – taip sakė mano brolis.

Džapas užsispyrė:

– Kodėl jis kelia nepasitenkinimą?

Panelė Marlėj kurį laiką dvejojo, po to šaltai ištarė:

– Jis per daug geria, bet, prašau, neminėkite to kitiems.

– Ar dėl to tarp jūsų brolio ir jo kildavo kokių problemų?

– Henris kelis kartus jam apie tai užsiminė. Dantistui, – pamokomai tęsė panelė Marlėj, – reikia tvirtos rankos, o alkoholio kvapas taip pat nekelia pasitikėjimo.

Pritardamas Džapas linktelėjo galvą. Tuomet pasakė:

– Ar galite ką nors pasakyti apie brolio finansinę padėtį?

– Henris gerai uždirbdavo ir turėjo atsidėjęs tam tikrą sumą. Mes abu šį bei tą gaudavome iš to, ką paliko tėvas.

Krenkštelėjęs Džapas paklausė:

– Tikiuosi, jūs žinote, ar jūsų brolis paliko testamentą?

– Paliko, ir aš galiu jums pasakyti jo turinį. Jis paliko šimtą svarų Gladisei Nevil, visa kita atitenka man.

– Supratau. O...

Pasigirdo garsus beldimas į duris. Po to pasirodė Alfre-

do veidas. Išvertęs akis į abu lankytojus jis šūktelėjo:

– Tai panelė Nevil. Ji sugrįžo ir yra nepaprastai susijaudinusi. Nori žinoti, ar gali įeiti.

Džapas linktelėjo, ir panelė Marlėj tarė:

– Pasakyk jai, kad įeitų, Alfredai.

– Gerai,– pasakė Alfredas ir pradingo.

Panelė Marlėj atsiduso ir pabrėžtinai ištarė:

– Tas jaunuolis – beviltiškas.

IV

Gladisė Nevil buvo aukšta, maloni, šiek tiek anemiška, maždaug dvidešimt aštuonerių metų mergina. Nors ir labai nusiminusi, ji iš karto įrodė esanti protinga ir sumani.

Apsimetęs, kad reikia peržiūrėti pono Marlėjaus dokumentus, Džapas nusivedė ją žemyn, į mažąjį kabinetą.

Ji daugiau nei vieną sykį pakartojo:

– Aš paprasčiausiai negaliu tuo patikėti! Tiesiog neįtikėtina, kad ponas Marlėjus galėjo taip pasielgti!

Ji atkakliai tvirtino, kad jis visai neatrodė susirūpinęs ar sunerimęs.

Tada Džapas pradėjo:

– Šiandien jūs buvote iškviesta, panele Nevil...

Ji nutraukė jį:

– Taip, ir visas šis reikalas yra pikta išdaiga! Manau, jog bjauru taip elgtis. Aš tikrai taip manau.

– Apie ką jūs kalbate, panele Nevil?

– Na, mano tetai visiškai nieko nenutiko. Ji negalėjo

suprasti, kodėl aš staiga prisistačiau. Žinoma, buvau labai laiminga, tačiau tai mane nepaprastai siutina. Siųsti tokią telegramą, šitaip mane išgąsdinti!

– Ar jūs turite tą telegramą?

– Aš išmečiau ją, manau, stotyje. Joje tebuvo parašyta: *„Jūsų tetą praėjusį vakarą ištiko smūgis. Prašome tuojau pat atvykti".*

– Ar jūs tikra, na... – Džapas delikačiai krenkštelėjo, – kad telegramą siuntė ne jūsų draugas ponas Karteris?

– Frankas? Kam? Ak, supratau, – jūs manote, kad mes buvome susitarę? Ne, iš tikrųjų, inspektoriau, nė vienas iš mūsų to nedarytų.

Jos pasipiktinimas buvo toks tikras, kad Džapui prireikė šiek tiek laiko ją nuraminti. Klausimas apie šio ryto pacientus vėl sugrąžino Gladisę į vėžes.

– Jie visi užregistruoti. Drįsčiau teigti, kad jūs knygą jau peržiūrėjote. Aš beveik visus juos pažįstu. Dešimtą valandą – ponia Soums, ji užsirašė dėl naujų protezų. Pusę vienuolikos – ledi Grant, tai – pagyvenusi ponia, ji gyvena Londo skvere. Vienuoliktą valandą – mesjė Puaro, jis čia lankosi reguliariai, ak, tai juk jūs, – atleiskite, mesjė Puaro, tačiau aš tokia prislėgta! Vienuoliktą trisdešimt – ponas Alisteris Blantas, bankininkas, jūs žinote – tai buvo trumpas vizitas, nes ponas Marlėjus paruošė plombuoti dantį praėjusį kartą. Tada panelė Sainsberi Syl – ji paskambino vėliau, nes jai skaudėjo dantį, ir ponas Marlėjus pasistengė ją priimti. Baisi tauškalė, niekad nenutyla, be to, labai nervinga. Tada, dvyliktą valandą, – ponas Amberiotis, jis – naujas pacientas, užsirašė iš „Savojos" viešbu-

čio. Pas poną Marlėjų lankosi daug užsieniečių ir amerikiečių. Dvyliktą trisdešimt – panelė Kerbi. Ji atvažiuoja iš Vortingo.

Puaro paklausė:

– Kai aš atėjau, čia buvo aukštas kariškis. Kas jis toks?

– Manau, kad vienas iš pono Reilio pacientų. Ar man atnešti jums jo sąrašą?

– Dėkoju, panele Nevil.

Jos nebuvo kelias minutes. Grįžo nešina knyga, panašia į pono Marlėjaus registracijos knygą.

Ji pradėjo skaityti:

– Dešimtą valandą – Betė Hyt. Maža devynerių metų mergaitė. Vienuoliktą valandą – pulkininkas Aberkrambis.

– Aberkrambis!– sumurmėjo Puaro. – C'etait ca*!

– Vienuoliktą trisdešimt – ponas Hovardas Raiksas. Dvyliktą valandą – ponas Barnsas. Tai visi šio ryto pacientai. Ponas Reilis, aišku, nėra toks užimtas kaip ponas Marlėjus.

– Ar galite ką nors papasakoti apie pono Reilio pacientus?

– Pulkininkas Aberkrambis yra senas pacientas, o visi ponios Hyt vaikai lankosi pas poną Reilį. Negaliu nieko pasakyti apie poną Raiksą arba poną Barnsą, tačiau manau, kad girdėjau tas pavardes. Suprantate, aš atsiliepiu į visus telefono skambučius.

Džapas pasakė:

– Mes patys galime pasiteirauti pono Reilio. Aš norėčiau pamatyti jį kiek galima greičiau.

Panelė Nevil išėjo. Džapas tarė Puaro:

---

* tai bent (pranc.)

– Visi – seni pono Marlėjaus pacientai, išskyrus Amberiotį. Netrukus manęs laukia įdomus pokalbis su ponu Amberiočiu. Faktai rodo, kad jis yra paskutinis, matęs Marlėjų gyvą, ir mes turime įsitikinti, kad Marlėjus tuo metu dar buvo gyvas.

Purtydamas galvą Puaro lėtai pasakė:

– Jūs vis tiek turite įrodyti, kad jis turėjo motyvą.

– Žinau. Tai bus sunkiausias uždavinys. Tačiau galbūt ko nors rasime apie Amberiotį Jarde. – Jis kandžiai pridūrė: – O jūs labai dėmesingas, Puaro!

– Aš norėčiau kai ką sužinoti.

– Ką?

Puaro neaiškiai šypsodamasis paklausė:

– Kodėl vyriausias inspektorius Džapas?

– Kaip?

– Aš klausiau: kodėl vyriausias inspektorius Džapas? Tokias aukštas pareigas užimantis pareigūnas – argi tokie paprastai kviečiami tirti savižudybių bylų?

– Tiesą sakant, tuo metu aš buvau netoliese, Leivenhame, Vigmoro gatvėje. Ten veikė gana išradingi sukčiai. Man paskambino kaip tik tuomet.

– Tačiau kodėl paskambino jums?

– Ak, jūs apie tai... tai visai paprasta. Alisteris Blantas. Vos tik divizijos inspektorius išgirdo, kad ir jis ten buvo šį rytą, iškart kreipėsi į Jardą. Ponas Blantas priklauso tokiems asmenims, kuriais šioje šalyje mes rūpinamės.

– Norite pasakyti, kad yra tokių žmonių, kurie norėtų matyti jį pašalintą?

– Galiu lažintis, kad taip. Pradėkime raudonaisiais ar mū-

sų draugais separatistais. Blantas ir jo grupė vieningai remia dabartinę vyriausybę. Patikimi, tvirti konservatorių finansai. Štai dėl ko. Jei yra bent menkiausia galimybė, kad kažkas prieš jį buvo rezgama, reikės atlikti nuodugnų tyrimą.

Puaro linktelėjo.

– Tai aš daugiau ar mažiau numačiau. Taip ir jaučiau, – jis išraiškingai sumojavo rankomis, – kad greičiausiai čia kažkas... ne taip. Tikroji auka buvo... turėjo būti... Alisteris Blantas. O gal tai tik pradžia – kokios nors kampanijos pradžia? Aš užuodžiu... aš užuodžiu, – jis pauostė orą, – didelius pinigus, susijusius su šiuo reikalu!

Džapas pasakė:

– Žinote, jūs per daug užsibrėžiate.

– Aš įtariu, kad ce pauvre* Marlėjus buvo tik pėstininkas šiame žaidime. Galimas dalykas, jis ką nors žinojo, gal jis ką nors pasakė Blantui, o gal kas nors bijojo, kad jis gali ką nors pasakyti Blantui.

Puaro nutilo, nes Gladisė Nevil įėjo į kambarį.

– Ponas Reilis dabar užsiėmęs – traukia dantį, – pasakė ji. – Jis bus laisvas po kokių dešimties minučių, jei tai jums tinka.

Džapas pasakė, kad bus gerai. Dabar, nutarė, jis dar kartą pasikalbės su Alfredu.

V

Alfredą draskė prieštaravimai: jis nervinosi, džiaugėsi ir mirtinai bijojo, kad nebūtų apkaltintas dėl visko, kas nutiko!

---

* vargšelis (pranc.)

Jis tik dvi savaites dirbo pas poną Marlėjų ir tas dvi savaites viską darė nuosekliai ir visuomet taip pat blogai. Nuolatiniai kaltinimai pakirto jo pasitikėjimą savimi.

– Galbūt jis buvo bjauresnis nei paprastai, – atsakė Alfredas į klausimą, – nieko daugiau negaliu prisiminti. Niekada nebūčiau pagalvojęs, kad jis galėtų taip pasielgti.

Puaro įsiterpė:

– Jūs privalote mums papasakoti, – tarė jis, – viską, ką atsimenate apie šį rytą. Jūs – labai svarbus liudininkas, ir jūsų atsiminimai gali mums be galo padėti.

Alfredo veidą užliejo tirštas raudonis, krūtinė išsipūtė. Jis trumpai jau buvo papasakojęs Džapui viską, kas vyko ryte. Dabar nutarė išsiplėsti. Jį užplūdo raminantis svarbumo jausmas.

– Aš jums viską pasakysiu. Tik klauskite.

– Pradžiai išsiaiškinkime, ar šį rytą nevyko nieko ypatingo.

Alfredas minutėlę mintimis sugrįžo atgal ir po to gana liūdnai pasakė:

– Neprisimenu, kad kas būtų nutikę. Viskas – kaip visada.

– Ar buvo užsukę kokių nors nepažįstamų žmonių?

– Ne, sere.

– Net ir nepažįstamų pacientų?

– Nesupratau, kad klausiate ir apie pacientus. Niekas, kas nebuvo užsirašęs, neatėjo, jei apie tai kalbate. Jie visi surašyti knygoje.

Džapas linktelėjo. Puaro paklausė:

– Ar kas nors iš gatvės galėtų patekti į vidų?

– Ne, negalėtų. Reikia turėti raktą, suprantate?

– Tačiau išeiti iš čia gana paprasta?

– O taip, pakanka tik pasukti rankeną, išeiti ir tada pastumti duris. Kaip ir sakiau, dauguma jų taip ir daro. Jie dažnai nusileidžia laiptais, kol aš keliu kitą liftu, aišku?

– Aišku. Dabar papasakokite mums, kas pirmas atėjo šį rytą ir taip toliau. Jei neatsimenate pavardžių, papasakokite, kaip jie atrodė.

Alfredas minutėlę pamąstė. Tada pasakė:

– Ledi su maža mergaite pas poną Reilį ir ponia Soup ar kažkas panašaus – pas poną Marlėjų.

Puaro pratarė:

– Labai gerai. Tęskite.

– Tada – kita pagyvenusi dama, gana dabitiška, atvažiavo su Daimleriu. Jai išėjus, atėjo aukštas kariškis, o po jo – jūs, – jis linktelėjo Puaro pusėn.

– Teisingai.

– Tada atėjo amerikietis džentelmenas...

– Amerikietis?– perklausė Džapas.

– Taip, sere. Jaunas vaikinas. Tikras amerikietis, jautėsi iš akcento. Jis atėjo anksčiau, tikrai. Buvo užrašytas vienuoliktai trisdešimt. Dar daugiau – jis nesulaukė savo laiko.

– Kaip tai?– tuoj pat paklausė Džapas.

– Atėjau jo nuvesti, kai suskambo pono Reilio skambutis, vienuoliktą trisdešimt, tiesą sakant, buvo truputį vėliau, gal be dvidešimt dvylika, – o jo jau nebuvo. Turbūt išsigando ir išėjo. – Ir žinovo tonu pridėjo: – Kartais jie taip daro.

– Vadinasi, jis turėjo išeiti vos man išėjus, – pasakė Puaro.

– Teisingai, sere. Jūs išėjote po to, kai aš įleidau tokį dabitą, kuris atvažiavo Rolsu. Ten tai bent mašina! Ponas Blantas – vienuolika trisdešimt.Tada aš nusileidau ir išleidau jus, po to įleidau į vidų damą. Panelę Sam Beri Syl, ar kažkas panašaus. Tada aš... na... aš, tiesą sakant, įsmukau į virtuvę apačioje priešpiečių, ir kai ten buvau, suskambėjo skambutis – pono Reilio skambutis. Aš pakilau, o, kaip jau sakiau, amerikietis džentelmenas buvo dingęs. Nuėjau ir pranešiau ponui Reiliui, tasai nusikeikė – jis taip daro.

Puaro paragino:

– Tęskite.

– Leiskite man pagalvoti. Kas gi buvo po to? Ak, taip. Pasigirdo pono Marlėjaus skambutis, skirtas panelei Syl, o dabita nusileido žemyn ir išėjo, kai aš vedžiau panelę Kokiajospavardė į liftą. Tada aš vėl nusileidau žemyn, atėjo du džentelmenai – vienas juokingu spiegiančiu balsu. Nepamenu jo pavardės. Jis buvo pas poną Reilį. Ir storas užsienietis pas poną Marlėjų.

– Panelė Syl ilgai neužtruko – ne daugiau nei ketvirtį valandos. Aš išlydėjau ją ir nuvedžiau į viršų užsienietį. Prieš tai aš iš karto nuvedžiau kitą džentelmeną pas poną Reilį.

– Ir jūs nematėte, kaip ponas Amberiotis, užsienietis, išėjo? – pasiteiravo Džapas.

– Ne, sere, negaliu pasakyti, kad mačiau. Jis turėjo išeiti pats. Aš nemačiau, kaip išėjo ir tie kiti du džentelmenai.

– Kur jūs buvote nuo dvyliktos valandos ir vėliau?

– Aš visą laiką sėdžiu lifte, sere, laukiu, kol suskambės skambutis prie lauko durų arba pas kurį nors daktarą.

Puaro paklausė:

– Ir greičiausiai skaitote?

Alfredas vėl išraudo.

– Nieko blogo čia, sere.

– Visai teisingai. Ką jūs skaitėte?

– *„Mirtis vienuoliktą keturiasdešimt penkios"*, sere. Tai – amerikiečių detektyvinis apsakymas. Jis pritrenkiantis, sere, tikrai! Apie žudikus.

Puaro šyptelėjo ir tarė:

– Ar iš tos vietos, kur jūs sėdite, girdisi, kaip užsidaro durys?

– Turite galvoje, jei kas išeina? Nemanau, sere. Noriu pasakyti, aš nepastebėčiau. Suprantate, liftas yra holo gale ir už kampo. Visi skambučiai girdisi puikiai. Jų tai jau nepražiopsosi.

Puaro linktelėjo, o Džapas paklausė:

– Kas vyko po to?

Alfredas, iš visų jėgų stengdamasis prisiminti, suraukė antakius.

– Tik paskutinė dama, panelė Šerti. Aš laukiau pono Marlėjaus skambučio, bet jo nebuvo, ir pirmą valandą ponia, kuri laukė, suirzo.

– Ar jums nešovė į galvą prieš tai užlipti į viršų ir pasižiūrėti, ar ponas Marlėjus jau pasiruošęs?

Alfredas kategoriškai papurtė galvą.

– Tik ne man, sere. Aš net nesvajočiau apie tai. Maniau, kad paskutinis džentelmenas dar buvo viršuje. Aš turėjau laukti skambučio. Aišku, jei būčiau žinojęs, kad ponas Marlėjus nusišovė...

Prislėgtas Alfredas papurtė galvą.

– Ar paprastai skambutis nuskamba prieš pacientui nusileidus, ar atvirkščiai? – paklausė Puaro.

– Kaip kada. Dažniausiai pacientas nusileidžia laiptais, ir tada pasigirsta skambutis. Jei jie kviečia liftą, greičiausiai skambutis skambės, man leidžiantis žemyn. Tačiau nebuvo nustatytos tvarkos. Kartais praeidavo kelios minutės, kol ponas Marlėjus paskambindavo pranešdamas, kad atėjo kito lankytojo eilė. Jei skubėdavo, jis skambindavo iškart išėjus pacientui.

– Supratau... – Puaro stabtelėjo, o po to tęsė toliau:

– Ar jus nustebino pono Marlėjaus savižudybė, Alfredai?

– Aš buvau pritrenktas. Jam nebuvo jokio reikalo žudytis, bent jau mano nuomone, ar... – Alfredo akys išsiplėtė ir suapvalėjo, – arba... juk jis nebuvo nužudytas, ar ne?

Puaro įsiterpė dar neprabilus Džapui.

– Tarkim, jis buvo nužudytas, ar tai jus mažiau stebintų?

– Na, aš nežinau, sere, tikrai. Nežinau, kas galėjo norėti nužudyti poną Marlėjų. Jis buvo... na... jis buvo visiškai paprastas džentelmenas, sere. Ar jis tikrai buvo nužudytas, sere?

Puaro oriai pasakė:

– Mes negalime atmesti nė vienos galimybės. Todėl aš ir sakiau jums, kad esate labai svarbus liudininkas ir turite prisiminti viską, kas vyko šį rytą.

Puaro pabrėžė visus žodžius, o Alfredas net susiraukė, sukaupęs visas jėgas, kad prisimintų.

– Aš tikrai daugiau nieko neatsimenu, sere. Tikrai.

Alfredo balsas skambėjo liūdnai.

– Labai gerai Alfredai. Ar jūs esate tikras, kad į namus buvo atėję tik pacientai?

– Joks svetimas žmogus nebuvo atėjęs, sere. Buvo užsukęs panelės Nevil draugas ir nepaprastai susijaudino jos neradęs.

Džapas staiga paklausė:

– Kelintą valandą tai buvo?

– Maždaug po dvylikos. Kai aš jam pasakiau, kad panelės Nevil nebus visą dieną, atrodė, kad jis labai susierzino, po to pasakė, kad palauks ir pasišnekės su ponu Marlėjum. Aš pasakiau, kad ponas Marlėjus bus užsiėmęs iki pat pietų, bet jis man liepė nesijaudinti, atseit, jis palauks.

– Ir jis laukė? – paklausė Puaro.

Alfredo akyse pasirodė apstulbimas. Jis pasakė:

– Vaje... aš apie tai nepagalvojau! Jis nuėjo į laukiamąjį, bet vėliau jo ten nebebuvo. Tikriausiai jam atsibodo laukti ir jis nutarė ateiti kitą kartą.

VI

Alfredui išėjus iš kambario, Džapas staiga paklausė:

– Manote, kad buvo protinga užsiminti jam apie žmogžudystę?

Puaro patraukė pečiais.

– Manau, kad taip. Tai paskatins jį prisiminti viską, ką girdėjo ar matė, be to, bus budrus ir seks viską, kas čia dedasi.

– Vis dėlto mes nenorime, kad gandai pasklistų per

greitai.

– Mon cher *, jie nepasklis. Alfredas skaito detektyvus, jis pakerėtas nusikaltimų. Kad ir apie ką jis prasitartų, visi galvos, kad tai jo liguista fantazija.

– Na, gal jūs ir teisus, Puaro. Dabar mes turime išklausyti, ką mums papasakos Reilis.

Pono Reilio kabinetas ir pagalbinis kambarys buvo pirmame aukšte. Jie buvo tokie pat erdvūs kaip ir Marlėjaus, tačiau ne tokie šviesūs ir ne taip gerai įrengti.

Pono Marlėjaus partneris buvo aukštas, tamsaus gymio jaunas vyras išsipešiojusiais plaukais, kurie netvarkingai krito jam ant kaktos. Jo balsas buvo patrauklus, o akys – gudrios.

– Mes turime vilties, pone Reili, – pasakė Džapas prisistatęs, – kad jūs galėsite mums padėti.

– Vadinasi, jūs klystate, nes aš jums negaliu padėti, – atsakė tas. – Štai ką jums pasakysiu – Henris Marlėjus jokiu būdu negalėjo nusižudyti. Aš gal ir galėčiau taip padaryti, tačiau jis – niekada.

– Kodėl jūs galėtumėte taip padaryti? – pasiteiravo Puaro.

– Nes aš turiu begalę problemų, – atsakė Reilis. – Paminėsiu tik vieną – pinigus. Niekada nesugebu suderinti savo išlaidų su pajamomis. Tačiau Marlėjus buvo atsargus žmogus. Jūs neaptiksite jokių skolų, jokių finansinių problemų, tuo aš esu tikras.

– O kaip meilės romanai?

– Ar jūs kalbate apie Marlėjų? Gyvenimo džiaugsmas

* mano mielas (pranc.)

jam buvo svetimas! Jį sesuo laikė po padu, vargšas vyras.

Džapas pasiteiravo smulkmenų apie pacientus, kuriuos jis priėmė šį rytą.

– Na, man atrodo, kad jie visi dori ir sąžiningi. Mažoji Betė Hyt, šauni mergaičiukė, pas mane lankosi visa šeima. Pulkininkas Aberkrambis – taip pat senas pacientas.

– O kaip Hovardas Raiksas? – paklausė Džapas.

Reilis plačiai išsišiepė.

– Tas, kuris pabėgo? Niekada dar pas mane nesilankė. Nieko apie jį nežinau. Jis skambino ir prašė, kad jį priimtų kaip tik šį rytą.

– Iš kur jis skambino?

– Iš viešbučio „Holborn Palace". Man atrodo, jis amerikietis.

– Taip sakė ir Alfredas.

– Alfredas turėtų žinoti, – pasakė Reilis. – Jis – filmų garbintojas, tas mūsų Alfredas.

– O jūsų kitas pacientas?

– Barnsas? Juokingas pedantiškas vyrukas. Atsistatydinęs pareigūnas. Gyvena Ylingo kelyje.

Džapas minutėlę dvejojo, o po to paklausė:

– Ką galite mums papasakoti apie panelę Nevil?

Ponas Reilis pakėlė antakius.

– Gražiąją blondinę sekretorę? Nieko, vyrukai. Jos santykiai su seniu Marlėjum buvo absoliučiai tyri, esu tuo tikras.

– Aš ir negalvojau, kad jie buvo kitokie, – atsakė Džapas, truputį paraudęs.

– Suklydau, – pasakė Reilis. – Dovanokite už nešvarias

mintis. Aš pagalvojau, kad jūs bandote cherchez la femme*.

– Atleiskite, kad kalbu jūsų kalba, – jis kreipėsi į Puaro. – Puikus akcentas, ar ne? Štai ką reiškia būti išauklėtam vienuolių.

Džapui nepatiko toks lengvabūdiškumas. Jis paklausė:

– Ar žinote ką nors apie jaunuolį, su kuriuo ji susižadėjusi? Kiek žinau, jo pavardė Karteris. Frankas Karteris.

– Marlėjus buvo ne kažin kokios nuomonės apie jį, – pasakė Reilis. – Jis bandė įkalbėti Nevil nutraukti tą ryšį.

– Karteris galėjo jausti apmaudą.

– Greičiausiai tai jį labai erzino, – linksmai sutiko Reilis. Jis stabtelėjo ir pridūrė:

– Atleiskite ponai, juk jūs tiriate savižudybę, o ne žmogžudystę.

Džapas griežtai paklausė:

– Jei tai būtų žmogžudystė, ar tai keltų jums kokių minčių?

– Ne! Norėčiau, kad tai būtų Georgina! Viena tų nuožmių, nuosaikių moterų. Tačiau bijau, kad ji vadovaujasi moralinėm nuostatom. Žinoma, aš pats lengvai galėjau prasmukti aukštyn ir nušauti vyruką, bet to nedariau. Tiesą sakant, negaliu įsivaizduoti nė vieno žmogaus, kuris norėtų nužudyti Marlėjų. Tačiau vėlgi negaliu suvokti, kad jis nusižudė.

Tada jau kitokiu balsu pridūrė:

– Iš tikrųjų man labai gaila, kad taip įvyko... Neturėtumėte nieko spręsti iš mano manierų. Tai nervai, suprantate. Man patiko senasis Marlėjus ir man jo trūks.

---

* ieškoti moters (pranc.)

VII

Džapas padėjo telefono ragelį. Jo veidas, kai atsigręžė į Puaro, buvo gana niūrus.

– Ponas Amberiotis nekaip jaučiasi, šią popietę jis nenori nieko priimti, – pasakė Džapas.

– Jis priims mane, niekur nedings! „Savojoje" budi vienas iš mano vyrų ir yra pasirengęs jį sekti, jei tas mėgintų dingti.

Susimąstęs Puaro paklausė:

– Galvojate, kad Amberiotis nušovė Marlėjų?

– Aš nežinau. Bet jis paskutinis matė Marlėjų gyvą. Ir jis buvo naujas pacientas. Remiantis jo žodžiais, jis paliko Marlėjų gyvą ir sveiką dvidešimt penkios minutės po dvylikos. Tai gali būti tiesa, o gali būti melas. Jei Marlėjus tada buvo gyvas, mes turime atkurti vėlesnius įvykius. Iki kito paciento dar buvo likusios penkios minutės. Ar kas nors užėjo pas jį tuo metu? Tarkim, Karteris? O gal Reilis? Kas atsitiko? Faktai rodo, kad tarp dvylikos trisdešimt ir be dvidešimt penkių pirmos Marlėjus mirė, kitaip jis būtų paskambinęs arba pranešęs panelei Kerbi, kad negali jos priimti. Vadinasi, arba jis buvo nužudytas, arba kažkas pasakė jam ką nors tokio, kas visiškai sujaukė jo mintis, ir jis nusišovė.

Jis stabtelėjo.

– Ketinu pasišnekėti su visais pacientais, kurie lankėsi pas jį šį rytą. Galimas daiktas, jis galėjo prasitarti apie ką nors, kas nuves mus teisingu keliu.

Džapas pasižiūrėjo į laikrodį.

– Ponas Alisteris Blantas sakė, kad gali skirti man kelias minutes penkiolika po keturių. Pirmiausiai mes vyksime pas jį. Jis gyvena Čelsio krantinėje. Tada, pakeliui pas Amberiotį, mes aplankysime tą moteriškę Sainsberi Syl. Prieš pradėdamas pokalbį su mūsų draugu graiku norėčiau žinoti viską. Po to dar norėčiau šnektelėti su amerikiečiu, kuris, anot jūsų, „atrodė kaip žudikas".

Erkiulis Puaro papurtė galvą.

– Ne kaip žudikas – jam skaudėjo dantį.

– Šiaip ar taip, mes aplankysime tą poną Raiksą. Jo elgesys, švelniai tariant, buvo keistas. Patikrinsime panelės Nevil telegramą, jos tetą ir sužadėtinį. Iš tikrųjų, mes patikrinsime viską ir visus!

VIII

Alisteris Blantas niekada nešmėkščiojo publikos akyse. Greičiausiai dėl to, kad buvo labai kuklus ir santūrus žmogus. O gal dėl to, kad daugelį metų jis buvo karalienės vyras, o ne karalius.

Rebeka Sanseverato, buvusi Arnolt, atvyko į Londoną sulaukusi keturiasdešimt penkerių metų ir palaidojusi iliuzijas. Iš abiejų tėvų ji paveldėjo nesuskaičiuojamus turtus. Jos motina buvo garsios Europoje Roterštainų šeimos paveldėtoja. Jos tėvas vadovavo garsiam Amerikoje Arnoltų bankui. Rebeka Arnolt po tragiškos dviejų brolių ir giminaičio mirties lėktuvo katastrofoje liko vienintelė milžiniškų turtų paveldėtoja. Ji ištekėjo už Europos aristokrato garsia pavarde, princo

Felipo de Sanseverato. Po trejų metų išsiskyrė ir gavo vaiko globą. Dvejus metus ji pragyveno su apgailėtinu, nors ir aukštos kilmės niekšu, kurio elgesys garsėjo visoje Europoje. Po kelerių metų jos vaikas mirė.

Apkartus gyvenimui, Rebeka Arnolt savo neabejotinus sugebėjimus nukreipė į finansinę veiklą – tą ji paveldėjo kartu su krauju. Su tėvu ji pradėjo valdyti banką.

Po jo mirties su savo begaliniais turtais Rebeka Arnolt ir toliau liko galinga finansų pasaulio figūra. Ji atvyko į Londoną, ir jaunesnysis Londono šakos partneris buvo nusiųstas į Klaridžą pristatyti jai įvairių dokumentų. Po šešių mėnesių visas pasaulis sujudo, išgirdęs, kad Rebeka Sanseverato išteka už Alisterio Blanto, vyro, kuris buvo beveik dvidešimt metų jaunesnis už ją.

Pasigirdo įprastos pašaipos ir pajuokos. Rebeka – sakė jos draugai – buvo neišgydoma kvailė, kai kalba sukosi apie vyrus! Pirmiausiai – Sanseverato, dabar – šis jaunuolis. Žinoma, jis vedė ją tik dėl pinigų! Jos laukė dar viena nesėkmė! Tačiau visų nuostabai, vedybos buvo sėkmingos. Žmonės, pranašavę, kad Alisteris Blantas išleis jos pinigus kitoms moterims, klydo. Jis buvo atsidavęs savo žmonai. Net ir po jos mirties, praėjus dešimčiai metų, kai jau visi galvojo, kad jis, kaip begalinio turto paveldėtojas, gali jaustis laisvas, Alisteris Blantas nevedė. Jis ir toliau gyveno kukliai ir paprastai. Jo finansinis genijus niekuo nenusileido žmonos sugebėjimams. Jo sprendimai ir sandėriai buvo tvirti, o dorybės – aukščiau abejonių. Jis valdė nesuskaičiuojamus Arnoltų ir Roterštainų turtus vadovaudamasis savo talentu.

Alisteris Blantas retai pasirodydavo visuomenėje, turėjo namus Kente ir Norfolke, kuriuose praleisdavo savaitgalius, bet ne keldamas triukšmingus pobūvius, o su keliais artimais draugais. Jam rūpėjo sodininkystė.

Toks tai buvo vyras, pas kurį senu taksi važiavo vyriausias inspektorius Džapas ir Erkiulis Puaro.

Gotiškas namas buvo gerai žinomas objektas Čelsio krantinėje. Vidus atrodė prašmatnus, o kartu ir paprastas. Ne itin modernus, tačiau nuostabiai patogus.

Alisteris Blantas nevertė laukti. Jis prisistatė beveik tuoj pat.

– Vyriausias inspektorius Džapas?

Džapas nusilenkė ir pristatė Erkiulį Puaro. Blantas susidomėjęs nužvelgė jį.

– Aš, žinoma, esu girdėjęs jūsų pavardę, mesjė Puaro. Ir tikrai kažkur visai neseniai, – jis stabtelėjo ir suraukė antakius.

Puaro pasakė:

– Šį rytą, monsinjore, ce pauvre* mesjė Marlėjaus laukiamajame.

Alisterio Blanto kakta išsilygino. Jis pasakė:

– Aišku. Žinojau, kad jus kažkur mačiau. – Jis pasisuko į Džapą. – Kuo galiu jums padėti? Man nepaprastai gaila, kad taip nutiko vargšui Marlėjui.

– Ar tai jus nustebino?

– Labai. Aš, aišku, nedaug apie jį žinojau, bet manyčiau, kad jis visai nepanašus į žmogų, galintį nusižudyti.

---

* vargšas (pranc.)

– Vadinasi, jis buvo geros nuotaikos ir atrodė sveikas šį rytą?

– Manau, kad taip. – Alisteris Blantas dvejojo, bet po to su beveik vaikiška šypsena tarė: – Pasakysiu jums tiesą. Aš baisiai bijau apsilankymo pas dantistus. Ir paprasčiausiai nekenčiu to šlykštaus grąžto, kurį jie suvaro. Tai todėl aš nelabai ką mačiau. Bent jau kol viskas baigėsi ir aš atsistojau eiti. Tačiau Marlėjus atrodė visiškai įprastai. Malonus ir užsiėmęs.

– Ar dažnai pas jį lankėtės?

– Manau, tai buvo trečias ar ketvirtas vizitas. Niekada neturėjau per daug bėdų dėl dantų iki praėjusių metų. Turbūt pradėjo silpti.

Erkiulis Puaro pasiteiravo:

– Kas jums rekomendavo poną Marlėjų?

– Leiskite pagalvoti... man staiga suskaudo dantį... ir kažkas pasakė, kad Marlėjus, kurio kabinetas – Karalienės Šarlotės gatvėje, yra kaip tik tas žmogus, kuris gali padėti... Ne, viso gyvenimo neužtektų prisiminti, kas man jį rekomendavo. Dovanokite.

– Jei prisimintumėte, gal galėtumėte vienam iš mūsų pranešti, – paprašė Puaro.

Alisteris Blantas smalsiai pasižiūrėjo į Puaro.

– Gerai... žinoma. Tačiau kodėl? Ar tai svarbu? – atsakė.

– Aš jaučiu, – pasakė Puaro, – kad tai gali būti labai svarbu.

Jie leidosi laipteliais, vedančiais iš namo, kai prie jo privažiavo mašina. Tai buvo sportinis automobilis, iš kurio išlip-

ant reikėjo pademonstruoti nemažai sugebėjimų.

Mergina, kuri išsirangė iš už vairo, rodos, turėjo tik kojas ir rankas. Vyrams pasukus į gatvę, ji pagaliau išsikrapštė iš automobilio.

Stabtelėjusi ant šaligatvio ji žiūrėjo pavymui. Po to garsiai ir energingai šūktelėjo: „Ei!".

Nesuprasdami, kad tai buvo skirta jiems, vyrai neatsisuko, ir mergina dar kartą šūktelėjo:

– Ei! Ei! Jūs, tenai!

Jie atsigręžė ir klausiamai sužiuro į ją. Mergina pasileido jų link. Vis dar atrodė, kad ji teturi kojas ir rankas. Buvo aukšta, plona, jos veidas spindėjo protu ir energija, o tai kompensavo tikrojo grožio stoką. Ji buvo tamsiaplaukė ir įdegusi.

Mergina kreipėsi į Puaro:

– Aš žinau, kas jūs toks... detektyvas – Erkiulis Puaro! Jos balsas buvo šiltas ir gilus, su vos juntamu amerikietišku akcentu.

Puaro ištarė:

– Jūsų paslaugoms, madmuazele.

Jos žvilgsnis nukrypo į Puaro kompanioną.

Puaro pristatė:

– Vyriausias inspektorius Džapas.

Jos akys išsiplėtė – matėsi – iš baimės. Mergina prabilo trūkčiojančiu balsu:

– Ką jūs čia veikėte? Ar nieko... ar nieko neatsitiko dėdei Alisteriui?

Puaro greitai paklausė:

– Kodėl jūs taip manote, madmuazele?

– Tai nieko? Gerai.

Džapas dar sykį uždavė Puaro klausimą:

– Kodėl jūs galvojate, kad kas nors atsitiko ponui Blantui, panele...

Jis nutilo tikėdamasis atsakymo.

Mergina nevalingai atsakė:

– Olivera. Džeinė Olivera. – Tada ji lengvai ir gana neįtikinamai nusijuokė: – Sekliai, sutikti ant laiptų, leidžia manyti, kad palėpėje yra bomba, argi ne?

– Ponui Blantui nieko neatsitiko, malonu jums tai pranešti, panele Olivera.

Ji pažiūrėjo tiesiai į Puaro.

– Ar jis jus dėl ko nors kvietė?

Džapas atsakė:

– Mes patys atėjome pas jį, panele Olivera, pasiteirauti, ar jis negalėtų suteikti mums kokių žinių apie savižudybę, įvykusią šį rytą.

Ji greitai paklausė:

– Savižudybę? Kieno? Kur?

– Tokio pono Marlėjaus, dantisto, dirbančio Karalienės Šarlotės gatvėje, 58 name.

– Ak, – abejingai pasakė Džeinė Olivera. – Ak!.. – Ji, suraukusi kaktą, įsispoksojo prieš save. Tada netikėtai ištarė: – Ak, bet juk tai absurdas! – Ir, apsisukusi ant kulno, netikėtai, be ceremonijų juos paliko. Ji užbėgo gotiškojo namo laipteliais ir atsirakino duris.

– Na, – pasakė Džapas spoksodamas pavymui, – tikrai

keistas pasakymas.

– Įdomu, – švelniai pastebėjo Puaro.

Džapas susigriebė, pasižiūrėjo į laikrodį ir iškėlė ranką artėjančiam taksi.

– Mes turime laiko aplankyti tą Sainsberi Syl prieš eidami į „Savoją”.

IX

Panelė Sainsberi Syl sėdėjo blausiai apšviestame viešbučio „Glengowrie Court” vestibiulyje ir gėrė arbatą.

Pamačiusi policijos pareigūną be uniformos ji susijaudino, tačiau tas susijaudinimas, pastebėjo jis, buvo greičiau malonus. Puaro apgailestaudamas pastebėjo, kad ji dar neprisisiuvo sagties prie batelio.

– Tikrai, pareigūne, – išdainavo panelė Sainsberi Syl, žvalgydamasi aplinkui, – aš tikrai nežinau, kur galėtumėme nueiti, kad mums niekas netrukdytų. Labai komplikuota – dabar kaip tik arbatos valanda... tačiau gal jūs norėtumėte arbatos... ir... jūsų draugas, gal jis irgi...

– Aš tikrai ne, madam, – pasakė Džapas. – Leiskite pristatyti mesjė Erkiulį Puaro.

– Tikrai?– paklausė panelė Sainsberi Syl. – Ar tikrai... nė vienas jūsų nenorite arbatos? Ne, gerai, tada gal pabandykime nueiti į saloną, nors jis dažnai būna pilnas žmonių... O, štai, žiūrėkite, ten yra laisvas kampelis, nišoje. Žmonės kaip tik išeina. Gal eime ten...

Ji ėjo priekyje, vesdamasi juos į palyginti nuošalią vie-

tą. Ten, nišoje, stovėjo sofa ir dvi kėdės. Puaro ir Džapas nusekė iš paskos, pastarasis pakėlė šaliką ir nosinę, kuriuos panelė Sainsberi Syl pametė pakeliui.

Jis įteikė tuos daiktus jai.

– Ak, dėkui. Kaip nerūpestinga iš mano pusės. Prašom, inspektoriau, ne, vyriausias inspektoriau, tiesa? – klauskite manęs, ko tik pageidaujate. Koks apgailėtinas reikalas. Vargšas vyras... aš manau, jį kažkas kamavo. Tai laikai atėjo!

– Ar jums jis pasirodė susirūpinęs, panele Sainsberi Syl?

– Na... – panelė Sainsberi Syl susimąstė ir galų gale nenoriai pratarė: – Iš tikro negalėčiau pasakyti... kad jis atrodė susirūpinęs. Tačiau greičiausiai tokiomis aplinkybėmis aš nieko nebūčiau pastebėjusi. Žinote, gėda prisipažinti, bet esu gana baili.

Panelė Sainsberi Syl sukikeno ir pasitvarkė susitaršiusias garbanas.

– Ar galite pasakyti, kas dar buvo laukiamajame, kol jūs laukėte?

– Ką gi, leiskite pagalvoti... ten buvo vienas jaunuolis, kai aš įėjau. Man atrodo, jam labai skaudėjo, nes vis murmėjo sau po nosimi, atrodė įsiutęs ir įnirtingai vartė žurnalo puslapius. Po to jis staiga pašoko ir išėjo. Jam tikrai turėjo labai skaudėti.

– Kaip jūs manote, išėjęs iš laukiamojo jis nukeliavo namo?

– Tiesiog nežinau. Aš įsivaizdavau, kad jis nebegali daugiau laukti ir turi tučtuojau patekti pas daktarą. Tačiau pas poną Marlėjų negalėjo eiti, nes po kelių minučių pasirodė tas

jaunuolis ir ten palydėjo mane.

– Ar jūs užėjote į laukiamąjį po vizito pas dantistą?

– Ne. Todėl, kad, suprantate, aš užsidėjau skrybėlę ir susitvarkiau plaukus pono Marlėjaus kabinete. Kai kurie žmonės, – tęsė panelė Sainsberi Syl įsikarščiavusi, – palieka skrybėles laukiamuosiuose, bet aš niekada taip nedarau. Vienai mano pažįstamai, kuri taip elgėsi, atsitiko baisi nelaimė. Ji turėjo naują skrybėlę ir labai atsargiai pasidėjo ją ant kėdės, o kai grįžo atgal, nepatikėsite, *ant jos sėdėjo vaikas*! Jis sugrūdo ją. Sugadino! Visiškai sugadino!

– Katastrofa, – mandagiai pastebėjo Puaro.

– Tai buvo tik motinos kaltė, – besąlygiškai pareiškė panelė Sainsberi Syl. – Motinos turi prižiūrėti savo vaikus. Mažieji nenori padaryti nieko blogo, tačiau juos reikia stebėti.

– Taigi tas jaunuolis skaudančiu dantimi buvo vienintelis pacientas, kurį jūs pastebėjote Karalienės Šarlotės gatvės 58 name, – pasakė Džapas.

– Kai aš ėjau pas poną Marlėjų, laiptais nusileido džentelmenas... Ak, prisiminiau, iš namo išėjo labai savotiškas užsienietis... kaip tik tuo metu, kai aš atvažiavau.

Džapas krenkštelėjo. Puaro oriai pasakė:

– Tai buvau aš, madam.

– O Dieve! – panelė Sainsberi Syl įsispoksojo į jį. – Tikrai taip! Prašom dovanoti... aš tokia trumparegė... ir... čia taip tamsu, ar ne? – Toliau ji pradėjo niurnėti kažką nesuprantamo. – O, žinote, aš visada giriuosi, kad gerai įsimenu veidus. Tačiau apšvietimas čia tikrai prastas, tiesa? Prašau atleisti man!

Jie nuramino ją, ir Džapas paklausė:

– Ar jūs tikra, kad ponas Marlėjus neminėjo nieko... na, pavyzdžiui, kad jo laukia varginantis pokalbis. Ar ko nors panašaus?

– Ne, tikrai ne. Esu tikra, kad ne.

– Ar jis neužsiminė apie pacientą, pavarde Amberiotis?

– Ne ne. Jis nieko nesakė, na, tik tai, ką paprastai šneka dantistai.

Puaro ausyse nuskambėjo: "Skalaukite. Prašom plačiau išsižioti. Dabar atsargiai susičiaupkite".

Džapas toliau tęsė savo darbą. Gali būti, kad panelė Sainsberi Syl turės duoti parodymus tardymo metu.

Išgąstingai šūktelėjusi panelė Sainsberi Syl, atrodo, aprimo. Džapui pabandžius dar paklausinėti, panelė Sainsberi Syl papasakojo visą savo gyvenimo istoriją.

Atrodo, kad ji grįžo iš Indijos į Angliją prieš šešis mėnesius. Ji gyveno įvairiuose viešbučiuose ir pensionuose, kol galų gale apsistojo viename – „Glengourie Court", dėl to, kad jai labai patiko jame tvyranti namų atmosfera. Indijoje ji daugiausia laiko praleido Kalkutoje, kur dirbo misionierės darbą, taip pat mokė retorikos.

– Tiksli ir aiški tarsena anglų kalbai yra labai svarbi, vyriausias inspektoriau. Suprantate, – panelė Sainsberi Syl manieringai kilstelėjo galvą, – kai buvau jauna, aš vaidinau. Ak, tik nedideles roles. Provincijoje! Tačiau buvau labai ambicinga. Sudarėme repertuarą, tad keliavau vaidindama po pasaulį – Šekspyras, Bernardas Šou. – Ji atsiduso. – Visa mūsų vargšių moterų bėda – širdis ir gailestingumas. Skubios impulsyvios vedybos. Deja! Mes išsiskyrėme beveik tuoj pat.

Mane... mane žiauriai apgavo. Aš susigrąžinau savo mergautinę pavardę. Draugai mane šiek tiek parėmė, ir aš atidariau iškalbos mokyklą. Taip pat padėjau įkurti labai gerą aktorių mėgėjų draugiją. Privalau jums parodyti keletą mūsų skelbimų.

Vyriausias inspektorius Džapas pajuto pavojų. Jis suskubo pasišalinti, bet spėjo nugirsti paskutinius panelės Sainsberi Syl žodžius:

– Jei dėl kokios nors priežasties mano pavardė pasirodytų spaudoje... na, aš turiu omenyje, kaip liudininkės... užtikrinkite, kad ji būtų teisingai užrašyta. Meiblė Sainsberi Syl. Meiblė rašosi M.E.I.B.L.Ė., o Syl – S.Y.L.. Ir, aišku, jie gali norėti paminėti, kad aš vaidinau spektaklyje „Kaip jums patinka" Oksfordo teatre...

– Žinoma žinoma, – vyriausias inspektorius Džapas tiesiog išlėkė.

Taksi jis atsiduso ir nusišluostė nuo kaktos prakaitą.

– Jei prireiks, mes galėsime viską patikrinti, – pastebėjo jis, – nebent visa tai buvo melas, tačiau man taip neatrodo.

Puaro papurtė galvą.

– Melagiai, – pasakė jis, – nėra tokie smulkmeniški ir nenuoseklūs.

Džapas tęsė toliau:

– Aš bijojau, kad ji pradės spyriotis dėl kvotos – dauguma vidutinio amžiaus senmergių pradeda. Tačiau tai, kad ji vaidino, paaiškina, kodėl ji buvo tokia entuziastinga. Pajus truputėlį rampos šviesos!

Puaro pasakė:

– Ar jūs iš tikro norite, kad ji dalyvautų kvotoje?

– Greičiausiai ne. Priklauso nuo daugelio dalykų. – Jis stabtelėjo, o po to pasakė: – Dabar aš dar labiau įsitikinęs, Puaro. Tai nebuvo savižudybė.

– O koks motyvas?

– Dar nežinau. Tarkim, Marlėjus suviliojo Amberiočio dukrą?

Puaro tylėjo. Jis stengėsi įsivaizduoti poną Marlėjų suvedžiotojo vaidmenyje, viliojantį saldžiaakę jauną graikę, tačiau tai buvo apgailėtinas vaizdas.

Puaro priminė Džapui Reilio žodžius, kad jo partneris visai nejautė gyvenimo džiaugsmo.

Džapas neaiškiai pasakė:

– Na, juk negali žinoti, kas gali nutikti kruize.

Tada su pasitenkinimu pridūrė:

– Mes žinosime daug daugiau, kai pasišnekėsime su tuo vyruku.

Jie susimokėjo už taksi ir įėjo į „Savojos" viešbutį.

Džapas pasiteiravo, kur galima rasti poną Amberiotį.

Klerkas pasižiūrėjo į juos gana keistai ir pasakė:

– Poną Amberiotį? Dovanokite, sere, bijau, kad jūs negalėsite jo pamatyti.

– Na jau, ne, aš galėsiu, – pasakė Džapas negailestingai. Jis stumtelėjo klerką į šalį ir parodė jam savo dokumentus.

– Jūs nesupratote, sere. *Ponas Amberiotis prieš pusvalandį mirė.*

Erkiuliui Puaro pasirodė, kad durys užsitrenkė.

Penki, šeši, surink šapus

I

Po dvidešimt keturių valandų Džapas paskambino Puaro. Jo tonas buvo pilnas kartėlio.

– Viskas baigta! Visas tas reikalas!

– Ką norite pasakyti, mano drauge?

– Marlėjus nusižudė, čia viskas aišku. Mes jau turime motyvą.

– Ir koks gi jis?

– Aš ką tik gavau daktaro pranešimą apie Amberiočio mirties priežastį. Neskaitysiu jums oficialaus žargono, tačiau normalia anglų kalba tariant, jis mirė perdozavęs novokaino ir adrenalino. Tai paveikė širdį, kaip aš supratau, ir jis nusilpo. Kai apgailėtinas vargšas vakar sakė, kad blogai jaučiasi, jis kalbėjo tiesą. Tai štai. Adrenaliną ir novokainą stomatologai leidžia į dantenas – tai vietiniai anestetikai. Marlėjus suklydo, suleido per didelį kiekį, o tada, kai Amberiotis išėjo, jis suprato, ką padarė, pamanė, kad negalės drąsiai žvelgti niekam į akis, ir nusišovė.

– Pistoletu, apie kurį niekas nebuvo girdėjęs? – suabejojo Puaro.

– Jis galėjo ir turėti jį. Giminaičiai nebūtinai viską žino.

Nustebtumėte išgirdęs dalykus, kurių jie nežino!

– Tai tiesa.

– Šiaip ar taip, tai – visai logiškas paaiškinimas, – pasakė Džapas.

Puaro tarė:

– Žinote, mano mielas, mane tai nelabai tenkina. Teisybė, žinoma, kad pacientai nepalankiai reaguoja į vietinius nuskausminančiuosius. Adrenalinui būdingos ypatybės yra labai gerai žinomos. Junginys su novokainu, net ir mažos dozės, gali duoti toksinį efektą. Tačiau daktaras ar dantistas, naudojantis vaistus, negali šitaip susijaudinti, kad tai privestų iki savižudybės.

– Taip, tačiau jūs kalbate apie atvejus, kai anestetikai naudojami reikiamu kiekiu. Tuomet gydytojai negali būti dėl nieko kaltinami. Tada mirties priežastys susijusios su pacientų ypatybėmis. Tačiau šiuo atveju visiškai aišku, kad vaistų buvo perdozuota. Jie dar nenustatė tikslaus kiekio – ta kiekybės analizė užtruks mėnesius, – tačiau aišku, kad vaistų buvo perdozuota. O tai reiškia, kad Marlėjus suklydo.

– Net ir tokiu atveju tai buvo tik klaida, o ne kriminalinis nusikaltimas.

– Ne, bet tai būtų labai pakenkę jo reputacijai. Tiesą sakant, tai galėjo sužlugdyti jį. Niekas nesilankys pas dantistą, kuris gali suleisti mirtiną nuskausminančiųjų dozę tik dėl to, kad yra išsiblaškęs.

– Pripažįstu, taip daryti neįprasta.

– Tokie dalykai nutinka, nutinka gydytojams, nutinka vaistininkams... Atsargūs ir patikimi, dirba metų metus, ir stai-

ga – menkas aplaidumas – žala padaryta, vargšams belieka gintis. Marlėjus buvo jautrus žmogus. Kitais atvejais kalte galima pasidalyti su chemiku ar vaistininku arba prisiimti atsakomybę kartu. Šį kartą buvo atsakingas tik Marlėjus.

Puaro abejojo.

– Argi jis nebūtų palikęs kokio raštelio? Paaiškinęs, ką jis padarė? Kad negali susitaikyti su pasekmėmis? Parašęs ką nors panašaus? Nors žodelį savo seseriai?

– Kaip aš suprantu, ne. Jis staiga suvokė, ką padarė, prarado savitvardą ir pasirinko greičiausią kelią.

Puaro neatsakė.

Džapas tarė:

– Aš pažįstu jus, dranguži. Jei jau jūs energingai ėmėtės tirti žmogžudystės bylą, norėtumėte, kad tai ir būtų žmogžudystės byla! Prisipažįstu, kad aš pats šį kartą užsiundžiau jus. Ką gi, klydau. Pripažįstu tai laisva valia.

Puaro pasakė:

– Žinote, aš vis tiek galvoju, kad gali būti ir kitas paaiškinimas.

– Daugybė kitų paaiškinimų, drįsčiau sakyti. Galvojau apie tai... tačiau visi jie per daug neįtikėtini. Tarkime, Amberiotis nušovė Marlėjų, parėjo namo, jį pradėjo graužti sąžinė, ir jis nusižudė vaistais, kuriuos nugriebė Marlėjaus kabinete. Jei jums atrodo, kad taip galėjo įvykti, tai man visai ne. Jarde mes turime Amberiočio bylą. Ji gana įdomi. Karjerą pradėjo kaip mažo viešbutėlio Graikijoje savininkas, tada įsipainiojo į politiką. Jis šnipinėjo Vokietijoje ir Prancūzijoje, užsidirbo nemažai pinigų. Tačiau jam atrodė, kad turtai auga per lėtai, net

manoma, kad jis užsiėmė ir šantažu. Ne toks jau malonus žmogus, mūsų ponas Amberiotis. Praėjusiais metais jis buvo Indijoje, ir kalbama, kad šantažuodamas išviliojo nemažai pinigų iš vieno vietos princo. Tačiau sunku ką nors įrodyti. Slidus kaip ungurys. Yra dar viena galimybė. Įmanoma, kad jis dėl ko nors šantažavo Marlėjų. Marlėjus, pasitaikius puikiai progai, perdozuoja adrenalino ir novokaino, tikėdamasis, kad tai bus įvertinta kaip nelaimingas atsitikimas, adrenalino ypatybė arba panašiai. Tada, vyrui išėjus, Marlėjus ima gailėtis ir nusižudo. Tai įmanoma, žinoma, tačiau aš neįsivaizduoju apgalvotai žudančio Marlėjaus. Ne, aš visai tikras, kad viskas buvo taip, kaip aš iš pradžių sakiau. Jis netyčia suklydo, nes tą rytą buvo persidirbęs. Mes turėsime viską taip ir palikti, Puaro. Aš kalbėjau apie tai su aukščiausia valdžia, ir atsakymas į šį klausimą buvo vienareikšmis.

– Suprantu, – atsidusęs atsakė Puaro, – suprantu...

Džapas švelniai pasakė:

– Žinau, kaip jūs jaučiatės, drauguži. Tačiau juk negalite kiekvieną kartą gauti pirmarūšės žmogžudystės! Iki pasimatymo. Viskas, ką galiu jums pasakyti: „Dovanokite, kad sutrukdžiau".

Jis padėjo ragelį.

II

Erkiulis Puaro sėdėjo prie savo puikaus modernaus rašomojo stalo. Jam patiko šiuolaikiški baldai.Taisyklingos jų formos ir masyvumas jam tiko labiau nei švelnūs senovinių baldų kontūrai.

Prieš jį gulėjo stačiakampis popieriaus lapas su pavardėmis ir komentarais. Prie kai kurių iš jų buvo padėti klaustukai.

Pirmiausiai buvo užrašytas:

Amberiotis. Špionažas. Būtent todėl jis Anglijoje? Pernai lankėsi Indijoje. Maištų ir neramumų laikotarpiu. Gali būti komunistų agentas.

Šioje vietoje buvo paliktas tarpas. Toliau:

Frankas Karteris? Marlėjus galvojo, kad jis niekam tikęs. Neseniai buvo atleistas iš darbo. Kodėl?

Po šio buvo užrašyta tik pavardė su klaustuku:

Hovardas Raiksas?

Toliau – sakinys kabutėse.

"Tačiau tai - absurdas!"???

Erkiulis Puaro klausiamai pakreipė galvą. Už lango paukštelis nešėsi šakelę savo lizdeliui. Erkiulis Puaro palinkusia kiaušinio formos galva pats priminė paukštį.

Jis užrašė dar vieną pavardę:

Ponas Barnsas?

Stabtelėjo ir tada parašė:

Marlėjaus kabinetas? Žymė ant kilimo. Galimybės.

Kurį laiką jis susimąstęs žiūrėjo į paskutinį užrašą.

Tada pakilo, pasiėmė skrybėlę bei lazdelę ir išėjo.

III

Po trijų ketvirčių valandos Erkiulis Puaro išėjo iš metro stotelės Ylingo Brodvėjuje, o dar po penkių minučių pasiekė savo tikslą – Kastlgardeno Roudo 88 namą.

Tai buvo nedidelis, atskiras namas. Jo fasadinio sodelio tvarka susilaukė Erkiulio Puaro pasigėrėjimo kupino linktelėjimo.

– Žaviai simetriškas, – pats sau sumurmėjo jis.

Ponas Barnsas sėdėjo namie, tad Puaro buvo nuvestas į mažą pedantišką valgomąjį, į kurį netrukus prisistatė ir ponas Barnsas.

Ponas Barnsas buvo neaukštas vyras dažnai mirksinčiomis akimis, beveik nuplikęs. Pro akinių viršų, kairėje rankoje vartydamas kortelę, kurią Puaro įteikė tarnaitei, jis žvilgtelėjo į lankytoją.

Jis prabilo manieringu falcetu:

– Na na, mesjė Puaro? Aš tikrai esu pagerbtas.

– Dovanokite, kad aš leidau sau nesivaržydamas jus aplankyti, – ištarė skrupulingasis Puaro.

– Labai tinkamas būdas, – pasakė ponas Barnsas. – Ir laikas tiesiog puikus. Be ketvirčio septynios. Šiuo metų laiku tokią valandą tikrai visus galima rasti namie. – Jis mostelėjo ranka. – Sėskitės, mesjė Puaro. Neabejoju, mes turime daug ką aptarti. Tikiuosi, tai – Karalienės Šarlotės gatvės 58 namas?

Puaro pasakė:

– Jūs galvojate teisingai, tačiau kas jus verčia taip manyti?

– Mielas sere, – atsakė Barnsas, – aš jau kurį laiką atsistatydinęs iš Vidaus reikalų ministerijos, tačiau dar nesu visai atsilikęs. Jei vyksta kas nors, apie ką nenorima kalbėti viešai, geriau nesinaudoti policijos paslaugomis. Pritraukia per daug

dėmesio!

Puaro tarė:

– Aš užduosiu dar vieną klausimą. Kodėl manote, kad vyksta kas nors slapto?

– O argi ne? – pasiteiravo anas. – Jei taip ir nėra, tai, mano nuomone, turėtų būti. Jis pasilenkė į priekį ir savo pensnė pastukseno per kėdės ranktūrį. – Žvalgyba nenori gaudyti smulkių žuvelių, visi tikisi stambaus laimikio, tačiau norint jį pagauti, reikia neišgąsdinti mailiaus.

– Man rodosi, pone Barnsai, kad jūs žinote daugiau nei aš, – pasakė Erkiulis Puaro.

– Aš iš viso nieko nežinau, – atkirto Barnsas, – tiesiog pridėjau du prie dviejų.

– Ir kas tai galėtų būti?

– Amberiotis, – nedelsdamas atsakė ponas Barnsas. – Jūs pamiršote, kad sėdėjau prieš jį laukiamajame keletą minučių. Jis nepažino manęs. Aš visada buvau neryškus vyrukas. Kartais tai ne taip jau blogai. Tačiau aš jį tikrai pažinau... ir galėjau spėti, ko jis ten buvo.

– Ir ko jis ten buvo?

Pono Barnso akys sumirksėjo dar dažniau.

– Mes, šios šalies gyventojai, esame labai nuobodūs. Mes esame konservatyvūs, jūs žinote, konservatyvūs iki kaulų smegenų. Mes nuolatos skundžiamės, tačiau iš tikrųjų visai nenorime sutriuškinti savo demokratinės vyriausybės ar imtis kokių nors naujamadžių eksperimentų. Štai kas kelia apgailėtiniems užsienio agitatoriams tikrą širdies skausmą! Visa problema ta, anot jų, kad mes, kaip šalis, esame palyginti mo-

kūs. Šiuo metu vargu ar Europoje galima surasti kitą tokią šalį! Norint sutrikdyti Angliją, aš kalbu apie tikrą netvarką, reikia sujaukti jos finansinę sistemą, štai ko jiems reikia! O sujaukti finansinę sistemą, kai jai vadovauja toks žmogus kaip Alisteris Blantas, yra sudėtinga.

Ponas Barnsas stabtelėjo, o po to tęsė:

– Blantas yra toks žmogus, kuris visada apmokės asmenines sąskaitas ir gyvens atsižvelgdamas į savo pajamas, nesvarbu, ar jis turės kelis pensus, ar milijonus. Jis tiesiog toks žmogus. Jo nuomone, nėra jokių priežasčių šaliai gyventi kitaip! Jokių brangių eksperimentų. Jokių beprotiškų investicijų į galimas utopijas. Štai dėl ko, – jis stabtelėjo, – štai dėl ko tam tikri žmonės nusprendė, kad Blantas privalo dingti.

– Aha, – pratarė Puaro.

Barnsas linktelėjo.

– Taip, – tarė jis,– aš žinau, apie ką kalbu. Kai kurie iš jų – visai malonūs vyrukai. Ilgi plaukai, nuoširdus žvilgsnis, pilni idealų apie geresnį pasaulį. Kiti nėra tokie malonūs, sakyčiau, greičiau pavojingi. Besislapstančios žiurkės su barzdomis ir užsienietiškais akcentais. Dar kiti – panašūs į chuliganus. Tačiau juos visus vienija ta pati idėja: „Blantas privalo dingti".

Jis vėl pasisupo ant kėdės.

– Nušluokime seną tvarką! Torius, visus konservatorius, kietakakčius ir įtartinus verslininkus, – štai apie ką jie galvoja. Gali būti, tie žmonės yra teisūs – aš nežinau, – tačiau aš žinau vieną dalyką – turi būti kas nors, kas galėtų dirbti

vietoj tų nušluotų... ne šiaip kas nors, kas gražiai ir teisingai skamba, bet kas gali dirbti. Tiek to, neverta gilintis. Mes čia kalbame apie konkrečius faktus, o ne abstrakčias teorijas. Nuimkite ramsčius, ir namas sugrius. Blantas yra vienas ramsčių, laikančių viską savo vietose.

Jis palinko į priekį.

– *Jiems tikrai reikia Blanto*. Tą aš žinau. Ir, mano nuomone, vakar ryte jie buvo labai arti. Gal aš ir klystu, tačiau bandymų buvo ir anksčiau. Aš kalbu apie metodus.

Jis sudvejojo, o po to tyliai ir atsargiai paminėjo tris pavardes. Nepaprastai gabaus finansų ministro, progresyviai mąstančio verslininko ir daug vilčių teikusio jauno politiko, traukusio publikos dėmesį. Pirmasis mirė ant operacinio stalo, antrasis neišlaikė neaiškios ligos, kuri buvo nustatyta per vėlai, o trečiąjį suvažinėjo automobilis.

– Tai labai paprasta, – pasakė ponas Barnsas. – Anesteziologas apsiriko duodamas anestetikus... na, taip jau nutinka. Antruoju atveju – simptomai kėlė abejonių. Gydytojas tebuvo gero linkintis terapeutas, negalima buvo tikėtis, kad jis juos atpažintų. Trečiuoju atveju – rūpestinga motina skubėjo pas sergantį vaiką. Graudus atvejis, prisiekusieji pripažino ją nekalta!

Jis stabtelėjo:

– Viskas labai natūralu. Ir greitai pamiršta. Bet tuoj pasakysiu, ką tie trys žmonės veikia dabar. Anesteziologas dirba nuosavoje aukščiausios klasės tyrimų laboratorijoje. Išlaidų jai įrengti nebuvo pagailėta. Terapeutas nebepraktikuoja. Jis įsigijo jachtą ir jaukų namelį. Rūpestinga motina gali

parūpinti visiems savo vaikams geriausią išsilavinimą, ponius savaitgaliais ir gražią sodybą užmiestyje su dideliu sodu ir veja.

Jis lėtai linktelėjo galvą.

– Tarp kiekvienos profesijos atstovų, o ir šiaip žmonių, pasitaiko tokių, kurie neatsispiria pagundoms. Mūsų atveju problema ta, kad Marlėjus toks nebuvo!

– Manote, kad viskas taip ir vyko? – paklausė Puaro.

Ponas Barnsas atsakė:

– Tikrai taip. Ne taip jau paprasta priartėti prie didžiųjų žmonių, gi žinote. Jie puikiai saugomi. Triukai su mašinomis yra rizikingi ir ne visada nusiseka. Tačiau žmogus yra visiškas bejėgis dantisto kėdėje.

Jis nusiėmė pensnė, nuvalė ir vėl užsidėjo. Jis pasakė:

– Tokia mano teorija! Marlėjus atsisakė. Deja, jis žinojo per daug, ir jiems teko jį pašalinti.

– Jiems?

– Kai sakau jie – aš kalbu apie organizaciją, kuri slypi už viso šito. Viską atliko, žinoma, tik vienas žmogus.

– Kuris?

– Na, aš galiu spėti, – pasakė ponas Barnsas, – tačiau tai tik spėjimas, todėl galiu klysti.

Puaro tyliai paklausė:

– Reilis?

– Aišku! Tai akivaizdu. Aš manau, kad greičiausiai jie niekada neprašė Marlėjaus paties imtis šio reikalo. Jam tereikėjo perduoti Blantą savo kolegai paskutinę minutę. Staigus negalavimas ar kas nors panašaus. Reilis būtų viską sutvar-

kęs: dar vienas nelaimingas atsitikimas – žymaus bankininko mirtis, nepaguodžiamas, susigūžęs, kenčiantis jaunas dantistas teisme, kuris jį pripažįsta nekaltu. Jis būtų metęs stomatologiją ir apsigyvenęs kur kitur su gražiomis kelių tūkstančių svarų per metus pajamomis.

Ponas Barnsas pažvelgė į Puaro.

– Nemanykite, kad aš esu romantikas, – pasakė jis. – Tokie dalykai nutinka.

– Taip taip, aš žinau.

Ponas Barnsas kalbėjo toliau, tapšnodamas per knygą blizgančiu viršeliu, kuri gulėjo ant stalo, jam po ranka:

– Aš perskaičiau daugybę šių neįtikėtinų pasakojimų apie šnipus. Kai kurie iš jų tikrai fantastiški. Tačiau, kad ir kaip keista, jie nėra fantastiškesni už realų gyvenimą. Nuostabūs nuotykiai, tamsios, nelemtos asmenybės užsienietiškais akcentais, tarptautinės asociacijos bei ypatingi sukčiai! Man būtų gėda skaityti apie tokius dalykus, kuriuos aš žinau, o be to, niekas nė minutę jais netikėtų.

– Remiantis jūsų teorija, koks yra Amberiočio vaidmuo?

– Aš nesu visiškai tikras. Manau, kad jam būtų buvusi suversta kaltė. Jis ne kartą žaidė dvigubą žaidimą ir dabar buvo priremtas prie sienos. Turėkite omenyje, tai tik idėja.

Erkiulis Puaro tyliai paklausė:

– Tarkim, kad jūsų idėjos yra teisingos, tad kaip viskas vystysis toliau?

Ponas Barnsas patrynė nosį.

– Jie vėl bandys jį pričiupti, – pasakė jis. – Taip taip. Jie bandys dar kartą. Laikas nelaukia. Drįsčiau sakyti, kad Blan-

tas turi žmonių, kurie juo rūpinasi. Jie turi būti ypač atsargūs. Tai nebus vyras, pasislėpęs krūmuose su pistoletu. Nieko žiauraus. Jie turi saugotis gerbiamų žmonių – giminaičių, senų tarnų, vaistininko padėjėjo, kuris gamina vaistus, prekiautojo vynu, pristatančio portveiną. Alisteris Blantas vertas daugybės milijonų. Tiesiog nuostabu ką žmonės galėtų padaryti... na, tarkim, už keturis tūkstančius metinių pajamų!

– Tiek daug?

– Gal ir daugiau...

Puaro kurį laiką tylėjo, tada pasakė:

– Aš iš pat pradžių įtariau Reilį.

– Airis? I.R.A.?

– Ne dėl to. Ant kilimo liko žymė, suprantate, tarytum juo buvo trauktas kūnas. Tačiau jei Marlėjų nušovė pacientas, jis būtų tai padaręs kabinete ir nereikėtų judinti kūno. Todėl jau iš pat pradžių aš įtariau, kad jis buvo nušautas ne kabinete, o kambaryje... esančiame šalia. Tai reikštų, kad jį nužudė ne pacientas, bet kažkas iš namiškių.

– Sumanu, – pagarbiai ištarė ponas Barnsas.

Puaro atsistojo ir ištiesė ranką.

– Dėkoju, – pasakė jis. – Jūs man labai padėjote.

IV

Važiuodamas namo, Puaro užsuko į viešbutį „Glengowrie Court".

Dėl šio vizito jis kitą rytą labai anksti paskambino Džapui.

– Bon jour, mon ami *. Kvota šiandieną, ar ne?

– Taip. Ar ruošiatės dalyvauti?

– Nemanau.

– Manau, neverta gaišti.

– Ar jūs pakvietėte liudyti panelę Sainsberi Syl?

– Žaviąją Meiblę? Ne, aš jos nekviečiau. Nėra jokio reikalo.

– Ar nieko apie ją negirdėjote?

– Ne, kodėl turėčiau?

Erkiulis Puaro pasakė:

– Tik paklausiau. Galbūt jums įdomu bus sužinoti, kad panelė Sainsberi Syl užvakar prieš pietus išėjo iš viešbučio „Glengowrie Court" ir negrįžo.

– Ką? Paspruko?

– Gali būti.

– Tačiau kodėl? Juk viskas buvo tvarkoj. Viskas tikra ir sąžininga. Aš dėl jos susisiekiau su Kalkuta – tai buvo dar prieš man sužinant Amberiočio mirties priežastį, kitaip būčiau nesivarginęs. Praėjusį vakarą gavau atsakymą. Viskas tvarkoj. Ją ten pažinojo daug metų, jos gyvenimo istorija tikra, išskyrus tai, kad šį tą nutylėjo apie savo vedybas. Ji ištekėjo už indo studento, o tada sužinojo, kad jis turi ir kitų ryšių. Susigrąžino mergautinę pavardę ir atsidėjo geriems darbams. Ji palaiko draugiškus santykius su misijomis, moko retorikos, padeda saviveiklos teatrams. Iš tiesų, net pavadindamas ją siaubinga moterimi, negalėčiau įtarti įsipainiojus į žmogžudystę. O dabar man sakote, kad ji pradin-

* mano drauge (pranc.)

go! Nesuprantu. – Jis stabtelėjo, o po to abejodamas tęsė:– Gal jai tiesiog atsibodo viešbutis? Man tikrai taip nutiktų.

Puaro pasakė:

– Jos visi daiktai ten. Ji nieko nepasiėmė.

Džapas nusikeikė.

– Kada ji išėjo?

– Maždaug be ketvirčio septynios.

– O ką šneka žmonės viešbutyje?

– Jie labai nusiminę. Valdytoja eina iš proto.

– Kodėl jie nepranešė policijai?

– Todėl, mon cher*, kad, tarkime, dama nakvoja kur kitur, – nors tai ir nepanašu, sprendžiant iš jos išvaizdos,– ji tikrai būtų labai nepatenkinta, kai sugrįžusi sužinotų, kad jos ieško policija. Ponia Harison, valdytoja, apskambino visas ligonines. Ji jau svarstė, ar neskambinus policijai, kai aš atėjau. Mano pasirodymas buvo kaip atsakas į jos maldas. Aš apsiėmiau sutvarkyti visą šį reikalą ir paaiškinau, kad kreipsiuosi pagalbos į diskretiškiausią policijos pareigūną.

– Diskretiškiausias policijos pareigūnas, tikiuosi, nuolankus jūsų tarnas?

– Teisingai.

Džapas sunkiai atsiduso:

– Gerai. Po kvotos susitinkame viešbutyje „Glengowrie Court".

---

*mano mielas (pranc.)

V

Jiems belaukiant valdytojos Džapas niurnėjo.

– Kodėl ta moteris nutarė pradingti?

– Pripažinkite, tai įdomu.

Ilgiau šnektelėti jie nesuspėjo.

Ponia Harison, viešbučio valdytoja, jau buvo su jais.

Šnekioji Ponia Harison vos neverkė. Ji labai nerimavo dėl panelės Sainsberi Syl. Kas jai galėjo nutikti? Greitomis ji aptarė visus galimus nelaimingus atsitikimus. Atminties praradimą, staigią negalią, trūkusią kraujagyslę, o gal ją pervažiavo omnibusas, apiplėšė arba užpuolė, išprievartavo...

Ji stabtelėjo, kad atgautų kvapą, ir sumurmėjo:

– Tokia puiki moteris, atrodė, kad jai čia patiko ir ji buvo laiminga.

Džapo prašymu ji palydėjo juos į paprastą miegamąjį, kuriame gyveno pradingusi ledi. Viskas atrodė švaru ir tvarkinga. Drabužiai kabojo spintoje, o naktiniai padėti ant lovos, kampe stovėjo du kuklūs panelės Sainsberi Syl lagaminai. Po tualetiniu staleliu, išrikiuoti į eilę, stovėjo batai: pora patvarių pusbačių, dvi poros gana neskoningų, blizgančių ir neįprastų batelių, papuoštų odiniais kaspinais, viena pora paprastų vakarinių juodo satino batelių ir pora mokasinų. Puaro pastebėjo, kad vakariniai bateliai buvo numeriu mažesni nei kasdieniai, tą faktą galėjai susieti su moters tuštybe arba nuospaudomis. Puaro pasidarė įdomu, ar panelė Sainsberi Syl prieš išeidama surado laiko prisisiūti bato sagtį. Jis tikėjosi, kad taip, nes aplaidumas rengiantis jį visuomet erzino.

Džapas užsiėmęs peržiūrinėjo laiškus, kuriuos rado tualetinio stalelio stalčiuje. Erkiulis Puaro entuziastingai atitraukė komodos stalčių. Jame buvo sudėti apatiniai drabužiai. Susikuklinęs jį uždarė, suniurnėjo, kad sprendžiant iš visko, panelė Sainsberi Syl mėgo dėvėti vilnonius apatinius, ir atidarė kitą stalčių. Jame buvo sudėtos kojinės.

Džapas pasiteiravo:

– Ar radote ką nors įdomaus, Puaro?

Puaro, liūdnai mosuodamas kojinių pora, atsakė:

– Dešimto dydžio, pigaus blizgančio šilko, kaina – greičiausiai du pensai vienuolika.

Džapas atsakė:

– Drauguži, jūs gi nesudarinėjate testamento. Čia radau du laiškus iš Indijos, kelis čekius iš labdaros organizacijų, jokių sąskaitų. Labai gerbtina asmenybė, mūsų panelė Sainsberi Syl.

– Tačiau jos skonis labai prastas, – liūdnai pastebėjo Puaro.

– Turbūt vertino drabužius labai žemiškai. – Džapas užsirašinėjo adresą nuo seno laiško, atsiųsto prieš du mėnesius.

– Tie žmonės gali apie ją ką nors žinoti, – pasakė jis. – Jie gyvena Hempsted Roude. Iš laiško galima suprasti, kad jie buvo labai artimi.

Daugiau jokių žinių viešbutyje „Glengowrie Court" gauti nepavyko, neskaitant neigiamo fakto, kad panelė Sainsberi Syl buvo nei susijaudinusi, nei susirūpinusi, kai išėjo, atrodė, kad ji tikrai ruošiasi grįžti, nes praeidama savo draugei poniai

Boulito ji šūktelėjo:

– Po pietų aš jus išmokysiu to žaidimo kortomis, apie kurį kalbėjau.

Dar daugiau, viešbutyje „Glengowrie Court" buvo laikomasi tradicijos įspėti, jei nesiruoši valgyti. Panelė Sainsberi Syl nieko neįspėjo. Todėl visiems atrodė aišku, kad ji ketina grįžti pavalgyti tarp pusės aštuonių ir pusės devynių.

Tačiau ji negrįžo. Ji išėjo į Kromvelio Roudą ir dingo.

Džapas ir Puaro nuvyko pagal adresą, nurodytą ant voko, – į vakarų Hempstedą.

Namas buvo jaukus, o Adamsai – linksmi žmonės, turintys daug vaikų. Jie daugelį metų pragyveno Indijoje ir labai šiltai atsiliepė apie panelę Sainsberi Syl. Tačiau daugiau jie niekuo padėti negalėjo.

Pastaruoju metu jie jos nematė bent jau mėnesį, nuo tada, kai šeima grįžo iš Velykų atostogų. Tuo metu ji buvo apsistojusi Raselo skvere. Ponia Adams davė Puaro adresą, taip pat ir kelių panelės Sainsberi Syl draugų britų, gyvenančių Strythame, adresus.

Tačiau vyrai nieko nepešė abiejose vietose. Panelė Sainsberi Syl buvo apsistojusi viešbutyje nurodytu adresu, tačiau žmonės nelabai ką prisiminė apie ją, nieko, kas galėtų pagelbėti. Tik tiek, kad ji buvo maloni ponia, gyvenusi užsienyje. Žmonės, kurie gyveno Strythame, taip pat nepadėjo. Jie nebuvo matę panelės Sainsberi Syl nuo vasario mėnesio.

Vis dar buvo likusi tikimybė, kad įvyko nelaimingas atsitikimas, tačiau ir ji buvo greitai išsklaidyta. Į jokią ligoninę

nebuvo pristatyta auka, atitinkanti aprašymą.

Panelė Sainsberi Syl išnyko erdvėje.

VI

Kitąį rytą Puaro nuvyko į viešbutį „Holborn Palace" ir pasiteiravo, kur gali rasti poną Hovardą Raiksą.

Tuo metu jį kažin ar būtų nustebinęs atsakymas, kad ponas Hovardas Raiksas vieną vakarą taip pat išėjo ir nebegrįžo.

Tačiau ponas Hovardas Raiksas dar gyveno viešbutyje „Holborn Palace" ir šiuo metu pusryčiavo.

Erkiulio Puaro pasirodymas prie pusryčių stalo, atrodo, nesuteikė Hovardui Raiksui malonumo.

Nors jis ir nebebuvo panašus į žmogžudį kaip sujauktuose Puaro prisiminimuose, jo rūstus žvilgsnis vis dar atrodė grėsmingas. Žvelgdamas į nekviestą svečią Hovardas Raiksas nemandagiai pratarė:

– Po velnių!

– Ar leisite?

Erkiulis Puaro prisitraukė kėdę nuo kito stalo.

Ponas Raiksas atsakė:

– Nekreipkite į mane dėmesio! Sėskitės ir jauskitės kaip namie!

Puaro šypsodamasis taip ir padarė.

Ponas Raiksas šiurkščiai paklausė:

– Na, tai ko gi jūs norite?

– Ar jūs mane prisimenate, pone Raiksai?

– Niekada nesu jūsų matęs.

– Čia jūs klystate. Ne daugiau kaip prieš tris dienas kartu su manimi viename kambaryje jūs praleidote mažiausiai penkias minutes.

– Negaliu prisiminti visų, kuriuos sutinku tuose prakeiktuose vakarėliuose.

– Tai nebuvo vakarėlis, – atsakė Puaro. – Tai buvo dantisto laukiamasis.

Neaiškus jaudulys prasiskverbė į jaunuolio akis, bet akimirksniu pradingo. Jo manieros pasikeitė. Jau nebebuvo nekantrus ir nerūpestingas. Staiga tapo atsargus. Jis pažvelgė į Puaro ir pratarė:

– Na, ir!

Prieš atsakydamas Puaro įdėmiai jį nužvelgė. Jis aiškiai pajuto, kad ponas Raiksas - tikrai pavojingas jaunuolis. Liesas alkanas veidas, agresyvus smakras, fanatiko akys. Tačiau tasai veidas patiko moterims. Jis buvo netvarkingas, netgi nudriskęs, o be to, valgė taip godžiai, kad stebinčiam jį Puaro tai pasirodė reikšminga.

Puaro vertinimas buvo toks: "Mąstantis žvėris..."

Raiksas šiurkščiai paklausė:

– Ką, po velnių, visa tai reiškia?

– Ar mano vizitas jums nemalonus?

– Aš net nežinau, kas jūs toks.

– Atleiskite man.

Puaro vikriai išsitraukė savo dėkliuką su vizitinėmis kortelėmis ir vieną jų padėjo ant stalo.

Pono Raikso veide vėl pasirodė kažkoks jaudulys, kurio

Puaro negalėjo apibrėžti. Tai nebuvo baimė, greičiau – agresija. Ją, kaip ir reikėjo tikėtis, pakeitė pyktis.

Jis numetė kortelę atgal.

– Tai štai kas jūs toks. Esu apie jus girdėjęs.

– Kaip ir dauguma žmonių, – kukliai atsakė Puaro.

– Jūs privatus seklys, ar ne? Ir be to, dar brangus. Toks, kuris samdomas, kai pinigai – ne kliūtis, kai verta mokėti bet kiek, kad tik išgelbėtum savo pasigailėtiną kailį!

– Jei negersite savo kavos, – pastebėjo Erkiulis Puaro, – ji atvės.

Jis kalbėjo maloniai ir autoritetingai.

Raiksas įsispoksojo į jį.

– Sakykite, kokios rūšies padaras jūs esate?

– Šiaip ar taip, šioje šalyje kava yra labai prasta, – pasakė Puaro.

– Sakyčiau, tai tiesa, – karštai sutiko ponas Raiksas.

– Tačiau jei leisite jai atšalti, ji taps kone negeriama.

Jaunuolis palinko į priekį.

– Ko jūs siekiate? Ką sumąstėte čia eidamas?

Puaro patraukė pečiais.

– Aš norėjau... pasimatyti su jumis.

– Nejaugi? – skeptiškai pasiteiravo ponas Raiksas.

Jo akys susiaurėjo.

– Jei jums reikia pinigų, pasirinkote netinkamą žmogų! Žmonės, su kuriais aš susijęs, negali sau leisti pirkti, ko jie nori. Geriau jau grįžkite pas tą, kuris jums moka pinigus.

Atsiduses Puaro pasakė:

– Niekas man nieko nesumokėjo... bent jau kol kas.

– Ir jūs man tai sakote, – pratarė ponas Raiksas.

– Tai tiesa, – atsakė Puaro. – Aš švaistau daug vertingo laiko ir negaunu jokios kompensacijos. Tarkime, aš paprasčiausiai noriu numalšinti savo smalsumą.

– Vadinasi, – pasakė Raiksas, – jūs malšinote savo smalsumą ir pas tą prakeiktą dantistą.

Puaro papurtė galvą. Jis pasakė:

– Atrodo, kad jūs praleidote pro pirštus paprasčiausią priežastį, dėl kurios galima sėdėti dantisto laukiamajame, – žmonės tikrinasi dantis.

– Tai štai ką jūs ten veikėte, – pono Raikso tonas išdavė panieką ir nepasitikėjimą. – Laukėte, kol jums patikrins dantis?

– Žinoma.

– Turbūt atleisite, jei aš pasakysiu, kad netikiu.

– Tada ar galėčiau paklausti, pone Raiksai, ką jūs ten veikėte?

Staiga ponas Raiksas išsišiepė. Jis pasakė:

– Štai ir pričiupau jus! Aš taip pat laukiau, kad man apžiūrėtų dantis.

– Jums turbūt skaudėjo dantį?

– Teisingai, drauguži.

– Tačiau nežiūrint į tai, jūs išėjote nesulaukęs, kol jus priims dantistas.

– Na, ir kas, jei išėjau. Tai mano reikalas.

Jis nutilo, o po to staiga įniršio kupinu balsu išpylė:

– Ak, kam, po velnių, reikalingos tos gudrios šnekos? Jūs buvote ten, kad prižiūrėtumėte didįjį žmogų. Na, ką gi, jam

nieko nenutiko, ar ne? Nieko nenutiko jūsų neįkainojamam ponui Alisteriui Blantui. Jūs nieko prieš mane neturite.

Puaro paklausė:

– Kur jūs nuėjote, kai taip netikėtai palikote laukiamąjį?

– Aišku, kad išėjau iš namo.

– Aha! – Puaro pažvelgė į lubas. – Tačiau niekas nematė, kaip jūs išėjote, pone Raiksai.

– Ar tai svarbu?

– Gali būti. Atsimenate, kai kas netrukus po to tame name mirė.

Raiksas nerūpestingai atsakė:

– Ak, jūs kalbate apie tą dantistą.

Puaro tonas pasidarė griežtas:

– Taip, aš kalbu apie dantistą.

Raiksas įsispoksojo į Puaro. Jis pasakė:

– Jūs taikotės man tai pripaišyti? Kas čia per žaidimas? Na, jūs to negalite padaryti. Aš ką tik perskaičiau ataskaitą apie vakarykštę kvotą. Vargšas nelaimėlis nusišovė po to, kai suprato perdozavęs vietinių nuskausminančiųjų ir dėl to mirė vienas jo pacientų.

Puaro nepajudinamai laikėsi savo:

– Ar galite įrodyti, kad išėjote iš namo tada, kaip sakote? Ar yra kas nors, kas galėtų tvirtai paliudyti, kur jūs buvote tarp dvyliktos ir pirmos valandos?

Pono Raikso akys susiaurėjo.

– Vadinasi, jūs taikotės tai pripaišyti man. Manau, kad Blantas jus sukurstė.

Puaro atsiduso:

– Dovanokite, tačiau man atrodo, kad jūs esate apsėstas manijos – nuolatos minite poną Alisterį Blantą. Jis nesamdė manęs, aš niekada nesu jam dirbęs. Mane jaudina ne jo saugumas, bet vyro, gero savo profesijos žinovo, mirtis.

Raiksas pakraipė galvą.

– Atleiskite, – pasakė jis, – tačiau aš jumis netikiu. Jūs tikrai esate Blanto privatus seklys. – Jo veidas apsiniaukė, kai jis palinko prie stalo. – Tačiau jūs negalite jo apsaugoti, suprantate. Jis turi dingti – kaip ir viskas, kam jis atstovauja! Turi būti įgyvendinama nauja programa, senoji korumpuota finansų sistema, kuri voratinkliu apraizgė visą pasaulį, turi išnykti. Jie visi turi būti nušluoti nuo žemės paviršiaus. Aš asmeniškai neturiu nieko prieš Blantą, tačiau jis priklauso tokiam žmonių tipui, kurių aš nekenčiu. Jis – vidutinybė, jis – ribotas. Jis iš tokių, kurie nepasišalina, nebent panaudojus dinamitą. Jis toks žmogus, kuris sako: „Jūs negalite suardyti civilizacijos pagrindų". Ar tikrai? Leiskim jam palaukti, ir jis pamatys! Jis yra kliūtis Progresui, ir jį reikia pašalinti. Šiandien pasaulyje nėra vietos tokiems žmonėms kaip Blantas – tokiems, kurie įsitvėrę laikosi praeities, tokiems, kurie nori gyventi, kaip gyveno jų tėvai, o gal net ir kaip jų protėviai! Čia, Anglijoje, jų pilna, seni užkietėję konservatoriai, niekam nereikalingi nusidėvėję supuvusios eros simboliai. Dieve mano, jie turi išnykti! Turi atsirasti naujas pasaulis. Ar suprantate, apie ką aš kalbu, – turi atsirasti naujas pasaulis.

Puaro atsiduso ir atsistojo

– Kaip suprantu, pone Raiksai, jūs esate idealistas, – pasakė jis.

– Na, ir kas, jei aš toks?

– Per didelis idealistas, kad suktumėte sau galvą dėl dantisto mirties.

Ponas Raiksas paniekinamai ištarė:

– Ką reiškia vieno apgailėtino dantisto mirtis?

Erkiulis Puaro atsakė:

– Tai nieko nereiškia jums. Tačiau tai svarbu man. Štai kas mus skiria.

VII

Puaro parvykus namo Džordžas pranešė, kad jo laukia ledi.

– Ji... hm... truputį susijaudinusi, sere, – pasakė Džordžas.

Kadangi ledi nepranešė savo vardo, Puaro beliko spėlioti. Jis neatspėjo: jaunoji dama, kuri susijaudinusi pakilo nuo sofos, buvo velionio pono Marlėjaus sekretorė panelė Gladisė Nevil.

– Ak, mesjė Puaro, labai apgailestauju, kad jus trukdau... tikrai nežinau, kaip išdrįsau ateiti... bijau, jūs pamanysite, kad tai labai įžūlu... ir aš tikrai nenoriu gaišinti jūsų laiko... žinau, ką reiškia laikas tokiam užimtam žmogui... tačiau aš tikrai labai nuliūdusi... tik nesakykite, kad visa tai, tik laiko gaišimas...

Pasinaudodamas bendravimo su anglais patirtimi, Puaro pasiūlė puodelį arbatos. Panelės Nevil reakcija buvo tokia, kokios ir reikėjo laukti.

– Mesjė Puaro, tai labai malonu iš jūsų pusės. Nors po pusryčių praėjo ne itin daug laiko, tačiau puodelis arbatos niekada netrukdo, ar ne?

Puaro, kuris galėjo visada apsieiti be arbatos, nors ir meluodamas, jai pritarė. Apie tai buvo pranešta Džordžui, ir po stebuklingai trumpo laiko Puaro su savo lankytoja sėdėjo prie padėklo su arbata.

– Aš turiu jūsų atsiprašyti, – pasakė panelė Nevil, atsigavusi nuo arbatos, – tačiau vakarykštė kvota gerokai mane nuvylė.

– Esu tikras, kad taip ir buvo, – švelniai ištarė Puaro.

– Niekas net nekalbėjo apie tai, kad aš liudyčiau. Tačiau jaučiau, kad kas nors turi eiti su panele Marlėj. Ponas Reilis, aišku, buvo ten, tačiau aš turiu galvoje moterį. Be to, panelė Marlėj nemėgsta pono Reilio. Taigi pamaniau, kad mano pareiga – eiti.

– Labai gražu iš jūsų pusės, – padrąsindamas pasakė Puaro.

– Na, ką jūs, aš tiesiog jaučiau, kad turiu eiti. Suprantate, aš gana ilgai dirbau ponui Marlėjui... ir visas tas reikalas mane tikrai šokiravo... o kvotos eiga viską dar labiau pablogino...

– Bijau, kad taip ir buvo.

Panelė Nevil, įsitikinusi savo teisumu, palinko į priekį.

– *Tačiau visa tai – melas, mesjė Puaro*. Tikrai viskas yra ne taip.

– Kas ne taip, madmuazele?

– Na, tai tiesiog negalėjo atsitikti – bent jau ne taip, kaip

jie sako, – aš turiu omenyje, kad į dantenas buvo suleista per didelė dozė.

– Vadinasi, jūs manote, kad buvo ne taip?

– Aš tuo esu tikra. Kartais pacientai gali jausti pašalinių poveikių, tačiau tai vyksta dėl jų fiziologijos – dėl to, kad širdies veikla nėra normali. Bet esu tikra, kad perdozuojama retai. Suprantate, praktikuojantys gydytojai puikiai jaučia kiekius – jie automatiškai skiria tinkamą dozę.

Puaro pritariamai linktelėjo. Jis pasakė:

– Aš ir pats apie tai galvojau.

– Suprantate, tai įprasta procedūra, visai ne taip, kaip vaistininkai, kurie turi kiekvieną kartą gaminti skirtingus kiekius, didinti dozes ir panašiai. Tada klaida gali atsirasti dėl dėmesio stokos. Taip gali nutikti daktarui, išrašinėjančiam daugybę receptų. Tačiau dantistui negali nutikti nieko panašaus.

Puaro pasiteiravo:

– Ar nepaprašėte, kad jums leistų išdėstyti savo mintis per kvotą?

Gladisė Nevil papurtė galvą. Abejodama ji gniaužė rankas.

– Suprantate, – pagaliau pratrūko ji, – aš bijojau... bijojau viską dar labiau sugadinti. Žinoma, aš žinau, kad ponas Marlėjus negalėtų taip padaryti, tačiau tai verstų galvoti, kad jis taip padarė tyčia.

Puaro linktelėjo.

Gladisė Nevil pasakė:

– Štai kodėl atėjau pas jus, mesjė Puaro. Todėl, kad kalbantis su jumis – viskas bus neoficialu. O be to, aš galvoju,

kad kas nors turi žinoti, kokia neįtikinama yra ta visa istorija!

– Niekam neįdomu, – tarė Puaro.

Ji nustebusi įsispoksojo į jį.

Puaro pasakė:

– Norėčiau žinoti šį tą daugiau apie telegramą, kurią jūs gavote ir kuri jus kvietė atvykti pas tetą.

– Iš tikrųjų nežinau, ką apie tai galvoti, mesjė Puaro. Tai atrodo labai keista. Ją turėjo siųsti kas nors, žinantis viską apie mane, tetą ir apie tai, kur ji gyvena, suprantate.

– Atrodo, kad ją siuntė kas nors iš jūsų artimų draugų arba šeimynykščių, kurie viską apie jus žino.

– Nė vienas iš mano draugų taip nepasielgtų, mesjė Puaro.

– O ką jūs pati apie tai manote?

Mergina delsė. Po to ji lėtai prabilo:

– Iš pradžių, kai aš galvojau, kad ponas Marlėjus nusišovė, man buvo atėjusi į galvą mintis, kad jis pats galėjo ją išsiųsti.

– Turite omenyje, norėdamas, kad jūsų tada ten nebūtų?

Mergina linktelėjo.

– Tačiau tai tikrai atrodė fantastiška idėja, net jei jis tą rytą galvojo apie savižudybę. Tai tikrai labai keista. Frankas, mano draugas, žinote, iš pradžių pagalvojo visai absurdišką dalyką. Jis apkaltino mane, kad aš norėjau pasiimti išeiginę ir praleisti ją su kuo nors kitu, – lyg aš galėčiau taip pasielgti.

– O ar yra kas nors kitas?

– Ne, žinoma nėra. Tačiau Frankas dabar labai pasikeitė,

jis toks įtarus ir paniuręs. Suprantate, jis prarado darbą, negali susirasti kito. Nedarbas labai blogai veikia vyrą. Aš labai jaudinuosi dėl Franko.

– Tai jis labai nusiminė sužinojęs, kad jūs išvažiavote tą dieną?

– Taip, suprantate, jis užsuko pasakyti, kad susirado naują darbą – puikų darbą – už dešimt svarų per savaitę. Jis nekantravo. Troško, kad aš iš karto sužinočiau. Ir manau, jis norėjo, kad ponas Marlėjus taip pat sužinotų. Jis jautėsi labai įskaudintas, kad ponas Marlėjus jo nevertino, o be to, įtarė, kad ponas Marlėjus stengėsi mane atkalbėti nuo draugystės su juo.

– Ar taip ir buvo?

– Na, taip, tam tikru atžvilgiu. Aišku, Frankas prarado ne vieną darbą, jis nebuvo, na, kaip čia pasakius, labai pastovus. Tačiau nuo šiol viskas bus kitaip. Aš manau, kad įtakojamas žmogus gali labai pasikeisti, ar jūs taip negalvojate, mesjė Puaro? Jei vyras jaučia, kad moteris iš jo daug tikisi, jis stengiasi prilygti jos įsivaizduojamam idealui.

Puaro atsiduso. Tačiau jis nesiginčijo. Jis jau šimtus kartų klausėsi moterų, pateikiančių tą patį argumentą ir taip pat aklai tikinčių, kad moters meilės jėga gali viską nugalėti.Vieną iš tūkstančio kartų, ciniškai pagalvojo jis, taip gali nutikti.

Jis tepasakė:

– Aš norėčiau susitikti su jūsų draugu.

– Aš taip pat norėčiau, kad jūs susitiktumėte, mesjė Puaro. Tačiau šis sekmadienis – jo vienintelė laisva diena.

Suprantate, visą savaitę jis dirba už miesto.

– Ak, naujame darbe. O tarp kitko, koks tai darbas?

– Na, aš labai tiksliai nežinau, mesjė Puaro. Įsivaizduoju, kažkas panašaus į sekretoriaus. O gal kas nors vyriausybėje. Aš tik žinau, kad turiu siųsti laiškus Frankui Londono adresu, o jie jam vėliau perduodami.

– Tai truputį keista, ar ne?

– Na, aš irgi taip maniau... bet Frankas sako, kad dabar taip dažnai daroma.

Puaro kelias akimirkas žvelgė į ją tylėdamas.

Tada jis, apgalvodamas kiekvieną žodį, pasakė:

– Rytoj sekmadienis, tiesa? Gal jūs abu galėsite suteikti man malonumą ir suvalgysite su manimi priešpiečius Logano Kornerio restorane? Aš norėčiau aptarti šį liūdną reikalą su jumis abiem.

– Na... dėkui jums, mesjė Puaro. Aš... taip, aš esu tikra, mes mielai su jumis pavalgysime.

VIII

Frankas Karteris buvo šviesus, vidutinio ūgio jaunuolis. Pigiai gudrios išvaizdos. Jis kalbėjo lengvai ir sklandžiai. Jo akys buvo gana arti viena kitos ir susijaudinus neramiai lakstė aplinkui.

Jis norėjo pasirodyti įtartinas ir truputį priešiškas.

– Aš nežinojau, kad mūsų laukia malonumas valgyti su jumis, mesjė Puaro. Gladisė man nieko apie tai nesakė.

Kalbėdamas jis metė į ją irzlų žvilgsnį.

– Mes tik vakar susitarėme, – šypsodamasis pasakė Puaro. – Panelę Nevil labai nuliūdino pono Marlėjaus mirties aplinkybės, ir aš pagalvojau, gal mes visi galėsime ką išsiaiškinti...

Frankas Karteris šiurkščiai jį nutraukė:

– Marlėjaus mirtis? Aš jau sotus Marlėjaus mirties! Kodėl negali jo užmiršti, Gladise? Kiek aš suprantu, jis visai nebuvo nuostabus žmogus.

– Ak, Frankai, nemanau, kad tu turėtum taip šnekėti. Jis man paliko šimtą svarų. Apie tai man vakar vakare buvo pranešta laiške.

– Visa tai labai gerai, – nenorom pripažino Frankas. – Tačiau kodėl jis turėjo pasielgti priešingai? Jis išnaudojo tave kaip negrą... – o kas susikraudavo visus pinigus? Jis pats!

– Žinoma, jis pats... bet jis mokėjo man labai gerą algą.

– Mano nuomone, ne! Tu per daug nuolanki, Gladise, mergaite, tu leidiesi išnaudojama, pati žinai. Aš turiu savo nuomonę apie Marlėjų. Tu taip pat gerai žinai, kaip ir aš, kad jis stengėsi priversti tave mane mesti.

– Jis nesuprato.

– Jis viską gerai suprato. Dabar jis jau miręs, kitaip, galiu tau pasakyti, aš jam išdėstyčiau savo nuomonę.

– Jūs ir atėjote to padaryti tą rytą, kai jis mirė, ar ne?– atsargiai pasiteiravo Puaro.

Frankas Karteris piktai atkirto:

– Kas taip sakė?

– Juk jūs buvote užsukęs, tiesa?

– Na, ir kas, jei buvau? Aš norėjau pasimatyti su panele

Nevil.

– Tačiau jums pranešė, kad jos nėra.

– Taip, ir tai, galiu jums pasakyti, man sukėlė įtarimų. Aš pasakiau tam raudonplaukiui stuobriui, kad noriu pasikalbėti su Marlėjum. Jis jau per ilgai nuteikinėjo Gladisę prieš mane. Norėjau pasakyti Marlėjui, kad aš ne koks vargšas nenaudėlis bedarbis, o vyras, gavęs puikų darbą, ir kad Gladisei pats laikas pranešti apie savo atsistatydinimą ir pradėti galvoti apie kraitį.

– Tačiau iš tikro jūs jam to nepasakėte?

– Ne, man atsibodo laukti tame niūriame mauzoliejuje. Aš išėjau.

– Kada jūs išėjote?

– Neatsimenu.

–Tai kada jūs ten atėjote?

– Aš nežinau. Įsivaizduoju, kad tai buvo tuoj po dvylikos.

– Ir jūs ten prabuvote pusę valandos: ilgiau ar trumpiau?

– Sakau jums, kad nežinau. Aš ne toks vyrukas, kuris nuolat žiūri į laikrodį.

– Ar dar kas nors buvo laukiamajame, kol jūs ten buvote?

– Ten laukė riebus tipas, kai aš įėjau, bet neilgai. Po to aš likau vienas.

– Vadinasi, jūs turėjote išeiti prieš pusę pirmos, nes tuo metu prisistatė ledi.

– Drįstu sakyti, kad taip ir buvo. Ta vieta, kaip jau sa-

kiau, pradėjo mane nervinti.

Puaro susimąstęs nužvelgė jį.

– Panelė Nevil sakė man, kad jums labai pasisekė, nes susiradote puikų darbą.

– Atlyginimas geras.

– Dešimt svarų per savaitę, kaip ji man sakė.

– Teisingai. Ne taip jau blogai, ar ne? Parodo, kad pasiekiu, ko noriu, kai užsibrėžiu tikslą.

Jis jautėsi išdidus.

– Taip, tikrai. O ar darbas labai sunkus?

Frankas Karteris trumpai atrėžė:

– Nelabai.

– Įdomus?

– O taip, gana įdomus. Jei jau kalbame apie darbą, man visada buvo smalsu, kaip jūs, privatūs detektyvai, tvarkote savo reikalus? Manau, kad šiandien nedaug kas liko iš Šerloko Holmso laikų, daugiausiai pasitaiko skyrybos, tiesa?

– Aš neužsiimu skyrybomis.

– Tikrai? Tada aš nesuprantu, iš ko jūs gyvenate.

– Sukuosi, mielas drauge, sukuosi.

– Tačiau jūs – pačioje viršūnėje, ar ne, mesjė Puaro? – įsiterpė Gladisė Nevil. – Ponas Marlėjus taip sakydavo. Na, aš turiu omenyje, į jus kreipiasi karališkosios šeimos asmenys, Vidaus reikalų ministerija, hercogienė.

Puaro nusišypsojo jai.

– Jūs man meilikaujate, – pasakė jis.

IX

Puaro tuščiomis gatvėmis užsigalvojęs ėjo namo.

Parėjęs jis paskambino Džapui.

– Atleiskite, jog trukdau, drauguži, tačiau ar jūs kada pasidomėjote, iš kur buvo išsiųsta telegrama Gladisei Nevil?

– Vis dar užsiėmęs tuo pačiu? Taip, tiesą sakant, mes pasidomėjome. Telegrama buvo... ji buvo išsiųsta gana sumaniai. Teta gyvena Ričborne, Somersete, o telegrama buvo išsiųsta iš Ričbarno, na, žinote, Londono priemiesčio.

Erkiulis Puaro pripažindamas ištarė:

– Tai buvo sumanu, taip, tai buvo protinga. Jei gavėjas būtų pažiūrėjęs, iš kur ji išsiųsta, pavadinimai būtų atrodę pakankamai panašūs, kad ji nuskambėtų įtikinamai.

Jis stabtelėjo.

– Ar žinote, ką aš apie tai manau, Džapai?

– Na?

– Viskas labai apgalvota.

– Erkiulis Puaro nori, jog tai būtų žmogžudystė, vadinasi, tai turi būti žmogžudystė.

– O kaip jūs paaiškinsite telegramą?

– Sutapimas. Kažkas pasijuokė iš merginos.

– Kodėl kas nors turėtų?

– O Dieve, Puaro, kodėl žmonės taip elgiasi? Visa tai – išdaigos, juokai. Netinkamas jumoro supratimas, tik tiek.

– Ir kažkas sugalvojo pajuokauti kaip tik tą dieną, kai Marlėjus ruošėsi suklysti leisdamas nuskausminančiuosius.

– Tai galėjo būti priežasčių ir pasekmių sutapimas. Panelės Nevil nebuvo, Marlėjus turėjo skubėti, todėl atsirado daugiau galimybių suklysti.

– Tačiau tai manęs netenkina.

– Drįsčiau teigti – tačiau ar nematote kur veda jūsų samprotavimai? Jei kas nors ir pašalino Nevil, tai greičiausiai tai buvo pats Marlėjus. O tai daro Amberiočio nužudymą tyčinį, o ne atsitiktinį.

Puaro tylėjo. Džapas pasakė:

– Ar suprantate?

Puaro tarė:

– Amberiotis galėjo būti nužudytas ir kitaip.

– Tik ne jis. Niekas nebuvo užsukęs pas jį į „Savoją." Priešpiečius jis valgė savo kambaryje. O daktarai sako, kad medikamentai buvo tyčia suleisti, jie nebuvo išgerti – skrandyje nieko nerasta. Tai aiški byla.

– Visi nori, kad taip būtų galvojama.

– Aukščiausia valdžia patenkinta.

– O kaip jai patinka dingusioji ledi?

– Pradingusios Syl byla? Ne, tai jai nepatinka, mes vis dar atliekame tyrimą. Ta moteris turi kur nors būti. Neįmanoma išeiti į gatvę ir pradingti.

– Atrodo, kad ji taip ir padarė.

– Taip atrodo tik dabar. Juk turi ji kur nors būti, gyva ar mirusi, o aš negalvoju, kad ji mirė.

– Kodėl ne?

– Todėl, kad iki šiol mes dar neradome jos kūno.

– Ak, Džapai, argi kūnai visada atsiranda taip greitai?

– Aš manau, kad jūs norite pasakyti, jog ji jau yra nužudyta ir mes rasime ją akmens skaldyklose, sukapotą į mažyčius gabalėlius, kaip ponią Rakston?

– Galų gale, mon ami*, ar nepasitaiko dingusių asmenų, kurių kūnai nėra randami?

– Labai retai, drauguži. Daugybė moterų dingsta, tikrai, tačiau mes paprastai jas randame sveikas. Devynis kartus iš dešimties taip atsitinka dėl seno gero sekso. Jos yra kur nors su vyru. Tačiau aš nemanau, kad taip nutiko mūsų Meiblei, o jūs?

– Niekada negali žinoti, – atsargiai pasakė Puaro. – Tačiau mano galva, tai neįtikėtina. Vadinasi, jūs tikri, kad ją rasite?

– Mes tikrai ją rasime. Mes paskelbsime jos apibūdinimą spaudoje, o be to, mes tarsime žodį per B.B.C.**

– Ak, – pasakė Puaro, – tikiuosi, tai paspartins bylos eigą.

– Nesijaudinkite, drauguži. Mes surasime dingusią gražuolę dėl jūsų su visais vilnoniais apatiniais ir panašiai.

Jis padėjo ragelį.

Džordžas kaip paprastai, nekeldamas triukšmo, įėjo į kambarį. Ant nedidelio stalelio jis padėjo garuojantį karšto šokolado puodą ir keletą biskvito gabalėlių.

– Ar dar ko nors pageidausite, sere?

– Mano smegenys susidūrė su dilema, Džordžai.

– Nejaugi, sere. Apgailestauju tai girdėdamas.

Puaro įsipylė į puodelį šokolado ir susimąstęs maišė.

---

* mano mielas (pranc.)

** Britanijos radijo ir televizijos transliacijos korporacija (vert. past.)

Džordžas, atpažinęs signalus, pagarbiai laukė. Būdavo tokių akimirkų, kai Erkiulis Puaro aptardavo bylas su savo tarnu. Jis visada sakė, kad Džordžo komentarai jam padėdavo.

– Neabejoju, Džordžai, kad jūs girdėjote apie mano dantisto mirtį.

– Pono Marlėjaus, sere. Taip, sere. Baisi nelaimė, sere. Kaip supratau, jis nusišovė.

– Taip buvo nutarta. Tačiau jei jis nenusišovė, jis buvo nužudytas.

– Taip, sere.

– Kyla klausimas: jei jis buvo nužudytas, tai kas jį nužudė?

– Teisingai, sere.

– Yra tik tam tikras žmonių, galėjusių jį nužudyti, skaičius, Džordžai. Taip sakant, žmonės, kurie tuo metu buvo arba galėjo būti namuose.

– Teisingai, sere.

– Tie žmonės yra – virėja ir tarnaitė, mielos namiškės, labai nepanašu, kad jos ką nors tokio darytų. Atsidavusi sesuo, taip pat labai nepanašu, tačiau ji paveldi visus brolio pinigus, nereikia nuvertinti finansinio aspekto. Gabus ir kvalifikuotas partneris – motyvas neaiškus. Bukagalvis patarnautojas, linkęs skaityti pigias kriminalines apysakas. Ir galiausiai graikas, kurio praeitis miglota.

Džordžas kostelėjo.

– Tie užsieniečiai, sere...

– Būtent. Aš visiškai sutinku. Graikas, aišku, įtartinas.

Tačiau supranti, Džordžai, graikas taip pat mirė, ir, be abejonės, jį nužudė ponas Marlėjus. Mes negalime būti tikri – ar tai buvo injekcija, ar nelemta klaida.

– Gali būti, sere, kad jie nužudė vienas kitą. Aš turiu omenyje, sere, kad abu džentelmenai buvo sugalvoję nužudyti vienas kitą, tačiau, žinoma, nė vienas iš jų nežinojo apie kito džentelmeno ketinimus.

Erkiulis Puaro pritariamai sumurkė.

– Labai išradinga, Džordžai. Dantistas nužudo nelaimingą džentelmeną, sėdintį kėdėje, nesuvokdamas, kad auka tuo pat metu galvoja apie tai, kada išsitraukti pistoletą. Žinoma, taip galėjo atsitikti, Džordžai, tačiau man tai atrodo visiškai neįtikėtina. O be to, mes dar neperžiūrėjome viso savo sąrašo. Mes vis dar turime du asmenis, kurie galėjo būti name tuo metu. Visus pacientus, atėjusius iki pono Amberiočio, kas nors matė išeinant, išskyrus vieną, – tai buvo jaunas amerikietis. Jis išėjo iš laukiamojo maždaug be dvidešimt dvylika, tačiau iš tikro niekas nematė, kaip jis išėjo iš namo. Dėl to mes galime jį skirti prie turėjusių galimybę. Kitas, turėjęs galimybę, yra toks Frankas Karteris – ne pacientas, – kuris atėjo į namus truputį po dvylikos, norėdamas pasimatyti su ponu Marlėjumi. Jo taip pat niekas nematė išeinant. Tokie, mano gerasis Džordžai, yra faktai – ką tu apie tai manai?

– Kada buvo įvykdyta žmogžudystė, sere?

– Jei žmogžudystę įvykdė ponas Amberiotis, tai buvo bet kurį momentą tarp dvyliktos valandos ir dvidešimt penkios minutės po dvylikos. Jei ją įvykdė kas nors kitas, tai galėjo įvykti vėliau nei dvidešimt penkios po dvylikos, kitaip

ponas Amberiotis būtų pastebėjęs lavoną.

Jis drąsinamai pažvelgė į Džordžą.

– Na, mano gerasis Džordžai, ką gali pasakyti apie visą šį reikalą?

Džordžas viską apsvarstė ir pasakė:

– Man dingtelėjo į galvą, sere...

– Taip, Džordžai?

– Jūs turėsite susirasti kitą dantistą, kuris prižiūrėtų jūsų dantis ateityje, sere.

Erkiulis Puaro pasakė:

– Jūs pranokote pats save, Džordžai. Apie šią įvykio pusę aš dar nepagalvojau.

Patenkintas Džordžas išėjo iš kambario.

Erkiulis Puaro liko gurkšnoti šokolado ir svarstyti faktų, kuriuos pats tik ką išdėstė. Jis liko patenkintas, kad jie buvo tokie, kaip jis ir sakė. Kažkuris iš tų asmenų būrio iš tikro įvykdė žmogžudystę – nesvarbu kieno skatinamas.

Tada jis kilstelėjo antakius suvokęs, kad sąrašas buvo nepilnas. Jis pamiršo vieną pavardę.

Nieko nevalia pamiršti – net ir mažiausiai įtartino asmens.

Žmogžudystės metu namie buvo dar vienas žmogus.

Jis užsirašė:

„Ponas Barnsas".

X

Džordžas pranešė:

– Ledi nori kalbėtis su jumis telefonu, sere.

Prieš savaitę Puaro neatspėjo lankytojos vardo. Šį kartą jo spėjimas buvo teisingas.

Jis iš karto pažino jos balsą.

– Mesjė Puaro?

– Klausau.

– Čia Džeinė Olivera – pono Alisterio Blanto dukterėčia.

– Taip, panele Olivera.

– Prašau jūsų, gal galite atvykti į gotiškąjį namą? Aš manau, jūs šį tą turite žinoti.

– Žinoma. Koks laikas būtų jums patogus?

– Pusę septynių.

– Aš ateisiu.

Akimirksniu jos balse pasigirdo despotiška gaidelė:

– Aš... aš tikiuosi, kad netrukdau jums dirbti?

– Visiškai ne. Aš tikėjausi, kad jūs man paskambinsite.

Jis greitai padėjo ragelį ir šypsodamasis nuo jo pasitraukė. Jam buvo įdomu, kokį pasiteisinimą sugalvojo Džeinė Olivera, kad galėtų jį pakviesti.

Atvykęs į gotiškąjį namą Puaro buvo palydėtas tiesiai į didelę biblioteką, pro kurios langus matėsi upė. Alisteris Blantas sėdėjo prie rašomojo stalo ir išsiblaškęs žaidė peiliu popieriui pjaustyti. Jis atrodė truputį išvargęs, lyg su moterimis, gyvenančiomis namuose, buvo per sunku susitvarkyti.

Džeinė Olivera stovėjo prie židinio. Puaro žengiant į kambarį, pilna vidutinio amžiaus moteris suirzusi šnekėjo:

– ... ir aš tikrai galvoju, kad į mano jausmus turi būti atsižvelgta, Alisteri.

– Taip, Julija, žinoma, būtinai, – tarė raminamai Alisteris Blantas, pakildamas pasisveikinti su Puaro.

– Ir jei toliau kalbėsite apie siaubingus dalykus, aš išeisiu iš kambario, – pridūrė geroji ledi.

– Aš privalau, mama, – pasakė Džeinė Olivera.

Ponia Olivera išėjo iš kambario, nesiteikdama net pastebėti Puaro.

Alisteris Blantas pasakė:

– Labai gerai, kad jūs atėjote, mesjė Puaro. Manau, kad jūs pažįstate panelę Oliverą? Tai ji pakvietė jus...

Nelauktai Džeinė tarė:

– Tai dėl tos prapuolusios moters, apie kurią rašo visi laikraščiai. Panelė kažkokia Syl.

– Sainsberi Syl, tiesa?

Džeinė vėl atsisuko į Puaro.

– Jos tokia pompastiška pavardė, todėl ir prisimenu. Ar man papasakoti, ar jūs pats pasakysite, dėde Alisteri?

– Mano mieloji, tai tavo istorija.

Džeinė ir vėl pasisuko į Puaro.

– Gali būti, kad tai visai nesvarbu, tačiau aš pagalvojau, kad jūs turite žinoti.

– Taip?

– Tai įvyko, kai dėdė Alisteris paskutinį sykį lankėsi pas dantistą, aš nekalbu apie tą kitą dieną, turiu omenyje jo vizitą prieš tris mėnesius. Aš kartu su juo važiavau Rols Roisu į Karalienės Šarlotės gatvę, vairuotojas turėjo nuvežti mane aplankyti draugų į Rydžento parką, o po to nuvažiuoti pasiimti dėdės. Mes sustojome prie 58 namo, dėdė išlipo, o tuo metu

iš 58 namo išėjo moteris – vidutinio amžiaus, susitaršiusiais plaukais ir pretenduojančiais į gerą skonį drabužiais. Ji pasuko tiesiai į dėdę ir pasakė, – pamėgdžiojant Džeinės Oliveros balsas pasidarė spigus: – „Ak, pone Blantai, jūs manęs neprisimenate, esu tikra!" Na, žinoma, sprendžiant iš dėdės veido išraiškos, jis tikrai jos neprisiminė...

Alisteris Blantas atsiduso.

– Aš niekada neprisimenu. Žmonės visada sako...

– Jis nutaisė tam tikrą miną, – toliau pasakojo Džeinė. – Aš gerai ją pažįstu. Tokia mandagi ir maloni. Net ir kūdikio neapgautum. Jis pasakė visiškai neįtikinamai: „Na, taip, žinoma." O ta siaubinga moteris kalbėjo toliau. „Žinote, aš buvau gera jūsų žmonos draugė!"

– Jie tą taip pat dažnai sako, – pratarė Alisteris Blantas, dar labiau nusiminęs.

Jis gailiai šyptelėjo.

– Viskas visada baigiasi taip pat. Kam nors reikia paaukoti. Šį kartą išsisukau lengvai, davęs penkis svarus Zenanos* misijai. Pigu!

– Ar ji tikrai pažinojo jūsų žmoną?

– Na, jos pagalba Zenanos misijai privertė mane pagalvoti, kad jei ji ir pažinojo mano žmoną, tai turėjo būti Indijoje. Mes ten buvome maždaug prieš dešimt metų. Tačiau, aišku, kad ji negalėjo būti gera jos draugė, nes kitaip aš ją būčiau pažinęs. Galimas daiktas, buvo ją susitikusi kokį kartą priėmime.

---

* Zenana Indijoje ta namo dalis, kurioje yra atskirtos šeimos mergaitės ir moterys, indiškai ir persiškai Zenana – moteris (vert. past.)

Džeinė Olivera pasakė:

– Aš visai netikiu, kad ji iš viso kada nors buvo susitikusi tetą Rebeką. Manau, kad tai tebuvo dingstis prakalbinti dėdę.

Alisteris Blantas tolerantiškai pasakė:

– Na, tai visai įmanoma.

Džeinė tarė:

– Noriu pasakyti, kad, mano nuomone, susipažinimo su dėde būdas, kurį ji pasirinko, yra keistas.

Alisteris Blantas taip pat tolerantiškai ištarė:

– Tačiau daugiau ji manęs netrukdė.

Jis papurtė galvą.

– Aš niekad apie ją daugiau negalvojau. Net buvau pamiršęs jos pavardę, kol Džeinė aptiko ją laikraštyje.

Džeinė truputį neįtikinamai tarė:

– Na, aš maniau, kad apie tai reikia papasakoti mesjė Puaro.

Puaro mandagiai tarė:

– Dėkoju, madmuazele.

Jis pridūrė:

– Daugiau netrukdysiu jūsų, pone Blantai. Jūs užsiėmęs žmogus.

Džeinė greitai pratarė:

– Aš palydėsiu jus.

Erkiulis Puaro šyptelėjo į ūsą.

Jiems nusileidus į apačią, Džeinė Olivera staiga stabtelėjo. Ji pratarė:

– Užeikite čia.

Jie pasuko į mažą kambarį šalia holo.

Ji pasisuko veidu į Puaro.

– Ką jūs turėjote omenyje, kai telefonu pasakėte, kad tikėjotės mano skambučio?

Puaro nusišypsojo. Jis skėstelėjo rankomis.

– Tik tiek, madmuazele. Aš tikėjausi jūsų skambučio, ir jūs paskambinote.

– Norite pasakyti, kad jūs žinojote, kad paskambinsiu jums dėl tos Sainsberi Syl?

Puaro papurtė galvą.

– Tai tebuvo pretekstas. Jūs būtumėte išgalvojusi bet ką, jei jums būtų prireikę.

Džeinė paklausė:

– Kodėl, po velnių, aš turėčiau jums skambinti?

– Kodėl jūs turėtumėte man pateikti tokią sensacingą žinelę apie panelę Sainsberi Syl, vietoj to, kad paskambintumėte į Skotlend Jardą? Juk taip padaryti būtų buvę visai natūralu.

– Puiku, pone Visažini, ką tikrai jūs žinote?

– Aš žinau, kad jūs domitės manimi nuo tada, kai apsilankiau viešbutyje „Holborn Palace".

Ji taip išbalo, kad Puaro net išsigando. Jis negalėjo patikėti, kad įdegusi jos oda staiga gali įgauti žalsvo atspalvio.

Jis toliau tyliai ir santūriai kalbėjo:

– Jūs privertėte mane čia ateiti, kad išgautumėte informacijos apie poną Hovardą Raiksą.

Džeinė Olivera pasiteiravo:

– O kas jis toks?

Tai nebuvo sėkmingas bandymas.

Puaro tarė:

– Jums nereikia manęs kamantinėti, madmuazele. Aš pasakysiu, ką žinau, o greičiau – ką nuspėjau. Tą dieną, kai mes čia lankėmės su inspektoriumi Džapu, jūs išsigandote mus pamačiusi, jūs sunerimote. Jūs pagalvojote, kad kažkas nutiko jūsų dėdei. Kodėl?

– Na, jis toks žmogus, ir su juo daug kas gali nutikti. Vieną dieną prie pašto mes radome bombą. O be to, jis gauna daug grasinančių laiškų.

Puaro kalbėjo toliau:

– Vyriausias inspektorius Džapas pasakė jums, kad buvo nušautas toks dantistas, ponas Marlėjus. Gal ir prisimenate savo atsakymą. Jūs pasakėte: *"Tačiau tai – absurdas"*.

Džeinė prikando lūpą. Ji pasakė:

– Tikrai? Visai kvaila iš mano pusės.

– Tai buvo gana įdomi pastaba, madmuazele. Ji atskleidė, kad jūs žinojote apie pono Marlėjaus egzistenciją, kad jūs, galimas daiktas, tikėjotės, jog kas nors nutiks, gal ne jam, tačiau jo namuose.

– Jums patinka išgalvoti nebūtus dalykus, tiesa?

Puaro nekreipė jokio dėmesio.

– Jūs tikėjotės, o tiksliau – bijojote, kad kas neįvyktų pono Marlėjaus namuose. Ir jūs bijojote, kad kas nenutiktų jūsų dėdei. Jei taip, jūs žinojote kažką, ko nežinojome mes. Aš susimąsčiau apie žmones, tą dieną apsilankiusius pono Marlėjaus namuose, ir iš karto supratau, kad vienas asmuo gali būti susijęs su jumis. Tai buvo tas jaunasis amerikietis ponas

Hovardas Raiksas.

– Kaip koks serialas. Apie ką kita sensacinga serija?

– Aš aplankiau poną Hovardą Raiksą. Jis pavojingas ir patrauklus jaunuolis...

Puaro padarė išraiškingą pauzę.

Džeinė susimąsčiusi pasakė:

– Jis tikrai toks yra, – ji nusišypsojo. – Gerai! Jūs laimėjote! Aš vos nenumiriau iš baimės.

Ji palinko į priekį.

– Aš ruošiuosi jums šį tą pasakyti, mesjė Puaro. Jūs ne tas, kurį galima vedžioti už nosies. Verčiau papasakosiu jums pati, nei leisiu jums šnipinėti. Aš myliu tą vyrą, Hovardą Raiksą. Aš tiesiog einu dėl jo iš proto. Motina atsivežė mane čia, kad aš jo nematyčiau. Ir dar dėl to, kad ji tikisi, jog dėdė Alisteris gali mane pamėgti ir palikti savo turtą po mirties.

Ji kalbėjo toliau.

– Mama po vedybų tapo jo dukterėčia. Jos mama buvo Rebekos Arnolt sesuo. Jis nėra pats artimiausias giminaitis, tačiau neturi savo kraujo giminių, ir mama mano, kad mes galime paveldėti jo turtą. Ji ir dabar neblogai jį apšvarina.

– Matote, aš atvira jums, mesjė Puaro. Mes jau tokie žmonės. Tiesą sakant, mes ir pačios turime pakankamai pinigų, nepadoriai daug, anot Hovardo, tačiau mes nepriklausome dėdės Alisterio klasei.

Ji stabtelėjo. Viena ranka ji piktai sudavė per savo kėdės ranktūrį.

– Kaip man jus priversti suprasti? Viskas, kuo mane mokė tikėti, Hovardui atrodo pasibjaurėtina. Ir žinote, kartais

man pačiai taip atrodo. Man labai patinka dėdė Alisteris, tačiau kartais jis mane nervina. Jis toks neįdomus, toks tikras britas, – atsargus ir konservatyvus. Kartais aš manau, kad jis ir tokie kaip jis turi būti pašalinti, man rodosi, jie stabdo progresą, o be jų viską bus galima sutvarkyti!

– Vadinasi, jums priimtinos pono Raikso idėjos?

– Ir priimtinos... ir ne. Hovardas yra... na, jis yra dar labiau pamišęs nei jo mąstymo broliai. Yra tokių žmonių, kurie sutinka su Hovardu tik iš dalies. Jie norėtų... norėtų pabandyti ką nors pakeisti, jei dėdė Alisteris ir jo klika sutiktų. Tačiau jie niekada nesutiks! Jie tiesiog sėdės, purtys galvas ir kalbės: „Mes negalime rizikuoti" bei „Ekonomikos atžvilgiu tai būtų neprotinga", bei „Mes turime prisiimti sau atsakomybę", bei „Remkimės istorija". Tačiau aš manau, kad istorija remtis nereikia. Tai žiūrėjimas atgal. O žvelgti reikia į priekį.

Puaro atsargiai ištarė:

– Tai patraukli vizija.

Džeinė paniekinamai pažvelgė į jį.

– Jūs taip pat taip sakote!

– Greičiausiai dėl to, kad aš esu senas. O seniai, suprantate, teturi tik svajones.

Jis stabtelėjo ir po to abejingu balsu paklausė:

– Kodėl ponas Hovardas Raiksas buvo užsirašęs pas dantistą?

– Todėl, kad aš norėjau, jog jis pamatytų dėdę Alisterį, ir nežinojau, kaip kitaip tą suorganizuoti. Jis taip pyksta ant dėdės Alisterio, toks pilnas neapykantos, kad aš norėjau, jog jis jį pamatytų, kad pamatytų, koks puikus, kuklus tai žmogus...

ir galbūt jis imtų galvoti kitaip... Aš negalėjau suorganizuoti susitikimo čia dėl mamos, ji būtų viską sugadinusi.

Puaro pasakė:

– Tačiau viską suorganizavusi, jūs išsigandote.

Jos akys išsiplėtė ir patamsėjo. Ji tarė:

– Taip. Nes... nes... kartais Hovardas per daug sau leidžia. Jis... jis...

Erkiulis Puaro tarė:

– Jis nori eiti trumpiausiu keliu. Sunaikinti...

Džeinė Olivera suriko:

– Nekalbėkite!

Septyni, aštuoni, gerai juos susuk

I

Laikas bėgo. Nuo pono Marlėjaus mirties praėjo jau mėnuo, o apie panelę Sainsberi Syl nieko nebuvo girdėti.

Džapas vis labiau niršo.

– Baikite, Puaro, ta moteris privalo kur nors būti.

– Be abejonės, mon cher*.

– Ji arba gyva, arba mirusi. Jei ji mirusi, kur jos kūnas? Tarkime, pavyzdžiui, ji nusižudė...

– Dar viena žmogžudystė?

– Negrįžkime prie to paties. Jūs vis dar tvirtinate, kad Marlėjus buvo nužudytas, aš sakau – tai buvo savižudybė.

– Ar jau nustatėte, kam priklausė pistoletas?

– Ne, jis užsienietiškos markės.

– Tai kai ką sako, ar ne?

– Tik ne tai, apie ką jūs mąstote. Marlėjus buvo užsienyje. Jis keliaudavo laivais, jis ir sesuo. Visi britų salų gyventojai plaukioja laivais. Galėjo jį nusipirkti užsienyje. Žmonės

---

* mano mielas (pranc.)

linkę galvoti, kad gyvenimas yra pavojingas.

Jis stabtelėjo ir pridūrė:

– Nekeiskite pokalbio temos. Aš sakiau, jei, – įsidėmėkite, tik jei, – ta prakeikta moteriškė nusižudė, pavyzdžiui, pasiskandino, jos kūnas būtų jau iškilęs. Jei ji būtų buvusi nužudyta, taip pat.

– Ne, jei prie jos kūno buvo pritvirtintas svarstis, o ji – įmesta į Temzę.

– Dar pasakykite, kad ji buvo nužudyta rūsyje. Skamba, kaip moters rašytas trileris.

– Žinau... žinau. Aš raudonuoju šitaip kalbėdamas!

– Tikiuosi, ją nužudė tarptautinių nusikaltėlių gauja.

Puaro atsiduso. Jis tarė:

– Visai neseniai man pasakojo, kad tokie dalykai egzistuoja.

– Kas jums apie tai pasakojo?

– Ponas Redžinaldas Barnsas iš Kastlgarden Roudo, Ylinge.

– Na, jis gali apie tokius dalykus žinoti, – abejodamas pasakė Džapas. – Jis buvo atsakingas už užsieniečius, kai dirbo Vidaus reikalų ministerijoje.

– O jūs su tuo nesutinkate?

– Tai ne mano sfera. Taip, tokie dalykai egzistuoja, tačiau paprastai jie yra labai reti.

Puaro sukant ūsus, įsivyravo trumpa tyla.

Džapas pasakė:

– Mes gavome dar šiokios tokios informacijos. Iš Indijos ji sugrįžo tuo pačiu laivu, kuriuo plaukė ir Amberiotis.

Tačiau ji plaukė antra klase, o jis – pirma, taigi nemanau, kad čia galima ką nors įžvelgti, nors vienas „Savojos" padavėjų mano, kad ji valgė su juo viešbutyje priešpiečius, likus maždaug savaitei iki jo mirties.

– Vadinasi, tarp jų buvo kažkoks ryšys?

– Galėjo būti... bet man tai atrodo neįtikėtina. Negaliu įsivaizduoti damų, padedančių misijoms, įsipainiojusių į kokią nors įtartiną veiklą.

– Ar Amberiotis buvo įsivėlęs į kokią, anot jūsų, „įtartiną veiklą"?

– Taip, buvo. Jis artimai bendradarbiavo su kai kuriais mūsų draugais iš Centrinės Europos. Špionažinis reketas.

– Ar esate tuo tikras?

– Taip. Na, jis pats nedarė nešvarių darbelių. Mes negalėjome jo prigriebti. Jo veiklos sritis – organizuoti ir priimti pranešimus.

– Tačiau tai niekaip negali padėti Sainsberi Syl atveju. Ji negalėjo būti susijusi su reketu.

– Atsimenate, ji gyveno Indijoje. Praėjusiais metais ten buvo daug neramumų.

– Amberiotis ir puikioji panelė Sainsberi Syl... negaliu įsivaizduoti jų kaip porininkų.

– Ar jūs žinojote, kad panelė Sainsberi Syl buvo artima velionės ponios Alister Blant draugė?

– Kas taip sako? Netikiu. Jos priklauso skirtingoms visuomenės klasėms.

– Ji pati taip sakė.

– Kam ji taip sakė?

– Ponui Alisteriui Blantui.

– Ak! Tik kalbos. Jis turėtų būti pripratęs prie tokių dalykų. Ar manote, kad taip Amberiotis ja naudojosi? Tai neveiktų. Blantas būtų jos atsikratęs, duodamas kiek nors pinigų. Jis nebūtų jos kvietęs paviešėti savaitgalį ar ko nors panašaus. Jis ne toks jau nepatyręs.

Tai buvo tokia akivaizdi tiesa, kad Puaro teliko sutikti. Po minutės ar dviejų Džapas kalbėjo toliau, susumuodamas faktus apie Sainsberi Syl.

– Gal jos kūną koks nors išprotėjęs mokslininkas įgrūdo į talpą su rūgštimi. Tai dar vienas sprendimas, kuris labai patiktų detektyvų kūrėjams. Tačiau patikėkite mano žodžiu, aš akylai stebiu visa šį reikalą. Jei moteris yra negyva, jos kūnas buvo kažkur tykiai palaidotas.

– Bet kur?

– Taigi. Ji pradingo Londone. Niekas čia neturi sodo, na, bent jau tam tinkamo. Atoki ferma, štai ko mums reikia!

Sodas! Akimirksniu Puaro mintys nuklydo į tą pedantiškai tvarkingą sodelį su taisyklingomis lysvėmis Ylinge. Kaip nuostabu, jei moteris ten būtų palaidota! Jis pats save nutraukė, pasakęs, kad tai per daug absurdiška.

– O jei ji gyva, – tęsė Džapas. – Tai kur ji? Jau daugiau kaip mėnuo praėjo, jos aprašymas paskelbtas laikraščiuose, platinamuose visoje Anglijoje...

– Ir jos niekas nematė?

– O taip, beveik visi ją matė! Jūs net neįsivaizduojate, kiek yra vidutinio amžiaus vystančių moterų, dėvinčių alyvuogių žalumo megztus drabužius. Ją matė Jorkšyro viržy-

nuose, viešbučiuose Liverpulyje, svečių namuose Devone, Ramsgeito paplūdimiuose. Mano vyrai leido laiką kantriai tirdami visus tuos pranešimus, iš kurių nebuvo jokios naudos, tik tiek, kad mus klaidingai nuvesdavo pas pagarbias vidutinio amžiaus moteris.

Puaro užjaučiamai caktelėjo liežuviu.

– Ir vis dėlto, – toliau kalbėjo Džapas, – ji yra tikras asmuo. Aš turiu omenyje, kad kartais mes susiduriame su išgalvotais personažais, su kuo nors, kas atvyksta į reikiamą vietą ir apsimeta kokia nors Spinks, o tuo tarpu jokios Spinks iš viso nėra! Tačiau ši moteris yra tikra, ji turi praeitį, aplinką! Mes viską žinome apie ją, pradedant jos vaikyste! Ji gyveno gerbtiną, normalų gyvenimą, ir staiga, presto*– pradingo!

Puaro nekantriai pasakė:

– Man net tokia mintis nebuvo atėjusi į galvą, kad ji nušovė Marlėjų. Žinoma, kad ne. Bet vis tiek...

– Jei jūs teisus dėl Marlėjaus, tai daug panašiau, kad jis apie ką nors jai užsiminė, o tai, jai net neįtariant, buvo užuomina žudikui. Tokiu atveju ji galėjo būti tyčia pašalinta iš kelio, – pasakė Džapas.

Puaro tarė:

– Tada į šį reikalą turėtų būti įsipainiojusi organizacija, koks nors didelis koncernas, kuris visiškai netinka prie kuklaus Karalienės Šarlotės gatvės dantisto mirties.

– Netikėkite viskuo, ką jums sako Redžinaldas Barnsas! Jis keistas senas paukštis, jam terūpi šnipai ir komunistai.

Džapas pakilo, ir Puaro pasakė:

---

* staiga, greitai (it.)

– Praneškite man, jei turėsite naujienų.

Džapui išėjus Puaro suraukęs antakius spoksojo į priešais jį stovintį stalą.

Jis tikrai jautė, kad kažko laukia. Kas tai galėjo būti?

Jis prisiminė, kaip anksčiau sėdėjo prie stalo, užsirašinėdamas padrikus faktus bei pavardes. Anapus lango tada jis pastebėjo paukštį, snape nešantį šapą.

Jis taip pat rinko šapus.

Penki, šeši, surink šapus...

Puaro buvo prisirinkęs šapų, gana nemažai. Jie visi buvo čia, suklasifikuoti jo mintyse, tačiau iki šiol jis dar nebandė jų tvarkingai išdėstyti. Tai buvo jau kitas žingsnis, reikėjo juos supinti.

Kas jį laikė? Atsakymą jis žinojo. Puaro kažko laukė.

Kažko neišvengiamo, iš anksto nulemto, grandies, kurios trūko grandinėje. Kada ji atsiras, tada, tik tada, jis galės stumtis į priekį.

II

Po savaitės, vėlų vakarą, kvietimas buvo gautas. Telefonu Džapo balsas skambėjo šiurkščiai.

– Tai jūs, Puaro. *Mes ją radome.* Geriau atvykite čia. Karaliaus Leopoldo gyvenamieji namai. Batersio parkas 45.

Po ketvirčio valandos taksi atvežė Puaro prie karaliaus Leopoldo gyvenamųjų namų.

Tai buvo didelis gyvenamųjų namų kvartalas šalia Batersio parko. 45 butas buvo antrame aukšte. Džapas pats ati-

darė duris.

Jo veidas atrodė nuožmus.

– Užeikite, – pasakė jis. – Vaizdas nėra labai malonus, tačiau aš manau – jūs pats norėsite viską apžiūrėti.

Puaro pratarė, tačiau tai nebuvo klausimas:

– Negyva?

– Galima būtų apibūdinti, kad labai negyva.

Puaro pakėlė galvą, išgirdęs pažįstamą garsą, sklidusį iš už durų Puaro dešinėje.

– Tai durininkas, – paaiškino Džapas. – Vemia į indų plovyklą. Turėjau jį čia atsivesti, kad galėtų atpažinti.

Džapas nuėjo koridoriumi, ir Puaro nusekė iš paskos. Jis suraukė nosį.

– Nelabai gražu, – pratarė Džapas. – Bet nieko kito ir negalėjome tikėtis. Ji mirusi gerokai ilgiau nei mėnesį.

Kambarys, į kurį jie įėjo, buvo mažas, užverstas šlamštu ir dėžėmis. Jo viduryje stovėjo didelė metalinė dėžė, tokia, kokioje laikomi kailiniai. Dangtis buvo praviras.

Puaro žengė pirmyn ir pažvelgė į vidų.

Pirmiausiai jis pamatė pėdą, pėdą su nudėvėtu batu ir įmantria sagtimi. Jis atsiminė, kad pirmasis susitikimas su panele Sainsberi Syl buvo susijęs su bato sagtimi.

Jo žvilgsnis keliavo į viršų, žaliu vilnoniu švarku ir sijonu, kol pasiekė galvą.

Jis kažką neaiškiai sumurmėjo.

– Žinau, – pasakė Džapas, – gana bjauru.

Veidas buvo neatpažįstamai sudaužytas. Pridėkime dar ir natūralų irimo procesą, tad nebus keista, kad abu vyrai įgavo

žalio atspalvio, kai nusisuko nuo dėžės.

– Ką gi, – pasakė Džapas. – Viskas bus sutvarkyta. Be abejonės, kartais mūsų darbas yra šlykštus. Kitame kambaryje rasite šlakelį brendžio. Verčiau gurkštelėkite.

Svetainė buvo apstatyta madingais šiuolaikiško stiliaus baldais: nemaža chromo, keli masyvūs stačiakampiai krėslai, aptraukti gelsvai rusvu audiniu su geometrinėmis figūromis.

Puaro susirado grafiną ir įsipylė sau šiek tiek brendžio. Baigęs gerti, jis pratarė:

– Vaizdas nebuvo gražus! Dabar, mano drauge, klokite man viską iš eilės.

Džapas pradėjo:

– Šis butas priklauso poniai Albert Čapmen. Ponia Čapmen, kaip aš supratau, yra mėgstanti puoštis keturiasdešimties su trupučiu blondinė. Ji apmoka savo sąskaitas, retsykiais mėgsta palošti bridžą su kaimynais ir per daug su niekuo nebendrauja. Vaikų neturi. Ponas Čapmenas – keliaujantis verslininkas.

– Sainsberi Syl lankėsi čia tą vakarą, kai mes ją apklausėme. Maždaug penkiolika po septynių. Vadinasi, greičiausiai čia ji atėjo tiesiai iš viešbučio „Glengowrie Court". Ji čia lankėsi ne pirmą kartą, taip sako durininkas. Suprantate, viskas aišku, jokių įtarimų, draugiškas vizitas. Durininkas užkėlė ją liftu iki buto. Paskutinį kartą jis matė ją, stovinčią ant kilimėlio ir spaudžiančią skambutį.

Puaro pastebėjo:

– Jam tikrai prireikė nemažai laiko, kol tai prisiminė.

– Jis turėjo problemų su skrandžiu, atrodo, kad jis gulė-

jo ligoninėje, o jį pavadavo kitas. Prieš savaitę jis sename laikraštyje pastebėjo „ieškomos moters" aprašymą ir pasakė savo žmonai: „Atrodytų lyg ta sena merga, kuri buvo atėjusi pas ponią Čapmen, gyvenančią antrame aukšte. Ji vilkėjo žalią vilnonį apdarą ir batus su sagtimis". Dar po valandos jis pratarė: „Manau, kad ir pavardė buvo kažkokia panaši. Tikrai skambėjo kaip panelė Vienokia ar Kitokia Syl!"

– Po to, – tęsė Džapas, – jam prireikė dar keturių dienų, kad nugalėtų natūralią baimę būti įsipainiojusiam į bet kokius reikalus su policija, kol galiausiai jis atėjo pateikti žinomos informacijos.

– Iš tikro mes negalvojome, kad iš to mums kas nors paaiškės. Neįsivaizduojate, kiek klaidingų pranešimų gavome. Tačiau aš nusiunčiau seržantą Bedousą – jis protingas jaunuolis. Gal ir per daug išsilavinęs, tačiau tai ne jo kaltė. Dabar tai madinga.

– Na, Bedousas atvyko čia ir iš karto įtarė, kad galų gale aptikome kažką realaus. Pirmiausiai tos ponios Čapmen niekas nematė jau daugiau nei mėnesį. Ji išvyko nepalikusi adreso. Tai atrodė truputį keistai. Tiesą sakant, viskas, ką jis sužinojo apie poną ir ponią Čapmenus, skambėjo keistai.

– Jis nustatė, kad durininkas nematė, kaip panelė Sainsberi Syl išėjo. Tai nebuvo keista. Ji lengvai galėjo nusileisti laiptais ir išeiti nepastebėta. Bet tada durininkas pasakė, kad ponia Čapmen išvyko gana netikėtai. Kitą rytą ant išorinės durų pusės tebuvo paliktas raštelis: „PIENO NEPRISTATYTI. PASAKYKITE NELEI, KAD AŠ IŠVYKUSI".

– Neli buvo ateinanti tarnaitė, tvarkiusi namus. Ponia

Čapmen jau buvo staiga išvykusi vieną ar du kartus, taigi mergina nepagalvojo, kad tai keista. Tačiau nustebino tai, jog ji nepaskambino durininkui, kad jis nuneštų žemyn lagaminus ar iškviestų taksi.

– Šiaip ar taip, Bedousas nusprendė įeiti į butą. Mes gavome kratos orderį ir atsarginį raktą iš valdytojo. Bute nieko įdomaus neaptikome. Tačiau matėsi, kad prieš išeinant paskubomis buvo sutvarkyta vonia. Ant linoleumo, kampuose, liko kraujo pėdsakai, kurie per neapsižiūrėjimą neišplauti. Po to teliko rasti kūną. Ponia Čapmen negalėjo išsinešti jokio bagažo, kitaip durininkas būtų pastebėjęs. Vadinasi, kūnas vis dar turėjo būti bute. Greitai mes pastebėjome dėžę kailiams, ji – hermetiška, suprantate, – kaip tik tinkama vieta. Raktai gulėjo tualetinio stalelio stalčiuje.

– Mes atidarėme ją ir radome prapuolenę!

– O kaip ponia Čapmen? – pasiteiravo Puaro.

– Iš tikro kaip? Kas tokia Silvija? Tarp kitko, jos vardas Silvija. Vienas dalykas akivaizdus. Silvija arba Silvijos draugai nužudė ledi ir įdėjo ją į dėžę.

Puaro linktelėjo.

Jis paklausė:

– Tačiau kodėl jos veidas buvo sudaužytas? Tai labai negražu.

– Sakyčiau, tikrai negražu. O kodėl – apie tai telieka spėlioti. Galbūt tai paprastas kerštas. O galbūt norėta nuslėpti moters asmenybę.

– Tačiau tai nenuslėpė jos asmenybės.

– Ne, nes mes turėjome ne tik labai gerą apibūdinimą to,

ką Meiblė Sainsberi Syl dėvėjo išeidama, bet ir jos rankinė buvo įkišta į dėžę kailiams, o joje – senas laiškas, adresuotas jai į Raselo skvero viešbutį.

Puaro prisėdo. Jis pasakė:

– Tačiau tai... tai jau prieštarauja sveikam protui!

– Tai jau tikrai. Aš manau, taip įvyko per neapsižiūrėjimą.

– Taip... tikriausiai per neapsižiūrėjimą. Tačiau...

Jis atsistojo.

– Ar jūs apžiūrėjote visą butą?

– Gana nuodugniai. Nieko ypatingo neradome.

– Aš norėčiau apžiūrėti ponios Čapmen miegamąjį.

– Tada eime.

Miegamajame nesimatė jokių skubaus išvykimo ženklų. Jis buvo švarus ir tvarkingas. Lovoje nemiegota, tačiau ji buvo paruošta nakčiai. Visur matėsi storas dulkių sluoksnis.

Džapas pasakė:

– Jokių pirštų atspaudų, bent jau kol kas jų neradome. Keletą radome virtuvėje, tačiau aš įtariu, kad jie bus tarnaitės.

– Tai reiškia, kad po žmogžudystės butas buvo labai atidžiai išvalytas.

– Taip.

Puaro iš lėto apžvelgė kambarį. Kaip ir svetainė jis buvo modernus ir apstatytas iš vidutinių pajamų. Daiktai, esantys kambaryje, buvo brangūs, bet ne per daug. Rėksmingi ir toli gražu ne aukščiausios kokybės. Dominavo rožinė spalva. Jis apžiūrėjo rūbinę. Madingi drabužiai, tačiau ir vėl – ne aukščiausios kokybės. Jo akys nukrypo į batus. Daugiausiai –

dabar madingi sandalai, kai kurie su aukštais kamštiniais padais. Jis paėmė vieną į rankas, nustatė, kad ponia Čapmen nešiojo penkto dydžio avalynę, ir padėjo jį atgal. Kitur jis aptiko krūvą kailių.

Džapas pasakė:

– Išimti iš kailių dėžės.

Puaro linktelėjo.

Rankose jis laikė pilkus voverių kailinius. Vertinančiai pastebėjo:

– Pirmarūšiai.

Jis nuėjo į vonios kambarį.

Čia buvo daugybė kosmetikos. Puaro susidomėjęs viską apžiūrėjo. Pudra, skaistalai, kremas, maitinantis kremas, du buteliukai plaukų dažų.

Džapas pasakė:

– Greičiausiai nenatūrali platininė blondinė.

Puaro sumurmėjo:

– Sulaukus keturiasdešimties, mon ami*, daugelio moterų plaukai pradeda žilti, tačiau ponia Čapmen buvo ne vienintelė, nusileidusi gamtai.

– Greičiausiai dabar ji tapo raudonplauke.

– Įdomu būtų žinoti.

Džapas pasakė:

– Kažkas neduoda jums ramybės, Puaro. Kas tai?

Puaro tarė:

– Tikrai aš esu susirūpinęs. Aš labai rimtai susirūpinęs. Susidūriau su neišsprendžiama problema.

---

* mano mielas (pranc.)

Jis ryžtingai dar kartą patraukė į kambarį, kuriame buvo sudėtos dėžės...

Nuavė batą nuo mirusios moters kojos. Jis sunkiai nusiavė.

Jis įdėmiai apžiūrėjo sagtį. Ji buvo grubiai prisiūta ranka.

Erkiulis Puaro atsiduso ir tarė:

– Aš sapnuoju!

Džapas susidomėjęs paklausė:

– Ką jūs mėginate padaryti, bandote viską dar labiau supainioti?

– Būtent taip.

Džapas pasakė:

– Vienas lakuotos odos batelis su sagtimi. Kas čia negerai?

Erkiulis Puaro atsakė:

– Nieko... absoliučiai nieko. Tačiau vis tiek... aš nesuprantu.

III

Ponią Merton iš 82 Karaliaus Leopoldo gyvenamųjų namų buto durininkas nurodė kaip artimiausią ponios Čapmen draugę tuose namuose.

Dėl to Džapas su Puaro ir nuėjo ten.

Ponia Merton buvo plepi moteriškė žvitriomis juodomis akimis ir prašmatnia šukuosena.

Kalbėti jos nereikėjo versti. Ji lengvai prisitaikė prie dramatiškos situacijos.

– Silvija Čapmen... na, aišku, aš nelabai gerai ją pažįstu... taip sakant, ji nėra labai artima mano draugė. Retkarčiais mes lošdavome bridžą vakarais, kartu eidavome į kiną, na, ir, aišku, apsipirkti. Ak, prašom pasakyti, juk ji gyva, ar ne?

Džapas užtikrino ją.

– Na, man tikrai palengvėjo tai išgirdus! Matot, paštininkas labai susijaudinęs pranešė, kad viename iš butų buvo rastas lavonas... Tačiau iš tikrųjų juk negali aklai tikėti tuo, ką išgirsti. Aš niekada netikiu.

Džapas klausinėjo toliau.

– Ne, aš nieko negirdėjau apie ponią Čapmen, negirdėjau nuo tada, kai mes kalbėjome, jog reiktų nueiti pasižiūrėti naują filmą su Džindžer Rodžers ir Fredu Astoru, o tada ji neminėjo, kad jai reiks išvykti.

Ponia Merton niekada negirdėjo minint panelės Sainsberi Syl pavardės. Ponia Čapmen niekada nekalbėjo apie asmenį tokia pavarde.

– Tačiau, šiaip ar taip, ta pavardė man girdėta, tikrai girdėta. Atrodo, lyg aš visai neseniai būčiau ją girdėjusi.

Džapas sausai pasakė:

– Tą pavardę jau kelias savaites mini laikraščiai...

– Žinoma, kažkokia dingusi be žinios, taip? Ir jūs pagalvojote, kad ponia Čapmen galėjo ją pažinoti? Ne, aš visiškai tikra, kad nesu girdėjusi Silviją minint tą pavardę.

– Ar galėtumėte ką nors papasakoti apie poną Čapmeną, ponia Merton?

Ponios Merton veidas įgavo gudrią išraišką. Ji tarė:

– Jis buvo keliaujantis verslininkas – man taip sakė po-

nia Čapmen. Keliavo po užsienį savo firmos reikalais, man atrodo, jis prekiavo ginklais. Apvažinėjo visą Europą.

– Ar jūs kada nors jį matėte?

– Ne, niekada. Jis labai retai būdavo namuose, o kai būdavo namuose, nei jis, nei ponia Čapmen nenorėdavo bendrauti su pašaliniais. Visai suprantama.

– Gal žinote, ar ponia Čapmen turėjo artimų giminių, o gal draugų?

– Aš nieko nežinau apie draugus. Nemanau, jog ji turėjo artimų giminaičių. Ji niekada nėra nieko minėjusi.

– Ar ji kada nors buvo Indijoje?

– Apie tai aš nieko nežinau.

Ponia Merton sudvejojo, tačiau paklausė:

– Bet prašom pasakyti, kodėl jūs viso šito klausiate? Aš puikiai suprantu, kad jūs iš Skotlend Jardo, bet juk turi būti kokia nors ypatinga priežastis?

– Na, ponia Merton, jūs vis tiek anksčiau ar vėliau sužinosite. Tiesą sakant, lavonas buvo rastas ponios Čapmen bute.

– Kaip?..

Akimirksniu ponia Merton įgavo šuns didelėmis lyg lėkštės akimis išraišką.

– Lavonas! Juk tai ne ponia Čapmen, tiesa? Gal ten koks užsienietis?

Džapas pasakė:

– Tai visai ne vyro lavonas, jis – moters.

– Moters?

Ponia Merton, atrodo, nustebo dar labiau.

Puaro atsargiai paklausė:

– Kodėl galvojote, kad ten buvo vyras?

– Ak, aš nežinau. Kažkaip man atrodė, kad tai labiau tikėtina.

– Bet kodėl? Ar dėl to, kad ponia Čapmen turėjo madą priiminėti džentelmenus?

– Ak, ne, žinoma, ne. – Ponia Merton pasipiktino. – Aš visai ne tą turėjau omenyje. Silvija Čapmen visai nepanaši į tokią moterį, visiškai! Aš taip pagalvojau dėl to, kad ponas Čapmenas... na, aš turiu omenyje...

Ji nutilo.

Puaro pasakė:

– Man atrodo, madam, kad jūs žinote daugiau, nei mums sakote.

Ponia Merton neryžtingai ištarė:

– Aš nelabai žinau, kaip man elgtis. Noriu pasakyti, kad nelabai norėčiau išduoti pasitikėjimą ir, aišku, aš niekam nesu minėjusi to, ką Silvija man pasakojo, na, nebent vienai ar dviem labai artimoms draugėms, kurios, žinau, neprasitars...

Ponia Merton palinko į priekį ir prabilo tyliau:

– Vieną dieną tai tiesiog išsprūdo. Mes žiūrėjome filmą apie Slaptąsias tarnybas, ir ponia Čapmen pasakė, kad tas, kas rašė scenarijų, nelabai nutuokė, ką kalba, ir tada jai išsprūdo – tik ji prisaikdino mane tylėti. Aš turiu omenyje, kad ponas Čapmenas – žvalgas. Tai buvo tikroji priežastis, dėl kurios jis taip dažnai turėjo vykti į užsienį. Ginklų kompanija tebuvo priedanga. Tai nedavė poniai Čapmen ramybės, nes ji negalėjo jam rašyti arba gauti jo laiškų, kai jis būdavo išvykęs. O be to, aišku, tai buvo siaubingai pavojinga!

IV

Jiems besileidžiant laiptais į 42 butą, Džapas jausmingai sušuko:

– Filipo Openhaimo, Valentino Viljamso, Viljamso le Kjukso* šešėliai, man atrodo, aš einu iš proto.

Protingasis seržantas Bedousas jų laukė.

Jis pagarbiai pranešė:

– Iš tarnaitės nesugebėjau išgauti nieko vertingo. Atrodo, kad ponia Čapmen keisdavo tarnaites gana dažnai. Pastaroji jai tedirbo mėnesį ar du. Ji sako, kad ponia Čapmen buvo maloni ledi, mėgusi muziką, su ja buvo lengva sutarti. Mergina buvo susidariusi nuomonę, kad jos vyras ją apgaudinėjo, tačiau ponia Čapmen to neįtarė. Kartais ji gaudavo laiškų iš užsienio, kelis iš Vokietijos, du iš Amerikos, vieną iš Italijos ir vieną iš Rusijos. Merginos draugas kolekcionuoja pašto ženklus, ir ponia Čapmen jai juos atiduodavo.

– Ar ką nors radote tarp ponios Čapmen dokumentų?

– Visiškai nieko. Ji nedaug jų laikė. Kelios sąskaitos, čekiai, visi vietiniai. Kelios senos teatro programos, vienas ar du pyragų receptai, iškirpti iš laikraščių, bei lankstukas apie Zenanos misiją.

– Galime atspėti, kas jį čia atnešė. Ji visai nepanaši į žudikę, ar ne? Tačiau būtent taip viskas atrodo. Šiaip ar taip, ji turi būti bendrininkė. Ar tą vakarą aplinkui nepastebėta įtartinų tipų?

– Durininkas nieko neprisimena, tačiau aš ir nemaniau,

* garsūs šnipai (vert. past.)

kad jis iki šiol prisimintų, o be to, tai juk didelis gyvenamasis namas, žmonės čia vaikšto pirmyn atgal. Jis tegali prisiminti panelės Sainsberi Syl apsilankymo datą, nes kitą dieną buvo paguldytas į ligoninę ir iš vakaro jautėsi tikrai prastai.

– Gal kas nors kituose butuose girdėjo ką nors neįprasta?

Jaunasis pareigūnas papurtė galvą.

– Aš teiravausi bute, esančiame virš šio, taip pat ir apatiniame bute. Niekas negali prisiminti, kad būtų girdėjęs ką nors neįprasto. Kaip supratau, abiejuose butuose buvo klausomasi radijo.

Divizijos chirurgas išėjo iš vonios, kurioje plovėsi rankas.

– Pasibjaurėtinas lavonas, – linksmai tarė jis. – Atsiųskite ją, kai būsite pasiruošę, ir aš išsiaiškinsiu esmę.

– Ar turite kokių minčių apie mirties priežastis, daktare?

– Negaliu pasakyti, kol neatlikau skrodimo. Veidas, sakyčiau, buvo sumaitotas tikrai po mirties. Tačiau aš žinosiu tiksliau, kai ji bus nugabenta į lavoninę. Vidutinio amžiaus moteris, visai sveika, plaukai prie šaknų pražilę, bet pašviesinti. Ant kūno turbūt bus ypatingų žymių, jei ne, gali iškilti keblumų identifikuojant asmenybę. Ak, jūs žinote, kas ji tokia, nuostabu. Kaip? Dingusi moteris, dėl kurios buvo sukeltas visas tas triukšmas? Na, žinote, aš niekada neskaitau laikraščių. Tik išsprendžiu kryžiažodžius.

Daktarui einant iš kambario Džapas karčiai pasakė:

– Štai jums ir viešumas!

Puaro buvo palinkęs prie rašomojo stalo. Jis pasiėmė mažą rudą užrašų knygelę.

Nenuilstantysis Bedousas pranešė:

– Čia nėra nieko itin įdomaus, daugiausiai kirpėjos ir siuvėjos. Aš pažymėjau visus adresus, prie kurių buvo pavardės.

Puaro atsivertė knygutę ties D raide.

Jis perskaitė: daktaras Deivisas, Princo Alberto Roudas, Dreikas ir Pomponetis, žuvų pardavėjai. Žemiau: dantistas. Ponas Marlėjus, Karalienės Šarlotės gatvė 58.

Puaro akys nušvito. Jis tarė:

– Aš įsivaizduoju, kad nebus jokių sunkumų identifikuojant kūną.

Džapas smalsiai pažvelgė į jį ir paklausė:

– Tikrai? Jūs taip manote?

Puaro karštai ištarė:

– Noriu būti tikras.

V

Panelė Marlėj persikėlė į kaimą. Ji gyveno mažame kaimiškame name netoli Hertfordo.

Grenadierius draugiškai sutiko Puaro. Po brolio mirties jos veidas, ko gero, pasidarė dar niūresnis, laikysena dar tiesesnė, o bendras požiūris į gyvenimą dar griežtesnis. Ji buvo įskaudinta ir pasipiktinusi, kad kvotos rezultatai sutepė gerą brolio vardą.

Puaro – ji turėjo pagrindo tuo tikėti – taip pat manė, kad nuosprendis buvo neteisingas. Todėl grenadierius truputį atsipalaidavo.

Ji gana greitai ir pasitikėdama atsakinėjo į jo klausimus. Visus dokumentus, susijusius su pono Marlėjaus darbu, pa-

nelė Nevil sutvarkė ir perdavė pono Marlėjaus įpėdiniui. Kai kurie pacientai patys perėjo pas poną Reilį, kiti pasirinko naująjį partnerį, dar kiti persiregistravo pas kitus dantistus.

Panelė Marlėj, suteikusi visą įmanomą informaciją,pratarė:

– Vadinasi, jūs radote tą moterį, Henrio pacientę, panelę Sainsberi Syl, ir ji taip pat buvo nužudyta.

Ji pabrėžė „taip pat".

Puaro pasakė:

– Ar jūsų brolis neužsiminė jums apie ką nors ypatinga, kalbėdamas apie panelę Sainsberi Syl?

– Ne, aš neatsimenu, kad jis būtų ką sakęs. Jis man papasakotų, jei pacientas būtų buvęs ypač varginantis arba jei vienas iš pacientų būtų kalbėjęs ką nors juokingo, jis būtų man perpasakojęs, tačiau paprastai mes nelabai šnekėjomės apie jo darbą. Džiaugėsi galėdamas jį užmiršti po darbo dienos. Kartais jis būdavo labai pavargęs.

– Ar jūs girdėjote pacientus minint ponios Čapmen pavardę?

– Čapmen? Ne, nemanau. Šiuo klausimu jums padėti galėtų panelė Nevil.

– Aš labai noriu su ja susisiekti. Kur ji dabar?

– Man rodos, ji pradėjo dirbti pas dantistą Ramsgeite.

– Ar ji dar neištekėjo už to jaunojo Franko Karterio?

– Ne. Tikiuosi, kad tai niekada neįvyks. Man nepatinka tas jaunuolis, mesjė Puaro, man tikrai jis nepatinka. Kažkas su juo negerai. Aš vis dar jaučiu, kad jis neturi tinkamo supratimo apie moralę.

Puaro pasakė:

– Kaip jūs manote, ar įmanoma, kad jis būtų nušovęs jūsų brolį?

Panelė Marlėj lėtai pratarė:

– Aš įsivaizduoju, kad jis sugebėtų taip padaryti, jis nekontroliuojamo būdo. Tačiau tikrai nežinau, ar tas jaunuolis turėjo kokį motyvą, o be to, ir galimybę. Suprantate, juk Henriui nepavyko įtikinti Gladisę, kad mestų tą jaunuolį. Ji ištikimai laikėsi jo.

– Kaip manote, gal jį galėjo papirkti?

– Papirkti? Kad nužudytų mano brolį? Kokia neįtikėtina mintis!

Tuo momentu daili tamsiaplaukė mergina atnešė arbatos. Kai ji išeidama uždarė duris, Puaro paklausė:

– Ta mergina buvo su jumis Londone, tiesa?

– Agnesė? Taip, ji buvo kambarinė. Aš atleidau virėją, nes ji vis tiek nenorėjo važiuoti į kaimą, o Agnesė viską man padaro. Ji tampa visai padoria virėja.

Puaro linktelėjo.

Jis labai gerai žinojo Karalienės Šarlotės gatvės 58 namo tvarką. Po tragedijos jie ją nuodugniai išstudijavo. Ponas Marlėjus su seserim du viršutinius aukštus buvo įsirengę kaip butą. Pusrūsį beveik uždarė, jame paliko tik siaurą perėjimą į galinį kiemą, iš kurio liftu buvo pakeliami pristatyti pirkiniai ir kur buvo įmontuotas garsintuvas. Vadinasi, vienintelis įėjimas į namus buvo lauko durys, kurias atidaryti privalėjo Albertas. Remdamasi tuo, policija galėjo būti tikra, kad joks prašalaitis nepateko į namus tą nelemtą rytą.

Abi merginos, virėja ir kambarinė, tarnavo Marlėjams kelerius metus ir pasižymėjo geru būdu. Taigi, nors teoriškai ir buvo įmanoma, kad viena ar kita galėjo prasmukti žemyn ir nušauti šeimininką, tokia galimybė rimtai net nebuvo svarstoma. Nė viena iš dviejų per apklausą neatrodė pernelyg sumišusi ar nusiminusi, tad, žinoma, nebuvo jokio pagrindo sieti jas su daktaro mirtimi.

Nežiūrint į tai, kai Agnesė įteikė Puaro jo lazdelę ir skrybėlę, ji netikėtai susinervinusi paklausė:

– Ar... ar kas nors sužinojo ką nors daugiau apie šeimininko mirtį, sere?

Puaro atsisuko, norėdamas ją matyti.

– Nieko naujo nepaaiškėjo, – pasakė jis.

– Jie vis dar tikri, kad jis nusišovė dėl to, kad apsiriko leisdamas vaistus?

– Taip. O kodėl jūs klausiate?

Agnesė pasitaisė savo prijuostę. Ji nukreipė žvilgsnį ir gana neaiškiai pasakė:

– Šeimininkė... mano šeimininkė taip nemano.

– Ir jūs turbūt su ja sutinkate?

– Aš? Ak, aš nieko nežinau, sere. Aš tik... aš tik norėjau pasitikslinti.

Erkiulis Puaro švelniausiu, kiek tik įmanoma, balsu pasiteiravo:

– Ar jums palengvėtų, jei žinotumėte, kad tai iš tiesų buvo žmogžudystė?

– Ak, taip, sere, – Agnesė greitai pritarė. – Man tikrai palengvėtų.

– Dėl kokios nors ypatingos priežasties?

Jos išgąstingas žvilgsnis susitiko su jo. Agnesė truputį susigūžė.

– Aš... aš nieko apie tai nežinau, sere. Aš tik paklausiau.

„Tačiau kodėl ji teiravosi?" – nerimo Erkiulis Puaro, eidamas takeliu vartelių link.

Jis buvo tikras, kad tas klausimas turi atsakymą. Tačiau kol kas Puaro negalėjo į jį atsakyti.

Vis dėlto jis jautėsi pasistūmėjęs į priekį.

VI

Kai Puaro sugrįžo, jis nustebo sužinojęs, kad jo laukia netikėtas svečias.

Iš už kėdės atlošo kyšojo plikė, o po to pasirodė ir maža tvarkingojo pono Barnso figūra.

Kaip paprastai, mirksėdamas akimis, jis šaltai atsiprašė. Jis užsuko – paaiškino pats – atsakydamas į vizitą.

Puaro atvirai prisipažino, kad jam labai malonu matyti poną Barnsą.

Džordžui buvo liepta atnešti kavos, nebent lankytojas pageidautų arbatos ar viskio su soda.

– Kavos išgerti būtų nuostabu, – pasakė ponas Barnsas. – Tikiuosi, kad jūsų tarnas ruošia ją puikiai. Dauguma anglų to nemoka.

Netrukus, pasikeitus keliomis mandagiomis frazėmis, ponas Barnsas kostelėjo ir prabilo:

– Būsiu atviras su jumis, mesjė Puaro. Mane čia atvedė

smalsumas. Aš įsivaizduoju, kad jūs gerai žinote visas šios neįprastos bylos smulkmenas. Iš laikraščių sužinojau, kad dingusioji panelė Sainsberi Syl buvo rasta, o kvota atidėta įkalčiams papildyti. Mirties priežastis – per didelė medinalio dozė.

– Visiškai teisingai, – pasakė Puaro.

Kurį laiką buvo tylu, tada Puaro paklausė:

– Ar jūs kada esate girdėjęs apie Albertą Čapmeną, pone Barnsai?

– A, ponios, į kurios butą atėjo numirti panelė Sainsberi Syl, vyrą? Nepagaunamasis, bent taip jau atrodo.

– Tačiau kažin ar neegzistuojantis?

– O ne, – pasakė ponas Barnsas. – Jis egzistuoja ar egzistavo. Aš girdėjau, kad jis miręs. Tačiau negalima tikėti gandais.

– Kas jis buvo, pone Barnsai?

– Nemanau, kad jie apie tai praneš per kvotą. Nebent teks. Jie pateiks ginklų prekeivio istoriją.

– Tada jis tarnavo Slaptojoje tarnyboje?

– Žinoma. Tačiau jis neturėjo to pasakoti savo žmonai, tikrai neturėjo. Tiesą sakant, po vedybų nereikėjo ten likti. Paprastai taip nebūna, jei jau priklausai tam sluoksniui.

– O Albertas Čapmenas priklausė?

– Taip. Q.X.912. Toks jo slapyvardis. Pavardė tokiais atvejais netinka. Ak, aš nenoriu pasakyti, kad Q.X.912 buvo ypač svarbus ar kas nors panašaus. Tačiau jis buvo naudingas, nes niekuo neišsiskyrė iš kitų, toks, kurio veidą sunku įsidėmėti. Dažniausiai jis dirbdavo kurjeriu Europoje. Na, jūs žinote, apie ką aš kalbu. Vienas pompastiškas laiškas yra siun-

čiamas per ambasadorių Ruritanijoje, kitas toks pat, bet neoficialus, kuriame išdėstytas visas purvas – per Q.X.912, kitaip tariant Albertą Čapmeną.

– Taigi jis turėjo daug naudingos informacijos.

– Greičiausiai nieko nežinojo, – linksmai pasakė ponas Barnsas. – Jo darbas tebuvo šokinėti iš traukinio į traukinį, iš lėktuvo – į lėktuvą, iš laivo – į laivą ir visada pateikti pateisinančią istoriją, paaiškinančią, kodėl ir kur jis vyksta!

– Ir jūs girdėjote, kad jis miręs?

– Taip aš girdėjau, – pasakė ponas Barnsas, – tačiau negalima tikėti viskuo, ką girdi. Niekada taip nedarau.

Žiūrėdamas į poną Barnsą Puaro pasiteiravo:

– Kas, jūsų nuomone, nutiko jo žmonai?

– Neįsivaizduoju, – atsakė ponas Barnsas. Išplėtęs akis jis žiūrėjo į Puaro. – O jūs?

– Aš turiu vieną mintį...– atsakė Puaro ir nutilo.

Po to lėtai ištarė:

– Tai labai painu.

Ponas Barnsas užjaučiamai suniurnėjo:

– Kas konkrečiai neduoda jums ramybės?

Erkiulis Puaro lėtai pasakė:

– Taip. Tai, ką aš mačiau savo akimis...

VII

Džapas įėjo į Puaro svetainę ir taip trenkė savo katiliuką, kad sudrebėjo stalas.

– Koks velnias jus privertė apie tai galvoti? – pasakė jis.

– Mano gerasis Džapai, neturiu supratimo, apie ką jūs kalbate.

Džapas lėtai pro sukąstus dantis ištarė:

– Kas pakišo jums mintį, kad rastas kūnas nepriklauso panelei Sainsberi Syl?

Puaro atrodė susirūpinęs.

– Nerimą man kėlė veidas. Kodėl reikia daužyti mirusios moters veidą? – pasakė jis.

Džapas tarė:

– Sakau jums, norėčiau, kad senasis Marlėjus būtų kur nors ir galėtų mums padėti. Galbūt jis buvo tyčia pašalintas iš kelio... kad negalėtų duoti parodymų.

– Tikrai būtų daug geriau, jei jis pats galėtų liudyti.

– Lyteranas irgi tiks. Marlėjaus įpėdinis. Jis labai profesionalus, gerų manierų, o ir įrodymai nenuneigiami.

Kitos dienos vakariniuose laikraščiuose pasirodė sensacinga žinia. Lavonas, rastas bute, šalia Batersi parko, buvo ne panelės Sainsberi Syl, kaip visi tikėjo, jis buvo neabejotinai identifikuotas kaip ponios Albert Čapmen.

Ponas Lyteranas iš Karalienės Šarlotės gatvės 58 namo nesvyruodamas pranešė, kad tai ponia Čapmen. Jis rėmėsi velionio pono Marlėjaus profesiniais užrašais apie dantis ir žandikaulį.

Kūnas apvilktas panelės Sainsberi Syl drabužiais, panelės Sainsberi Syl rankinė gulėjo šalia, tačiau kur buvo pati panelė Sainsberi Syl?

Devyni, dešimt, višta riebi

I

Išėjęs iš kvotos, Džapas triumfuodamas pranešė Puaro:

– Neblogai padirbėjome. Pateikėme jiems sensaciją!

Puaro linktelėjo.

– Jūs pirmas tai pastebėjote, – pasakė Džapas, – bet žinote, aš ir pats nebuvau labai patenkintas tuo kūnu. Galų gale juk nei iš šio, nei iš to nedaužysi mirusiojo veido ir galvos. Tai purvinas ir nemalonus darbas, ir buvo visiškai aišku, kad jis atliktas dėl kokios nors priežasties. O priežastis galėjo būti vienintelė – nuslėpti tapatybę. –Tada jis geraširdiškai pridūrė:– Tačiau aš taip greitai nesuprasčiau, kad iš tikro tai buvo kita moteris.

Šypsodamasis Puaro pasakė:

– Ir vis dėlto, mano drauge, faktiški moterų apibūdinimai buvo panašūs, jei kalbame apie esminius dalykus. Ponia Čapmen buvo dabita, gerai atrodanti moteris, susitvarkiusi ir madingai besirengianti. Panelė Sainsberi Syl buvo neskoningai apsirengusi, nenaudojo nei skaistalų, nei lupų dažų. Tačiau esminiai dalykai sutapo. Abi jos buvo keturiasdešimties

su trupučiu. Abi buvo beveik tokio pat ūgio ir sudėjimo. Abiejų plaukai pražilę, tad juos dažė, kad atrodytų auksiniai.

– Taigi, jei jau jūs taip pasakėte. Vieną dalyką mes turime pripažinti – doroji Meiblė apmovė mus abu, nors atrodė tokia gera ir teisinga. Aš būčiau prisiekęs, kad ji buvo realus asmuo.

– Tačiau, mano drauge, ji ir buvo realus asmuo. Mes žinome visą jos praeitį.

– Mes nežinojome, kad ji gali nužudyti, o dabar kaip tik taip ir atrodo. Silvija nenužudė Meiblės. Meiblė nužudė Silviją.

Erkiulis Puaro susirūpinęs papurtė galvą. Jam vis dar buvo sunku susitaikyti su mintimi, kad Meiblė Sainsberi Syl gali būti žudikė. Vis dėlto ausyse jam skambėjo plonas, ironiškas pono Barnso balsas:

– Ieškokite tarp gerbiamų žmonių...

Meiblė Sainsberi Syl buvo puiki ir respektabili.

Džapas pabrėžtinai ištarė:

– Aš ruošiuosi išnarplioti šitą bylą, Puaro. Ta moteris tikrai manęs neapmaus.

II

Kitą dieną paskambino Džapas. Jo balsas skambėjo keistai.

– Puaro, ar norėtumėte išgirsti naujieną? Viskas baigta, berneli. Darbas atliktas! – pasakė jis.

– Pardon? – prastas ryšys. Aš ne visai supratau...

– Pabaiga, mano mielas. P.A.B.A.I.G.A. Viskas baigėsi. Galite dykinėti!

Dabar jau abejonių neliko. Puaro apstulbo.

– Kas baigta?

– Visas šis prakeiktas sujauktas reikalas! Visos gaudynės! Viešumas! Pokštai!

– Bet aš vis tiek nesuprantu.

– Na, tai klausykite. Klausykite atidžiai, nes aš negaliu minėti pavardžių. Jūs atsimenate kvotą? Žinote, kad mes naršėme šalį ieškodami pagrindinio veikėjo?

– Taip taip. Puikiai. Dabar aš suprantu.

– Na, dabar visa tai atšaukta. Nutildyta – liepta tylėti. Ar dabar jau suprantate?

– Taip, taip. Tačiau kodėl?

– Prakeiktos Užsienio reikalų ministerijos nurodymas.

– Argi tai nėra labai keista?

– Na, retkarčiais taip nutinka.

– Kodėl jie turėtų būti tokie pakantūs panelei – pagrindinei veikėjai?

– Jie visai jai nepakantūs. Nė skatiko už ją neduotų. Kaltas viešumas: jei ji stotų prieš teismą, išaiškėtų per daug dalykų apie ponią A.Č. Lavoną. Tai yra slaptoji dalis! Galėčiau tik įtarti, kad tas prakeiktas vyras – ponas A.Č.... Supratote?

– Taip taip.

– Kad jis yra kažkur užsienyje, patekęs į keblią situaciją, ir jie nenori sunkinti jo padėties.

Puaro pliaukštelėjo liežuviu.

– Ką jūs pasakėte?

– Aš, mon ami*, išleidau nepasitenkinimo garsą!

---

* mano mielas (pranc.)

– Ak, tai štai kas ten buvo. Aš galvojau, kad jūs persišaldėte. Turite pagrindo piktintis. Galėčiau pasakyti ir stipresnį žodį. Paleisdami tą damą, jie tikrai mane įsiutino.

Puaro labai švelniai pasakė:

– Jai nepavyks išsisukti.

– Mūsų rankos – surištos, sakau jums.

– Jūsų galbūt, bet ne mano!

– Gerasis senasis Puaro! Vadinasi, jūs eisite toliau?

– Mais oui* – iki mirties.

– Na, seni, žiūrėkite, kad tai nebūtų jūsų mirtis! Jei šis reikalas klostysis kaip iki šiol, kas nors paštu jums atsiųs nuodingą tarantulą!

Padėjęs ragelį Puaro pats sau tarė:

– Na, ir kodėl gi aš pavartojau tokią melodramatišką frazę – „iki mirties". Vraiment**, tai absurdiška!

III

Laiškas buvo pristatytas su vakariniu paštu. Atspausdintas mašinėle, tik pasirašytas.

Brangus mesjė Puaro (buvo rašoma jame),

Jūs padarytumėte man didelę paslaugą, jei kuriuo nors metu rytoj mane aplankytumėte. Galbūt aš turiu jums užduotį. Tebūnie tai pusę pirmos mano namuose Čelsyje. Jei laikas jums nepatogus, gal galėtumėte paskambinti mano sekretoriui.

---

* be abejo (pranc.)
** tikrai (pranc.)

Dovanokite, kad taip skubu.

Nuoširdžiai Jūsų,

Alisteris Blantas

Puaro išlygino laišką ir dar kartą jį perskaitė. Tuo metu suskambo telefonas.

Kartais Erkiulis Puaro fantazuodavo, kad pagal savo telefono skambutį jis gali nuspėti, kokios žinios tikėtis.

Šįsyk jis iš karto nusprendė, kad skambutis bus svarbus. Nei klaidingas numeris, nei kas nors iš jo draugų.

Jis pakilo ir paėmė ragelį.

– Alio? – mandagiai ir su užsienietišku akcentu ištarė jis.

Beasmenis balsas paprašė:

– Pasakykite, prašau, savo numerį.

– Vaitholas, 7272.

Kurį laiką buvo tylu, tada – trekštelėjimas, ir pasigirdo balsas. Tai buvo moters balsas.

– Mesjė Puaro?

– Taip.

– Mesjė Erkiulis Puaro?

– Taip.

– Mesjė Puaro, jūs arba jau gavote, arba netrukus gausite laišką.

– O kas čia skambina?

– Jums žinoti nebūtina.

– Puiku. Aš gavau, madam, vakariniu paštu aštuonis laiškus ir tris sąskaitas.

– Tada jūs žinote, apie kokį laišką aš kalbu. Jūs protingai pasielgtumėte, mesjė Puaro, atsisakęs užduoties, kuri jums

siūloma.

– Tai, madam, aš nuspręsiu pats.

Balsas šaltai tarė:

– Aš įspėju jus, mesjė Puaro. Jūsų kišimasis ilgiau nebus toleruojamas. Laikykitės atokiau.

– O jei aš nesilaikysiu nuošaliai?

– Tada mes imsimės priemonių, kad užtikrintumėm, jog jūsų kišimasis nebekeltų pavojaus...

– Tai grasinimas, madam!

– Mes tik prašome jūsų elgtis protingai... Jūsų paties labui.

– Jūs išties kilniaširdė!

– Jūs negalite pakeisti įvykių eigos ir to, kas buvo suplanuota. *Taigi laikykitės nuošaliai nuo to, kas su jumis nesusiję*. Ar suprantate?

– Ak, taip, aš suprantu. Tačiau manau, kad pono Marlėjaus mirtis yra mano reikalas.

Moters balsas kandžiai pasakė:

– Marlėjaus mirtis tebuvo nelaimingas atsitikimas. Jis sukliudė mūsų planus.

– Jis buvo žmogus, madam, ir mirė prieš laiką.

– Ne itin svarbus.

Puaro balsas skambėjo grėsmingai, kai jis labai tyliai pasakė:

– Štai čia jūs klystate...

– Tai buvo jo paties kaltė. Jis nenorėjo būti supratingas.

– Aš taip pat atsisakau būti supratingas.

– Tada jūs esate kvailys.

Kitame gale pasigirdo tarkštelėjimas – ragelis buvo padėtas.

Puaro pasakė: „Alio?" ir padėjo ragelį. Jis nesivargino prašyti, kad susektų numerį. Buvo visiškai tikras, kad skambinta iš telefono automato.

Puaro intrigavo ir stebino tas faktas, kad jam dingojosi, jog tą balsą jau buvo kažkur girdėjęs. Jis knisosi smegeninėje stengdamasis atsiminti. Ar galėjo tai būti panelės Sainsberi Syl balsas?

Kiek jis prisiminė, panelės Sainsberi Syl balsas buvo aukštas, ji kalbėjo susijaudinusi, kažkaip viską pabrėždama. Šis balsas buvo visai ne toks, ir vis dėlto tai galėjo būti pakeitusi balsą panelė Sainsberi Syl. Galų gale kadaise ji vaidino. Greičiausiai lengvai galėjo pakeisti balsą. Asmeninės šio balso savybės priminė tą, kurį girdėjo anksčiau.

Tačiau toks paaiškinimas jo netenkino. Ne, balsas jam priminė kažką kitą. Tai nebuvo gerai pažįstamas balsas, tačiau jis vis dar manė, kad buvo jį girdėjęs sykį, o gal ir du.

Jis stengėsi suprasti, kam reikėjo skambinti ir grasinti. Negi tie žmonės rimtai tikėjo, kad grasinimai jį atbaidys. Akivaizdu, kad jie to tikėjosi. Prasti psichologai!

IV

Rytiniuose laikraščiuose pasirodė sensacinga žinia. Vakar vakare Ministrui Pirmininkui su draugu išeinant iš Dauningo gatvės 10 namo, į jį buvo šauta. Laimė, kulka praskriejo pro šalį. Buvo sulaikytas vyras, indas.

Tai perskaitęs Puaro išsikvietė taksi ir nuvažiavo į Skotlend Jardą, kur buvo palydėtas į Džapo kabinetą. Pastarasis nuoširdžiai jį pasveikino.

– Aha, vadinasi, jus čia atvedė naujienos. Ar nors vienas laikraštis paminėjo, koks „draugas" buvo kartu su premjeru?

– Ne, kas jis toks?

– Alisteris Blantas.

– Tikrai?

– Ir, – tęsė Džapas, – mes turime daugybę priežasčių tikėti, kad kulka buvo skirta Blantui, o ne premjerui. Taigi. Nebent tas vyras būtų dar siaubingesnis šaulys!

– Kas šovė?

– Kažkoks pamišęs studentas iš Indijos. Kaip paprastai – sukurstytas. Tai ne jo idėja.

Džapas pridūrė:

– Neblogai padirbėjome jį sučiupdami. Paprastai 10–tą namą stebi grupelė žmonių. Kai buvo iššauta, jaunas amerikietis sugriebė už rankos mažą barzdočių. Laikė jį kaip mirtis savo gniaužtuose ir šaukė policijai, kad sučiupo nusikaltėlį. Tuo tarpu indas tyliai taikėsi dingti, tačiau vienas iš mūsų vyrų vis tiek ji prigriebė.

– Kas tas amerikietis? – susidomėjęs paklausė Puaro.

– Jaunuolis, pavarde Raiksas. Kodėl... – jis staiga sustojo ir įsistebeilijo į Puaro. – Kas yra?

Puaro pasakė:

– Hovardas Raiksas, apsistojęs viešbutyje „Holborn Palace"?

– Teisingai. Kas?.. Kodėl? Na, žinoma! Aš taip ir galvojau, kad pavardė man girdėta. Jis – tas pacientas, kuris pabėgo rytą, kai Marlėjus nusišovė...

Jis nutilo. Tada lėtai pasakė:

– Stebėtina, kaip tas reikalas vis išlenda. Jūs vis dar turite minčių apie jį, ar ne, Puaro?

Erkiulis Puaro svariai atsakė:

– Taip. Aš vis dar turiu minčių...

V

Gotiškame name Puaro pasitiko sekretorius, aukštas, gležnas, gerai išauklėtas jaunuolis.

Jis labai atsiprašinėjo.

– Aš labai apgailestauju, mesjė Puaro, taip pat ir ponas Blantas. Jis buvo iškviestas į Dauningo gatvę. Dėl to... kaip čia pasakius... nelaimingo atsitikimo praėjusį vakarą. Aš skambinau jums į namus, tačiau jūs jau buvote išėjęs.

Jaunuolis greitai kalbėjo toliau:

– Ponas Blantas įpareigojo mane paklausti jūsų, ar galėtumėte praleisti savaitgalį kartu su juo jo namuose Kente. Ikšame, jūs turbūt žinote. Jei taip, ryt vakare jis automobiliu užvažiuos jūsų pasiimti.

Puaro delsė.

Jaunuolis įtikinančiu balsu tarė:

– Ponas Blantas tikrai nekantraudamas laukia susitikimo su jumis.

Erkiulis Puaro nulenkė galvą.

– Dėkoju. Aš priimu kvietimą, – pasakė jis.

– Ak, kaip puiku. Ponas Blantas labai apsidžiaugs. Jei jis užsuks jūsų be ketvirčio šeštą, ar tai ... Ak, labas rytas, ponia Olivera...

Džeinės Oliveros motina įėjo į kambarį. Ji buvo stilingai apsirengusi, pasipuošusi skrybėle ir labai elegantiškai susišukavusi.

– Ak! Pone Selbi, ar ponas Blantas paliko jums kokių nurodymų dėl tų sodo kėdžių? Aš norėjau vakar vakare su juo apie tai pasikalbėti, nes žinojau, kad mes išvykstame savaitgaliui ir...

Ponia Olivera pastebėjo Puaro ir nutilo.

– Ar pažįstate ponią Oliverą, mesjė Puaro?

– Aš jau turėjau malonumą susitikti su madam.

Puaro nusilenkė.

Ponia Olivera abejingai pratarė:

– O, kaip gyvuojate? Aišku, pone Selbi, aš žinau, kad Alisteris yra labai užsiėmęs žmogus ir tos smulkios buitinės problemos jam nerūpi...

– Viskas tvarkoj, ponia Olivera, – pasakė visada pasiruošęs padėti ponas Selbis. – Jis man tai minėjo, ir aš paskambinau ponams Dyversams.

– Na, tai puiku, man nebereikės tuo rūpintis. O dabar, pone Selbi, ar galite man pasakyti...

Ponia Olivera tarškėjo toliau. Ji, pagalvojo Puaro, kaip višta. Didelė, riebi višta! Ponia Olivera vis dar tarškėdama ir didingai atkišusi krūtinę pasuko durų link.

– ... ir jei jūs tikras, kad savaitgalį mes būsime vieni...

Ponas Selbis kostelėjo.

– Na, mesjė Puaro taip pat praleis savaitgalį su mumis.

Ponia Olivera sustojo. Ji apsisuko ir nepatenkinta nužvelgė Puaro.

– Ar tikrai?

– Ponas Blantas buvo labai malonus ir pakvietė mane, – pasakė Puaro.

– Ką gi, įdomu – kodėl? Labai keista iš Alisterio pusės. Dovanokite man, mesjė Puaro, tačiau ponas Blantas man pabrėžtinai minėjo, kad nori praleisti ramų savaitgalį su šeima!

Selbis tvirtai ištarė:

– Ponas Blantas ypač trokšta, kad mesjė Puaro važiuotų kartu.

– Tikrai? Man jis apie tai neužsiminė.

Atsidarė durys. Tarpdury stovėjo Džeinė. Ji nekantriai ištarė:

– Mama, ar tu neini? Mūsų pietūs prasideda penkiolika po pirmos.

– Ateinu, Džeine. Nebūk tokia nekantri.

– Na, tai tada eikime, dėl Dievo meilės. Sveiki, mesjė Puaro.

Staiga ji sustingo – jos nekantrumas išgaravo. Žvilgsnyje atsispindėjo atsargumas.

Ponia Olivera šaltai pasakė:

– Mesjė Puaro kartu su mumis praleis savaitgalį Iksame.

– Štai kaip.

Džeinė Olivera pasitraukė nuo durų, kad praleistų motiną. Tuo metu, kai jau ruošėsi išeiti, ji staiga atsigręžė.

– Mesjė Puaro!

Jos balsas skambėjo įsakmiai.

Puaro pasuko prie jos.

Ji tyliai pratarė:

– Jūs važiuojate į Ikšamą? Kodėl?

Puaro patraukė pečiais.

– Tai malonus jūsų dėdės pasiūlymas, – pasakė jis.

Džeinė tarė:

– Bet jis negali žinoti... Jis negali... kada jis jus pakvietė? Ak, nėra reikalo...

– Džeine! – iš holo pakvietė motina.

Tyliai, tačiau primygtinai Džeinė pasakė:

– Nesikiškite. Prašau, nevažiuokite.

Ji išėjo. Puaro girdėjo iš holo sklindant ginčus. Jį pasiekė aukštas nepatenkintos ponios Oliveros kudakavimas:

– Aš tikrai netoleruosiu tavo šiurkštumo, Džeine... Aš imsiuosi ko nors, kad tu nesikištum...

Sekretorius paklausė:

– Vadinasi, rytoj truputį prieš šešias, mesjė Puaro?

Puaro sutikdamas mechaniškai linktelėjo. Jis stovėjo kaip žmogus, pamatęs vaiduoklį. Tačiau buvo apstulbintas ne to, ką matė, o to, ką girdėjo.

Du iš sakinių, kuriuos jis nugirdo pro praviras duris, buvo beveik identiški tiems, kuriuos vakar vakare girdėjo telefonu. Jis suprato, kodėl tas balsas atrodė pažįstamas.

Išėjęs į saulę Puaro bejėgiškai purtė galvą.

Ponia Olivera?

Tačiau tai neįmanoma! Telefonu negalėjo kalbėti ponia

Olivera!

Ta tuščiagalvė aukštosios visuomenės poniutė, savanaudiška, kvaila, godi, egocentriška? Kodėl jis pagalvojo apie ją tik dabar?

– Ta gera riebi višta? C'est ridicule*! – tarė pats sau Puaro.

Jo ausys, matyt, jį apgavo. Tačiau...

VI

Rols Roisas, turėjęs pasiimti Puaro, buvo punktualus – atvažiavo prieš pat šešias.

Alisteris Blantas ir jo sekretorius buvo vieninteliai keleiviai. Atrodė, kad ponia Olivera su Džeine kita mašina jau buvo išvykusios anksčiau.

Vairuotojas tylėjo. Blantas kalbėjo mažai, daugiausia apie savo sodą ir neseniai vykusią sodininkystės parodą.

Puaro pasveikino jį sėkmingai išvengus mirties, o Blantas paprieštaravo:

– Ak, tai! Nemanau, kad tas jaunuolis taikėsi į mane. Šiaip ar taip, vargšas visiškai neturi supratimo apie taiklumą! Vienas iš tų pusiau pamišusių studentų. Iš tikro jie nekelia jokio pavojaus. Jie tiesiog sukurstyti ir galvoja, kad taiklus šūvis į Ministrą Pirmininką pakeis istorijos eigą. Tiesiog apgailėtina.

– Bet juk buvo ir kitų pasikėsinimų į jus, ar ne?

– Skamba labai melodramatiškai, – pasakė Blantas mirk-

---

* tai juokinga (pranc.)

telėjęs. – Ne taip seniai kažkas paštu man atsiuntė bombą. Ji nepadarė daug žalos. Žinote, tie jaunuoliai, pasiryžę valdyti pasaulį, negali pagaminti net veikiančios bombos, kaip jie ruošiasi efektyviai dirbti?

Jis papurtė galvą.

– Visada tas pats – ilgaplaukiai, vilnonius megztinius dėvintys idealistai. O galvoje nė vienos praktiškos minties. Aš nesu protingas žmogus, niekada toks nebuvau, tačiau moku skaityti, rašyti ir galiu skaičiuoti. Ar suprantate, ką noriu pasakyti?

– Manau, kad taip, tačiau kalbėkite toliau.

– Na, jei perskaitau ką nors, kas parašyta angliškai, aš suprantu, ką tai reiškia. Nekalbu apie sudėtingus dalykus – formules ar filosofiją, aš turiu galvoje paprastą verslo kalbą. Dauguma žmonių jos nesupranta! Jei noriu ką nors parašyti, galiu išdėstyti savo mintis. Aš sužinojau, kad dauguma žmonių to taip pat nemoka! Ir, kaip jau sakiau, aš galiu atlikti paprastus aritmetinius veiksmus. Jei Džonsas turi aštuonis bananus, o Braunas iš jo atima dešimt, tai kiek liko Džonsui? Žmonės apsimeta, kad atsakymas į šį klausimą labai paprastas. Pirmiausiai jie nepripažįsta, kad Braunas negali to padaryti, o antra – tokio atsakymo iš viso negali būti!

– Jiems geriau, kad atsakymas būtų fokusininko triukas?

– Būtent. Politikai lygiai tokie pat. Tačiau aš visada buvau sveiko proto šalininkas. Galų gale juk jo negali nugalėti.

Droviai sukikenęs jis pridūrė:

– Bet neturėčiau kalbėti apie dalykus, susijusius su

profesija. Blogas įprotis. Be to, verslo reikalus aš mėgstu palikti nuošalyje, kai išvažiuoju iš Londono. Nekantriai laukiu pasakojimo apie jūsų nuotykius, mesjė Puaro. Žinote, aš skaitau daug trilerių ir detektyvų. Kaip manote, ar daugelis jų panašūs į tikrovę?

Likusią kelionės dalį kalba sukosi apie įstabiausias Erkiulio Puaro tirtas bylas. Alisteris Blantas buvo smalsus kaip mokinukas.

Maloni kelionės atmosfera tik sustiprino nedraugišką nuotaiką, tvyrojusią Iksame, kur masyvioji ponia Olivera tiesiog spinduliavo nepasitenkinimu. Ji, kiek tai įmanoma, ignoravo Puaro, kreipdamasi tik į šeimininką ir į poną Selbį.

Pastarasis palydėjo Puaro į jam skirtą kambarį.

Namas buvo žavingas, nelabai didelis ir apstatytas skoningai, ką Puaro pastebėjo ir Londone. Brangu, bet paprasta. Tai, kad viskas buvo be galo brangu, matėsi tik iš to, kaip buvo sukurtas šis tariamas paprastumas. Indai buvo verti pasigėrėjimo, virtuvė angliška, o ne kontinentinė, o vynas bei valgiai sukėlė aistringą Puaro susižavėjimą. Jie valgė nuostabų sultinį, grilyje keptą žuvį, avienos nugarinę su mažais šviežiais žirneliais bei braškes su grietinėle.

Puaro taip viskas patiko, kad jis nekreipė dėmesio į šaltą ponios Oliveros ir stačiokišką jos dukters elgesį. Dėl kažkokios priežasties Džeinė buvo akivaizdžiai priešiška. Vakarienei einant į pabaigą Puaro galvojo, kodėl taip atsitiko.

Blantas susidomėjęs pažiūrėjo į stalą ir paklausė:

– Ar Helena nevakarieniaus su mumis šį vakarą?

Julija Olivera tvirtai suspaudė lūpas.

– Man atrodo, kad brangioji Helena per daug dirbo sode. Aš pasiūliau jai eiti ir pailsėti, užuot varginusis ir persirenginėjus vakarienei. Ji visiškai pritarė man, – pasakė ji.

– Aha, supratau, – pasakė Blantas, nors ir atrodė nustebęs. – Aš galvojau, jai malonu leisti laiką su mumis savaitgaliais.

– Helena tokia paprasta. Ji mėgsta anksti keltis, – tvirtai ištarė ponia Olivera.

Kai Puaro prisijungė prie damų svetainėje, – Blantas su savo sekretoriumi liko kelias minutes pasikalbėti, – jis nugirdo, kaip Džeinė Olivera pasakė savo motinai:

– Alisteriui Blantui nepatiko, kad tu šaltai kalbėjai apie Heleną Montresor, mama.

– Nesąmonė, – tvirtai pasakė ponia Olivera. – Alisteris per daug geras. Neturtingi giminaičiai – labai gerai, labai gražu iš jo pusės leisti jai čia gyventi ir nieko nemokėti, tačiau galvoti, kad ji turi sėdėti už stalo kiekvieną savaitgalį – tai jau absurdiška! Ji tik antros eilės pusseserė ar kažkas panašaus. Nemanau, kad Alisteris turėtų jaustis įsipareigojęs.

– O aš manau, kad ji turi kuo didžiuotis, – pasakė Džeinė. – Ji tiek daug dirba sode.

– Tai parodo jos tikrąsias savybes, – patenkinta pasakė ponia Olivera. – Škotai yra labai nepriklausomi ir dėl to gerbiami.

Ji patogiai įsitaisė ant sofos ir, vis dar nekreipdama dėmesio į Puaro, pridūrė:

– Paduok man „Low Down Review", brangioji. Tenai rašoma apie Luisą Van Šiuler ir jos ekskursiją į Maroką.

Alisteris Blantas pasirodė tarpduryje. Jis pakvietė:

– Mesjė Puaro, eime į mano kambarį.

Alisterio Blanto kabinetas buvo žemas, ilgas kambarys galinėje namo dalyje, pro jo langus matėsi sodas. Jis buvo patogus, su minkštais krėslais bei kanapomis ir jaukiai netvarkingas.

(Nereikia nė sakyti, kad Erkiulis Puaro pasigedo simetrijos!)

Savo svečiui pasiūlęs cigaretę, o sau prisidegęs pypkę, Alisteris Blantas tiesiai ir paprastai prabilo apie esmę.

Jis pasakė:

– Yra daug dalykų, kuriais aš nepatenkintas. Suprantama, kalbu apie tą moterį Sainsberi Syl. Dėl savų priežasčių, dėl, neabejoju, visiškai pateisinamų priežasčių, valdžia atšaukė jos paiešką. Aš tiksliai nežinau, kas yra Albertas Čapmenas ir ką jis veikia, tačiau, kad ir kas jis būtų, vyksta kažkas svarbaus, tokie dalykai, dėl kurių jis gali atsidurti pavojuje. Nežinau visų smulkmenų, tačiau Ministras Pirmininkas minėjo, kad jie negali leisti jokio viešumo, susijusio su šia byla, ir kuo greičiau žmonės viską užmirš, tuo bus geriau.

– Viskas normalu. Tai oficialus požiūris, jie geriau žino, ko reikia. Taigi policijos rankos surištos.

Sėdėdamas kėdėje jis palinko į priekį.

– *Tačiau aš noriu žinoti tiesą, mesjė Puaro.* Ir jūs esate tas žmogus, kuris man ją pasakysite. Jūs nesusijęs su oficialiais organais.

– Ką norite, kad aš padaryčiau, pone Blantai?

– Aš noriu, kad jūs surastumėte tą moterį – tą Sainsberi

Syl.

– Gyvą ar mirusią?

Alisterio Blanto antakiai pakilo.

– Jūs galvojate, kad ji gali būti mirusi?

Erkiulis Puaro minutę ar dvi patylėjo, tada lėtai ir pasverdamas kiekvieną žodį pasakė:

– Jei norite žinoti mano nuomonę, tai tėra mano nuomonė, tada – taip. Aš manau, kad ji mirusi.

– Kodėl jūs taip galvojate?

Erkiulis Puaro šyptelėjo.

– Jei paaiškinčiau, kad taip manau dėl poros padėvėtų kojinių, gulinčių stalčiuje, jūs vis tiek nieko nesuprastumėte, – pasakė jis.

Alisteris Blantas smalsiai įsistebeilijo į Puaro.

– Jūs keistas žmogus, mesjė Puaro.

– Aš labai keistas. Taip sakant, aš metodiškas, mėgstu tvarką, o be to, logiškai mąstau. Ir neiškraipau faktų vien tam, kad paremčiau teoriją. Man tai nepriimtina!

Alisteris Blantas tarė:

– Aš vis svarsčiau visa tai, man visada prireikia šiek tiek laiko apgalvoti viską iki galo. O šis reikalas yra velniškai keistas. Aš kalbu apie tą dantistą, kuris nusišovė, o po to dar ta Čapmenų moteriškė sudaužytu veidu, supakuota į savo pačios kailių dėžę. Tai bjauru! Tai pasiutiškai bjauru! Aš negaliu nustoti galvojęs, kad kažkas už to slypi.

Puaro linktelėjo.

Blantas pasakė:

– Žinote – kuo ilgiau aš galvoju, tuo tikresnis esu, kad

ta moteris niekada nepažinojo mano žmonos. Tai tebuvo pretekstas mane prakalbinti. Tačiau kodėl? Ką jai tai davė? Na, aš turiu omeny – nedidelę auką, ir ta buvo skirta ne jai, o draugijai. Ir vis dėlto jaučiu, kad viskas buvo suplanuota. Tas susitikimas ant laiptų. Viskas vyko taip laiku. Taip įtartinai gerai sutapo! Bet kodėl? Štai ko aš savęs klausiu – kodėl?

– Iš tikro tai tinkamas žodis – kodėl? Aš ir pats savęs to klausiu... tačiau nesuprantu... Ne, negaliu to suprasti.

– Tai jūs neturite jokių samprotavimų tuo klausimu?

Puaro susierzinęs pamojavo ranka.

– Mano samprotavimai labai vaikiški. Aš sau sakau, gal tai buvo gudrybė, sugalvota tam, kad būtumėte parodytas kažkam, kas jūsų dar nematęs. Tačiau ir vėl, tai – absurdas. Esate gana garsus žmogus. Tad bet kokiu atveju paprasčiau pasakyti: „Štai jis, vyras, kuris įėjo pro duris".

– Ir visgi, – pasakė Blantas, – kodėl kažkas norėjo nurodyti mane?

– Pone Blantai, dar sykį prisiminkite rytą, kai sėdėjote dantisto kėdėje. Ar niekas, apie ką kalbėjo Marlėjus, nepasirodė jums keista? Ar tikrai nieko neprisimenate, kas galėtų mums pasitarnauti kaip užuomina?

Alisteris Blantas susiraukęs stengėsi prisiminti. Tada papurtė galvą.

– Labai gaila. Nieko negaliu sugalvoti.

– Ar jūs tikras, kad jis neminėjo tos moters, tos panelės Sainsberi Syl?

– Ne.

– O tos kitos moters – ponios Čapmen?

– Ne... ne... mes visai nešnekėjome apie žmones. Mes šnektelėjom apie rožes, sodus, apie tai, kad trūksta lietaus, apie atostogas... nieko daugiau.

– Ir niekas nebuvo užėjęs į kabinetą, kol jūs buvote ten?

– Leiskite man pagalvoti... ne, nemanau. Anksčiau ten, pamenu, būdavo jauna moteris, šviesiaplaukė mergina. Tačiau šį kartą jos nebuvo. Ak, buvo užėjęs jo kolega dantistas, prisiminiau... jaunas vyras, kalbantis su airišku akcentu.

– Ką jis sakė ar darė?

– Tik kažko paklausė Marlėjaus ir vėl išėjo. Marlėjus, man atrodo, buvo jam šiurkštokas. Jis teužtruko minutę ar panašiai.

– Ir jūs daugiau nieko neatsimenate? Visai nieko?

– Ne. Jis buvo toks kaip paprastai.

Erkiulis Puaro susimąstęs pasakė:

– Man irgi jis pasirodė visiškai normalus.

Kurį laiką tvyrojo tyla. Tada Puaro paklausė:

– Ar jūs prisimenate, monsinjore, jaunuolį, kuris kartu su jumis tą rytą buvo laukiamajame?

Alisteris Blantas suraukė antakius.

– Leiskite man prisiminti, taip, ten buvo jaunuolis, jis nenustygo vietoje. Tačiau detaliau apibūdinti jo negalėčiau. O kodėl klausiate?

– Ar vėl pamatęs jį pažintumėte?

Blantas papurtė galvą.

– Aš vos žvilgtelėjau į jį.

– Ar jis nebandė su jumis užmegzti pokalbio?

– Ne.

Blantas smalsiai žvelgė į Puaro.

– Ką tai reiškia? Kas tas jaunuolis?

– Jo pavardė Hovardas Raiksas.

Puaro stengėsi įžiūrėti kokią ypatingą reakciją, tačiau nieko nepamatė.

– Ar turėčiau žinoti jo pavardę? Gal aš jį kur buvau sutikęs?

– Nemanau, kad su juo matėtės. Jis – jūsų dukterėčios, panelės Oliveros, draugas.

– Ak, vienas iš Džeinės draugų.

– Kaip aš supratau, jos mama nepritaria tai draugystei.

Alisteris Blantas išsiblaškęs pasakė:

– Manau, kad Džeinei tai neturi reikšmės.

– Jos motina taip rimtai žiūri į šią draugystę, jog išsivežė ją iš Valstijų, kad tik jie nebūtų drauge.

– Ak, – Blanto veide atsispindėjo supratimas.– Tai tas vaikinas, ar ne?

– Aha, dabar jums pasidarė įdomu.

– Aš manau, jis pats netinkamiausias vaikinas visais atžvilgiais. Įsipainiojęs į ardomąją veiklą.

– Kaip supratau iš panelės Oliveros, jis užsirašė tą rytą Karalienės Šarlotės gatvėje tik dėl to, kad pamatytų jus.

– Mėginimas gauti mano pritarimą?

– Na... ne... aš supratau, kad jis turėjo palankiai įvertinti jus.

– Na, čia jau įžūlumas!

Puaro pasistengė nuslėpti šypseną.

– Pasirodo, jūs atstovaujate viskam, kam jis nepritaria.

– Jis tai jau tikrai toks jaunuolis, kurio poelgiams aš nepritariu! Leidžia laiką gatvėse rėždamas kalbas ir taukšdamas niekus, geriau jau imtųsi padoraus darbo.

Puaro minutę patylėjo, po to pasakė:

– Dovanokite, jei mano klausimas nuskambės įžūliai ir labai asmeniškai.

– Rėžkite.

– Ar mirties atvejui parašytas jūsų testamentas?

Blantas įsispoksojo į Puaro. Jis kandžiai paklausė:

– Kodėl jūs norite žinoti?

– Todėl, kad galimas dalykas, – jis truktelėjo pečiais,– šiuo atveju tai yra svarbu.

– Nesąmonė!

– Gal ir taip. Bet gal ir ne.

Alisteris Blantas šaltai ištarė:

– Mano nuomone, jūs per daug melodramatiškas, mesjė Puaro. Niekas nesistengia manęs nužudyti!

– Bomba ant jūsų pusryčių stalo... šūvis gatvėje...

– Na jau! Žmogus, susijęs su pasaulio finansais, visada patraukia kokio nors išprotėjusio fanatiko dėmesį!

– Šiuo atveju tai gali būti ir ne fanatikas, ir ne kas nors, išsikraustęs iš proto.

Blantas spoksojo.

– Kur jūs sukate?

– Vienu žodžiu, aš noriu žinoti, kas pasipelno iš jūsų mirties.

Blantas šyptelėjo.

– Daugiausia gauna Švento Edvardo ligoninė, onkolo-

gijos ligoninė ir Karališkasis aklųjų institutas.

– Hm.

– Be to, aš palikau tam tikrą pinigų sumą savo giminaitei iš žmonos pusės, poniai Julijai Oliverai, tokią pačią sumą, tačiau ji yra banke, jos dukrai, Džeinei Oliverai, taip pat ir pakankamą pinigų kiekį vienintelei mano likusiai giminaitei, antros eilės pusseserei Helenai Montresor, kuri liko visai be pajamų ir gyvena mažame name, šiame dvare.

Jis sustojo, o po to pratęsė:

– Tai, mesjė Puaro, yra labai konfidencialu.

– Suprantama, monsinjore, suprantama.

Alisteris Blantas sarkastiškai pridūrė:

– Tikiuosi, mesjė Puaro, kad jūs nenorite pasakyti, kad arba Julija, arba Džeinė Olivera, arba mano pusseserė Helena Montresor planuoja mane nužudyti dėl pinigų?

– Aš nieko nenoriu pasakyti, visiškai nieko.

Blanto susierzinimas išnyko. Jis pasakė:

– O jūs atliksite tą kitą užduotį?

– Ar surasiu panelę Sainsberi Syl? Taip, būtinai.

Alisteris Blantas nuoširdžiai ištarė:

– Jūs – patikimas žmogus.

VII

Išėjęs iš kambario, Puaro beveik atsitrenkė į aukštą figūrą, stovėjusią už durų.

– Prašau atleisti man, madmuazele.

Džeinė Olivera truputį atsitraukė.

Ji pasakė:

– Ar žinote, ką aš galvoju apie jus, mesjė Puaro?

– Eh bien*, madmuazele...

Ji neleido jam baigti. Puaro klausimas buvo retorinis. Jis tenorėjo, kad ji pati pasakytų.

– Jūs esate šnipas, štai kas jūs toks! Pasigailėtinas, žemas, smalsus, visur kišantis nosį ir sukeliantis problemas!

– Užtikrinu jus, madmuazele...

– Aš žinau, ko jūs siekiate! Ir žinau, kaip meluojate! Kodėl tiesiog to nepripažįstate? Na, gerai, štai ką jums pasakysiu – jūs nieko nesužinosite, visiškai nieko! Nėra, ką sužinoti! Mano brangiam dėdei nė plaukas nuo galvos nenukris. Jis pakankamai saugus. Jis visada bus saugus. Saugus, patenkintas savimi ir klestintis, ir banalus! Jis tik niekam neįdomus Džonas Bulas**, neturintis nė gramo vaizduotės ir jokių vizijų.

Džeinė Olivera nutilo, o jos malonus, kimus balsas pasidarė dar žemesnis.

– Aš bjauriuosi jumis, jūs, prakeiktas, mažas, buržuazinis detektyve! – apmaudžiai pasakė ji.

Išdidžiai nusisuko nuo jo ir nuėjo.

Erkiulis Puaro liko stovėti išplėtęs akis, pakėlęs antakius ir glostydamas ūsus.

Jis pripažino, kad epitetas „buržuazinis" jam tiko. Puaro požiūris į gyvenimą iš esmės buvo buržuazinis. Taip buvo visada, tačiau puikiai išauklėta Džeinė Olivera pavartojo jį su

---

* taigi (pranc.)

** Džonas Bulas - Anglijos, anglų tautos ar individo personifikacija (vert. past.)

panieka, ir tai suteikė jam peno apmąstymams.

Puaro, vis dar galvodamas, nuėjo į svetainę.

Ponia Olivera dėliojo pasjansą.

Puaro įėjus ji pakėlė galvą, nužvelgė jį šaltu žvilgsniu it tarakoną ir iš tolo suniurnėjo:

– Raudonas valetas ant juodos damos.

Sudrebėjęs Puaro išėjo. Jis liūdnai pagalvojo.

– Deja, atrodo, niekas manęs nemyli!

Išėjo į sodą. Vakaras buvo kerintis, kvepėjo naktimi. Puaro laimingas uodė orą ir kulniavo takeliu, iš abiejų pusių apaugusiu žole.

Jis pasuko už kampo ir pamatė, kaip išsiskyrė dvi vos įžiūrimos figūros.

Atrodė, kad jis sutrukdė įsimylėjėlių porelei.

Puaro staigiai apsisuko ir grįžo.

Net ir čia, lauke, rodos, niekas jo nelaukė.

Jis praėjo pro Alisterio Blanto langus ir pamatė, kad tasai diktuoja ponui Selbiui.

Atrodė, kad Erkiuliui Puaro liko tik viena vieta.

Jis pakilo į savo kambarį.

Kurį laiką svarstė įvairius neįtikėtinus šios situacijos aspektus.

Ar jis suklydo manydamas, kad balsas, kurį girdėjo telefonu, priklausė poniai Oliverai? Idėja tikrai buvo absurdiška!

Puaro prisiminė, ką jam atskleidė mažasis, kuklusis ponas Barnsas. Spėliojo, kur galėtų būti paslaptingasis ponas Q.X.912, kitaip Albertas Čapmenas. Susierzinęs jis prisiminė susijaudinusį tarnaitės Agnesės žvilgsnį...

Visada taip būna. Žmonės slepia faktus! Paprastai tai būna visai nesvarbūs dalykai, tačiau kol jie neatskleisti, neįmanoma eiti tiesiu keliu.

Dabar kelias buvo bet koks, tačiau jokiu būdu ne tiesus!

O pati didžiausia kliūtis aiškiam protavimui ir pažangai buvo, kaip jis pats sau apibūdino, prieštaringa ir neišsprendžiama panelės Sainsberi Syl problema. Nes, jei faktai, kuriuos jis pats patikrino, teisingi, viskas atrodė beprasmiška!

– Negi aš pradėjau senti? – tarė sau nustebintas tos minties Erkiulis Puaro.

Vienuolika, dvylika, duobė gili

I

Praleidęs neramią naktį, Erkiulis Puaro kitą rytą pabudo anksti. Oras buvo puikus, jis patraukė vakarykščiu keliu.

Žolė buvo pačiame gražume, ir, nors Puaro labiau būtų patikęs darnesnis gėlių išdėstymas – tokia tiksli raudonų geranijų tvarka, kokią gali pamatyti Ostende, jis turėjo pripažinti, kad čia atsispindėjo angliškojo sodo tobulumas.

Jis ėjo keleliu per rožių darželį, kuriame tvarkingos rožių alėjos džiugino jo akį, o po to pasuko vingiuotu takiuku pro alpinių akmenų alėją, kol pasiekė aptvertą darželį prie virtuvės.

Čia jis pastebėjo tvirtą moterį tvido švarku ir sijonu, juodais antakiais ir juodais, trumpai kirptais plaukais, lėtai, su ryškiu škotišku akcentu kalbančią su akivaizdžiai vyriausiu sodininku. Puaro suprato, kad vyriausiam sodininkui pokalbis neteikė malonumo.

Panelės Helenos Montresor balse pasigirdo sarkastiškos intonacijos, ir Puaro vikriai pasuko į šoninį takelį.

Sodininkas, kuris, kaip įtarė gudrusis Puaro, ilsėjosi ant kastuvo, pradėjo įnirtingai kasti. Puaro priėjo arčiau. Vyras,

jaunuolis, kasė užsidegęs, jo nugara buvo atsukta į Puaro, kuris stabtelėjęs stebėjo jį.

– Labas rytas, – draugiškai pasisveikino Puaro.

– Sveiki, sere, – pasigirdo neaiškus murmesys, o vyras nesustodamas kasė toliau.

Puaro nustebo. Kiek jis prisiminė, sodininkas, nors ir labai norėdamas pasirodyti uolus darbininkas, kam nors artėjant visada noriai sustodavo ir užkalbintas sugaišdavo šiek tiek laiko.

Tai atrodo, pagalvojo jis, truputį netikra. Kelias minutes jis stovėjo, žiūrėdamas į triūsiančiojo figūrą. Ar jam tik pasirodė, ar tikrai pečių išlinkimas buvo kažkur matytas? O gal, susimąstė Puaro, jau virto įpročiu galvoti, kad balsai ar pečiai yra pažįstami, kai iš tikro nieko panašaus nėra sutikęs? O gal jis, kaip kad buvo išsigandęs praėjusį vakarą, tikrai ėmė senti?

Susimąstęs jis pasuko iš užtverto darželio ir sustojo apžiūrėti krūmais apaugusio šlaito.

Netrukus, kaip stebuklingas mėnulis, apvalus objektas atsargiai išlindo virš virtuvės darželio sienos. Tai buvo kiaušinio formos Erkiulio Puaro galva, o Erkiulio Puaro akys labai susidomėjusios žvelgė į jaunojo sodininko veidą, kuris nustojo kasti ir rankove braukė prakaitą.

– Labai keista ir labai įdomu, – sumurmėjo Erkiulis Puaro, diskretiškai pasislėpdamas už tvoros.

Jis išlindo iš krūmynų ir nusikratė kelis šapelius bei lapus, gadinusius jo tvarkingą išvaizdą.

Taip, tikrai, labai keista ir įdomu, kad Frankas Karteris, kuris dirbo užmiestyje sekretoriumi, iš tikro tarnavo daržininku pas Alisterį Blantą.

Svarstydamas apie tai, ką pamatė, Puaro tolumoje išgirdo gongą ir patraukė namo link.

Pakeliui jis sutiko šeimininką, besikalbantį su panele Helena Montresor, kuri tik ką pro toliau esančius vartelius išėjo iš aptvertojo darželio.

Jos balsas buvo aiškus ir ryškus:

– Labai malonu iš tavo pusės, Alisteri, tačiau aš būčiau linkus nepriimti jokių kvietimų šią savaitę, kol su tavimi vieši tavo giminaitės iš Amerikos!

Blantas pasakė:

– Julija kartais nejaučia takto, tačiau ji nenorėjo...

Panelė Montresor šaltai atkirto:

– Mano nuomone, jos požiūris į mane yra labai užgaulus, o aš su tuo nesitaikstysiu, nesvarbu, ar tai bus amerikietė, ar kas kitas!

Panelė Montresor nuėjo. Priėjęs Puaro pamatė, kad Alisteris Blantas atrodo apykvailiai, kaip ir visi vyrai, kai turi problemų dėl moteriškosios pusės. Jis nusiminęs pasakė:

– Moterys tikrai yra velnio pamestos! Labas rytas, mesjė Puaro. Nuostabi diena, tiesa?

Jie pasuko namo link, ir atsidusęs Blantas ištarė:

– Man labai trūksta mano žmonos!

Valgomajame jis, kreipdamasis į rūsčiąją Juliją, tarstelėjo:

– Bijau, Julija, kad jūs užgavote Helenos jausmus.

Ponia Olivera niūriai atsakė:

– Škotai visada nepaprastai jautrūs.

Alisteris Blantas atrodė labai nelaimingas.

Erkiulis Puaro pasakė:

– Aš pastebėjau, kad jūs turite jauną sodininką, kurį, manau, priėmėte į darbą visai neseniai.

– Sakyčiau, kad taip, – pasakė Blantas. – Taip, Bartonas, mano trečiasis sodininkas, išėjo maždaug prieš tris savaites, ir vietoj jo mes priėmėme šį vaikiną.

– Ar atsimenate, iš kur jis atvyko?

– Tikrai ne. Jį priėmė Makalisteris. Man rodosi, kažkas prašė manęs leisti jam pabandyti. Nuoširdžiai jį rekomendavo. Man keista, nes Makalisteris sako, kad jis nelabai ką sugeba. Jis nori jį atleisti.

– Kokia jo pavardė?

– Daningas, Sanberis, kažkas panašaus.

– Ar labai akiplėšiška būtų paklausti, kiek jūs jam mokate?

– Visai ne. Manau, kad du svarus ir penkiolika šilingų.

– Ne daugiau?

– Tikrai ne daugiau, galimas daiktas, net mažiau.

– Na, – pasakė Puaro, – tai jau tikrai įdomu.

Alisteris Blantas klausiamai pasižiūrėjo į jį.

Tačiau Džeinė Olivera šlamindama laikraščiu nutraukė pokalbį.

– Atrodo, kad daugelis trokšta tavo kraujo, dėde Alisteri.

– Ak, tu skaitai apie debatus Parlamente. Viskas tvarkoj. Prieš mane tik Arčertonas, jis visą laiką kovoja su vėjo malūnais. O jo idėjos, susijusios su finansais, visiškai beprotiškos. Jei mes jam leisime pasiekti, ko jis nori, Anglija žlugs per savaitę.

Džeinė pasakė:

– Ar tau niekada nekilo mintis išbandyti ką nors naujo?

– Ne, nebent tai būtų geriau nei sena, mano brangioji.

– Tačiau tu niekada nepagalvoji, kad tai gali būti naudinga. Tu visada sakai: „Tai nepadės". O net nebandai.

– Eksperimentai gali padaryti daug žalos.

– Taip, tačiau kaip tu gali tenkintis dabar egzistuojančia tvarka. Visais nuostoliais, nelygybe ir neteisybe. Ką nors reikia daryti.

– Atsižvelgus į viską šioje šalyje mes neblogai tvarkomės, Džeine.

Džeinė jausmingai pasakė:

– Mums reikia naujo dangaus ir naujos žemės! O tu sėdi ir nieko nedarai!

Ji atsikėlė ir pro stiklines duris išėjo į sodą.

Alisteris atrodė truputėlį nustebęs. Jis jautėsi nejaukiai.

– Pastaruoju metu Džeinė gerokai pasikeitė. Iš kur ji prisirenka tokių minčių? – pasakė jis.

– Nekreipk dėmesio į tai, ką ji sako, – tarė ponia Olivera. – Džeinė labai kvaila mergaitė. Juk tu žinai, kokios tos mergaitės. Jos vaikšto į keistus vakarėlius studijose, į kuriuos renkasi jaunuoliai, ryšintys keistus kaklaraiščius, ir kalba visokias nesąmones.

– Taip, bet Džeinė – visko mačiusi jauna moteris.

– Tai – mada, Alisteri, visos tos idėjos sklando ore.

Alisteris Blantas pasakė:

– Taip, tikrai, jos sklando ore.

Jis atrodė susirūpinęs.

Ponia Olivera atsistojo, ir Puaro atidarė jai duris. Ji susiraukusi praėjo pro šalį.

Staiga Alisteris Blantas pasakė:

– Žinote, o man tai nepatinka! Visi kalba apie tą patį! O

tai nieko nereiškia! Tuščios kalbos! Aš pats esu nusiteikęs prieš tą naują dangų ir naują žemę. Ką tai reiškia? Jie patys nesupranta! Jie tiesiog svaigsta nuo žodžių.

Jis staiga šyptelėjo, gana liūdnai.

– Aš esu vienas iš paskutiniųjų, priklausančių senajai gvardijai.

Puaro susidomėjęs pasiteiravo:

– O jei jus pašalintų, kas būtų tada?

– Pašalintų! Na, ir pasakėte! – Staiga jo veidas pasidarė niūrus. – Aš jums pasakysiu. Daugybė prakeiktų kvailių pradėtų daugybę brangių eksperimentų. Tai reikštų stabilumo pabaigą. Tai būtų sveiko proto, šalies mokumo galas. Tiesą sakant, tai būtų Anglijos, kokią mes pažįstame...

Puaro linktelėjo galvą. Jis visiškai sutiko su bankininku. Jis taip pat pritarė vykdomai politikai. Puaro pamatė naujoje šviesoje, kam atstovavo Alisteris Blantas. Ponas Barnsas jam sakė, tačiau tada jis apie tai nesusimąstė. Staiga jis išsigando...

II

– Aš baigiau diktuoti laiškus, – pasakė Blantas, pasirodęs vėliau ryte. – Dabar, mesjė Puaro, ketinu parodyti jums savo sodą.

Blantui karštai pasakojant apie savo hobį abu vyrai išėjo.

Akmenų ir retų augalų iš Alpių sodas buvo jo didžiausias pasididžiavimas. Jame jie vaikštinėjo tol, kol Blantas rodė ypač retas rūšis.

Erkiulis Puaro, apsiavęs savo geriausiais lakinės odos

batais, kantriai klausėsi, atsargiai perkeldamas svorį nuo vienos kojos ant kitos ir retkarčiais susigūždamas, nes nuo karščio atrodė, kad jo pėdos virto gigantiškais pudingais!

Jo šeimininkas žingsniavo toliau, rodydamas įvairius sodo augalus. Dūzgė bitės, ir visai netoli girdėjosi monotoniškas sodininko žirklių spragsėjimas – kažkas karpė laurų gyvatvorę.

Atrodė, tvyro taika ir ramybė.

Blantas stabtelėjo prie tvoros galo ir atsigręžė. Žirklių spragsėjimas girdėjosi visai arti, nors paties kerpančiojo nesimatė.

– Pasižiūrėkite į vaizdą, atsiveriantį iš čia, Puaro. Kvapnieji gvazdikai šiemet ypač gražūs. Nebeprisimenu, kada tokius mačiau. O štai ten auga lubinai. Pasigėrėtinos spalvos.

Pykšt! Šūvis sutrikdė ryto tylą. Kažkas prašvilpė oru. Alisteris Blantas suglumęs pasisuko į tą pusę, kur iš laurų gyvatvorės vidurio kilo lengvas dūmelis.

Staiga pasigirdo pikti šūksniai, besigalynėjant dviems vyrams svyravo laurai. Amerikietis aukštu, ryžtingu balsu sušuko:

– Pričiupau tave, prakeiktas niekše! Mesk ginklą!

Du besigalynėjantys vyrai išlindo iš krūmų. Jaunasis sodininkas, taip nuoširdžiai kasęs ryte, raitėsi galinguose beveik galva aukštesnio vyro gniaužtuose.

Pastarąjį Puaro pažino iš karto. Jis jau buvo atspėjęs iš balso.

Frankas Karteris suurzgė:

– Paleiskite mane! Sakau jums, tai ne aš! Aš nešoviau!

Hovardas Raiksas pasakė:

– Ak, ne? Gal šaudėte į paukštelius?

Jis stabtelėjo ir pasižiūrėjo į stovinčius vyrus.

– Ponas Alisteris Blantas? Tas vyras tik ką šovė į jus.

Aš sučiupau jį nusikaltimo vietoje.

Frankas Karteris sušuko:

– Tai melas! Aš kirpau gyvatvorę. Girdėjau šūvį, o ginklas nukrito tiesiai man po kojomis. Aš jį pakėliau... tai visai natūralu, o tada tas tipas puolė mane.

Hovardas Raiksas negailestingai ištarė:

– Ginklas buvo jūsų rankose, iš jo ką tik šauta!

Nutraukęs kalbas, jis sviedė ginklą Puaro.

– Pažiūrėkime, ką seklys pasakys apie tai! Pasisekė, kad aš sučiupau jį pačiu laiku. Spėju, kad ginkle yra dar keli šoviniai.

Puaro sumurmėjo:

– Tikrai.

Blantas piktai susiraukė. Jis griežtai ištarė:

– Na, Danonai, Danderi, ar kokia ten jūsų pavardė?

Erkiulis Puaro įsiterpė. Jis pasakė:

– Jo pavardė Frankas Karteris.

Karteris įsiutęs atsisuko į jį.

– Jūs jau seniai nusistatęs prieš mane! Jūs atėjote šnipinėti manęs aną sekmadienį. Sakau jums, tai netiesa. Aš niekada į jį nešoviau.

Erkiulis Puaro atsargiai pasiteiravo:

– Tada kas šovė? – Jis pridūrė: – Juk aplinkui daugiau nieko nėra, tik mes.

III

Takeliu atbėgo Džeinė Olivera. Jos plaukai plaikstėsi vėjyje. Akys išsiplėtusios iš siaubo. Ji dusdama paklausė:

– Hovardai?

Hovardas Raiksas linksmai tarė:

– Sveika, Džeine. Aš ką tik išgelbėjau tavo dėdės gyvybę.

– Ak!– ji nutilo. – Tikrai?

– Jūs pasirodėte, atrodo, tikrai laiku, pone, hm...– Blantas sudvejojo.

– Tai Hovardas Raiksas, dėde Alisteri. Jis mano draugas.

Blantas pasižiūrėjo į Raiksą ir šyptelėjo.

– Aha! – pasakė jis. – Vadinasi, jūs – Džeinės draugas! Aš privalau jums padėkoti.

Šnopuodama kaip garinis variklis pasirodė Julija Olivera. Šnopšdama ji pratarė:

– Aš girdėjau šūvį. Ar Alisteriui... Ką... – ji nematančiomis akimis įsispitrijo į Hovardą Raiksą. – Jūs? Kodėl? Kaip? Kaip jūs drįsote?

Džeinė lediniu balsu ištarė:

– Hovardas ką tik išgelbėjo dėdės Alisterio gyvybę, mama.

– Kaip? Aš... aš...

– Tas vyras bandė nušauti dėdę Alisterį, o Hovardas sučiupo jį ir atėmė ginklą.

Įtūžęs Frankas Karteris pasakė:

– Jūs esate prakeikti melagiai, jūs visi.

Ponia Olivera, taip ir nesugebėjusi užsičiaupti iš nuostabos, sutrikusi tarė:

– Ak!

Jai prireikė kelių minučių, kol atgavo pusiausvyrą. Pirmiausiai ji pasisuko į Blantą.

– Mano brangus Alisteri! Kaip siaubinga! Dėkui Viešpačiui, tau nieko neatsitiko. Tave turbūt ištiko šokas. Aš... aš pati jaučiuosi nusilpusi. Aš galvoju... kaip tu manai, gal man išgerti brendžio?

Blantas skubiai atsakė:

– Žinoma. Grįžkime į namus.

Ji paėmė Blantą už parankės ir pakibo ant jos visu sunkumu.

Blantas per petį pasižiūrėjo į Puaro ir Hovardą Raiksą.

– Ar galite atvesti tą vaikiną? – paklausė jis. – Mes pranešime policijai ir tada jį perduosime jiems.

Frankas Karteris pravėrė burną, tačiau neištarė nė žodžio. Jis buvo mirtinai išbalęs, jo keliai drebėjo. Hovardas Raiksas pradėjo jį tempti, suėmęs negailestinga ranka.

Prikimęs Frankas Karteris neįtikinamai murmėjo:

– Tai melas...

Hovardas Raiksas pažvelgė į Puaro.

– Kilnusis seklys nelabai turi, ką pasakyti, ar ne? Kodėl gi švaistote savo jėgas veltui?

– Aš svarstau, pone Raiksai.

– Spėju, kad jums tikrai reikia viską apsvarstyti! Sakyčiau, kitaip galite prarasti savo darbą! Ne jums reikia dėkoti, kad Alisteris Blantas liko gyvas.

– Tai jau antras panašaus pobūdžio geras darbas, kurį jūs padarėte, ar ne taip, pone Raiksai?

– Ką, po velnių, jūs turite omeny?

– Juk tik vakar, ar ne, jūs pagavote ir laikėte vyrą, kuris, jūsų manymu, šovė į poną Blantą ir Ministrą Pirmininką?

Hovardas Raiksas pasakė:

– Na, taip. Atrodo, tai virsta įpročiu.

– Tačiau yra šiokių tokių nesklandumų, – pastebėjo Puaro. – Vakar jūsų sulaikytas vyriškis buvo ne tas, kuris šovė. Jūs suklydote.

Frankas Karteris niūriai pasakė:

– Šiandien jis irgi suklydo.

– Tylėt, – tarė Raiksas.

Erkiulis Puaro pats sau suniurnėjo:

– Įdomu...

IV

Rengdamasis vakarienei ir taisydamasis kaklaraištį, kad jis laikytųsi per pat vidurį, Erkiulis Puaro susiraukė savo atvaizdui veidrodyje.

Jis buvo nepatenkintas, tačiau negalėjo paaiškinti kodėl. Byla, kaip kad sakė pats sau, labai aiški. Frankas Karteris iš tiesų buvo sučiuptas nusikaltimo vietoje.

Jam Frankas Karteris nei itin patiko, nei jis juo tikėjo. Karteris, bešališkai galvojo jis, tikrai buvo, kaip anglai sako, niekam tikęs. Nemalonus jaunas chuliganas, toks, kokie patinka moterims, ir jos negali patikėti blogiausiais jų poelgiais, kad ir kokie akivaizdūs būtų įrodymai.

O be to, Karterio istorija buvo visai neįtikinama. Jis pasakojo, kad su juo susisiekė Slaptoji tarnyba ir pasiūlė pelningą darbą. Užimti sodininko pareigas ir pranešinėti apie kitų sodininkų veiksmus ir kalbas. Tai buvo istorija, kurią iš karto

galima buvo atmesti, – ji neturėjo jokio pagrindo.

Visai prastas sumanymas, pagalvojo Puaro, tai gali išgalvoti tik tokie kaip Karteris.

Nebuvo nieko, kas liudytų Karterio naudai. Jis nepateikė jokio paaiškinimo, išskyrus tą, kad šovė kažkas kitas. Vis kartojo, kad tai buvo spąstai.

Ne, tikrai nebuvo galima pasakyti nieko Karterio naudai, galbūt tik tai, kad keisto sutapimo dėka Hovardas Raiksas dvi dienas iš eilės prisistatė tuo metu, kai kulka praskriejo pro Alisterį Blantą.

Tačiau, tarkime, čia nėra nieko keisto. Raiksas tikrai neiššovė Dauningo gatvėje. O čia jis buvo dėl to, jog atvyko pabūti arčiau savo merginos, tai visai natūralu. Ne, jo istorijoje tikrai nebuvo nieko keisto.

Akivaizdu, kad viskas apsivertė Hovardo Raikso naudai. Kai žmogus išgelbėja ką nors nuo kulkos, negalima užtrenkti jam namų durų. Mažiausia, ką galima padaryti, rodyti draugiškumą ir svetingumą. Poniai Oliverai tai nepatiko, tačiau net ir ji suprato, kad nieko negali pakeisti.

Netinkamas Džeinės draugužis įkėlė koją į namus ir buvo pasiryžęs čia likti!

Visą vakarą Puaro mąsliai jį stebėjo.

Savo vaidmenį jis atliko labai sumaniai. Neskleidė jokių griaunančiųjų idėjų, iš viso nekalbėjo apie politiką. Jis pasakojo linksmas istorijas apie keliones ir žygius.

– Jis jau nebe vilkas, – pagalvojo Puaro. – Ne, jis įlindo į avelės kailį. Tačiau kas slepiasi po juo? Norėčiau žinoti...

Puaro ruošiantis miegoti, pasigirdo beldimas į duris.

– Užeikite, – tarė jis.

Pro duris įėjo Hovardas Raiksas.

– Nustebote mane pamatęs? Aš visą vakarą jus stebėjau. Man nepatiko, kaip jūs žiūrėjote į mane. Tai vertė susimąstyti.

– Kodėl tai turėtų jus jaudinti, mano drauge?

– Nežinau, tačiau tai mane jaudina. Aš pagalvojau, kad gal jums per daug sudėtinga suvirškinti kai kuriuos dalykus.

– Eh bien*? O jei ir taip, tai ką?

– Na, aš nutariau, kad geriau bus viską papasakoti. Turiu galvoje vakarykščią dieną. Tai tebuvo apsimestinis pasirodymas, tiesa! Suprantate, aš stebėjau, kaip jo didenybė išėjo iš Dauningo gatvės 10 namo, ir pamačiau, kaip Ramas Lalas šovė į jį. Aš pažįstu Ramą Lalą. Jis puikus vaikinas. Kartais per daug susijaudina, tačiau jaučia visą skriaudą, padarytą Indijai. Na, nieko blogo nenutiko, ta nuostabi prikimštų švarkų pora nebuvo sužeista, kulka nuskriejo maždaug per mylią nuo jų abiejų, ir aš nusprendžiau suvaidinti spektaklį, tikėdamasis, kad indui pavyks išsisukti. Griebiau skurdžiai apsitaisiusį smulkų vaikiną, sušukau, kad laikau nusidėjėlį, ir vyliausi, kad Ramas Lalas paspruks. Tačiau policininkai buvo per daug gudrūs. Jie jį užgriuvo tą pačią akimirką. Štai kaip viskas buvo. Suprantate?

Erkiulis Puaro paklausė:

– O šiandien?

– Tai jau kita istorija. Šiandien čia nebuvo jokių ramų lalų. Karteris buvo vienintelis vyras toje vietoje. Jis tikrai šovė! Kai aš šokau ant jo, jis vis dar turėjo ginklą rankoje. Man atrodo, jis norėjo šauti dar kartą.

---

* nagi (pranc.)

Puaro pasakė:

– Jūs labai nekantraudamas norėjote išsaugoti mesjė Blanto gyvybę.

Raiksas šyptelėjo, jo šypsena buvo žavi.

– Truputį keista, galvojate jūs, po viso to, ką jums esu sakęs. Ak, pripažįstu. Mano galva, Blantas yra toks žmogus, kuris turi būti nušautas – Progreso ir Humanizmo labui. Aš neturiu omenyje jo asmeniškai – jis pakankamai mielas anglas. Tačiau kai pamačiau tą tipą, bandantį Blantą nušauti, aš turėjau sutrukdyti. Tai įrodo, kokie nelogiški padarai yra žmonės. Argi tai ne kvaila?

– Tarp teorijos ir praktikos egzistuoja didelis plyšys.

– Ir aš taip manau.

Ponas Raiksas pakilo nuo lovos, ant kurios sėdėjo. Jo šypsena buvo rami ir kelianti pasitikėjimą.

– Aš tiesiog pagalvojau, – pasakė jis, – kad užeisiu ir paaiškinsiu jums, kas nutiko.

Jis išėjo, atsargiai uždarydamas duris.

V

„Viešpatie, nuo piktų žmonių mane išgelbėk, nuo smurtininkų apsaugok!"* – giedojo ponia Olivera tvirtu balsu, truputį nepataikydama į taktą.

Jos balsas skambėjo negailestingai, ir todėl Puaro nuspėjo, kad smurtininkas jos mintyse buvo Hovardas Raiksas.

---

* Senasis Testamentas (1966 m.), Psalmių knyga (140 psalmė, 1 eil., 619 psl., vert. past.)

Erkiulis Puaro palydėjo šeimininką ir jo šeimą į ryto pamaldas kaimo bažnyčioje.

Hovardas Raiksas su vos juntama panieka paklausė:

– Vadinasi, jūs visada einate į bažnyčią, pone Blantai?

Alisteris Blantas neaiškiai suniurnėjo, jog iš jo čia to tikimasi ir kad jis negalįs apvilti klebono. Tai buvo būdingas anglams sentimentalumas, beveik išmušęs jaunuolį iš vėžių ir privertęs Erkiulį Puaro supratingai šyptelėti.

Ponia Olivera taktiškai lydėjo šeimininką ir liepė Džeinei elgtis taip pat.

– „Jų liežuvis yra aštrus kaip gyvatės, angių nuodai yra už jų lūpų."* – giedojo choristai veriančiais diskantais.

Tenorai ir bosai su pasimėgavimu reikalavo:

– „Viešpatie, saugok mane nuo nedorėlių rankų, nuo smurtininkų apsaugok – nuo tų, kurie nori pakišti man koją".**

Erkiulis Puaro bandė neryžtingu baritonu:

– „Išdidieji pinkles man spendžia, tiesia tinklus, kilpas stato pakelėse".***

Taip ir liko išsižiojęs.

Puaro suprato, kuo aiškiausiai suprato, kad jam buvo paspęsti spąstai, į kuriuos jis beveik pateko!

Kaip žmogus, apimtas transo, Erkiulis Puaro taip ir stovėjo išsižiojęs ir spoksojo į erdvę. Jis liko stovėti visai parapijai atsisėdus, kol Džeinė Olivera patraukė jį už rankos ir sušnypštė:

– Sėskitės.

---

* Senasis Testamentas (1966 m.), Psalmių knyga (140 psalmė), 3 eil., 619 psl., vert. past.)

** ten pat (4 eil.)

*** ten pat (5 eil.)

Erkiulis Puaro atsisėdo. Pagyvenęs kunigas su barzda progiesmiu ištarė:

– Čia prasideda Pirmosios Samuelio knygos penkioliktasis skirsnis, – ir pradėjo skaityti.

Tačiau Puaro negirdėjo nieko apie amalekiečių sutriuškinimą.

Žabangos buvo gudriai paspęstos, supintas virvių tinklas, prie jo kojų žiojėjo duobė, taip rūpestingai iškasta, kad jis būtinai turėjo įkristi.

Puaro buvo apsvaigęs, palaimingai apsvaigęs, ir atskiri faktai kaip pašėlę sukosi jo galvoje, kol galų gale sugulė į tinkamas vietas.

Viskas sukosi kaip kaleidoskope – bato sagtis, 10– to dydžio kojinės, subjaurotas veidas, blogas Alfredo, patarnautojo, literatūrinis skonis, pono Amberiočio veikla ir vaidmuo, kurį atliko velionis ponas Marlėjus. Galiausiai viskas stojo į savo vietas.

Pirmą kartą Puaro žvelgė į bylą iš teisingo taško.

– „Nepaklusnumas yra kaip žyniavimo nuodėmė ir užsispyrimas yra kaip stabmeldystė. Kadangi tu atmetei Viešpaties žodį, jis atmetė tave, kad nebebūtum karaliumi".* Čia baigiasi pirmasis pamokymas, – išpylė pagyvenęs dvasininkas vienu atsikvėpimu.

Kaip sapne Erkiulis Puaro atsistojo pašlovinti Viešpatį Te Deum** giesme.

---

* Senasis Testamentas (1966 m.), Pirmoji Samuelio knyga (15 skyrius, 23 eil., 293 psl., vert. past.)
** Šloviname tave, Viešpatie..., himnas, giedamas Romos katalikų ir protestantų bažnyčiose (vert. past.)

Trylika, keturiolika, merginamos visos

I

– Pone Reili, ar tai jūs?

Jaunasis airis krūptelėjo išgirdęs balsą.

Jis atsisuko.

Šalia jo kelionių agentūroje stovėjo mažas žmogus dideliais ūsais ir kiaušinio formos galva.

– Jūs turbūt manęs neprisimenate?

– Jūs per daug save nuvertinate, mesjė Puaro. Esate ne toks žmogus, kurį lengva pamiršti.

Jis pasisuko taip, kad galėtų šnekėtis su klerku, kuris jo laukė.

Balsas prie pono Reilio alkūnės sumurmėjo:

– Ar vykstate atostogų į užsienį?

– Na, aš vykstu neatostogauti. O jūs pats, mesjė Puaro? Tikiuosi, kad neatsukate šiai šaliai nugaros?

– Kartais, – pasakė Puaro, – aš trumpam grįžtu į savo tėvynę Belgiją.

– Aš vykstu toliau, – tarė Reilis, – į Ameriką, – ir dar

pridūrė: – Ir manau, kad negrįšiu.

– Man labai gaila tai girdėti, pone Reili. Vadinasi, jūs metate savo praktiką Karalienės Šarlotės gatvėje.

– Jei pasakytumėte, kad ji meta mane, būtumėte arčiau tiesos.

– Tikrai? Tai labai liūdna.

– Manęs tai nejaudina. Kai pagalvoju, kokias nesumokėtas skolas aš paliksiu čia, pasijuntu laimingas žmogus.

Jis meiliai nusišypsojo.

– Aš ne toks, kad nusišaučiau dėl piniginių problemų. Nusisuk nuo jų, sakau sau, ir pradėk viską iš pradžių. Aš kvalifikuotas, ir mano kvalifikacija aukšta.

Puaro sumurmėjo:

– Aš buvau susitikęs su panele Marlėj.

– Ar tai buvo jums malonu? Sakyčiau, nelabai. Didesnės surūgėlės nesu matęs. Aš dažnai galvodavau, kokia ji atrodytų išgėrusi, tačiau to niekada niekas nesužinos.

Puaro paklausė:

– Ar sutinkate su teismo sprendimu dėl jūsų partnerio mirties?

– Ne, – pabrėžtinai pasakė Reilis.

– Jūs negalvojate, kad jis apsiriko darydamas injekciją?

Reilis pasakė:

– Jei Marlėjus suleido tam graikui tokią vaistų dozę, kaip jie sako, tai jis arba buvo girtas, arba norėjo jį nužudyti. Aš nesu matęs jo girto.

– Taigi jūs manote, kad jis taip padarė tyčia?

– Man pačiam nepatinka, kaip tai nuskambėjo. Sunkus

kaltinimas. Tiesą sakant, aš tuo netikiu.

– Turi būti koks nors paaiškinimas.

– Tikrai, paaiškinimas turi būti, bet aš jo dar nesugalvojau.

Puaro pasakė:

– Kada jūs iš tiesų paskutinį kartą matėte Marlėjų gyvą?

– Leiskite man prisiminti. Praėjo jau nemažai laiko. Greičiausiai išvakarėse, maždaug be ketvirčio septintą.

– Jūs nematėte jo žmogžudystės dieną?

Reilis papurtė galvą.

– Ar esate tikras? – neatstojo Puaro.

– Ak, netvirtinčiau, tačiau aš neprisimenu...

– Ar jūs, pavyzdžiui, apie vienuoliktą trisdešimt penkios nebuvote užsukęs į jo kabinetą, kai ten buvo pacientas?

– Žinote, jūs teisus, buvau. Man reikėjo jam užduoti techninį klausimą apie instrumentus, kuriuos užsakinėjau. Man dėl to skambino. Tačiau aš užtrukau ten gal minutėlę ir tai visai išgaravo iš galvos. Tuo metu manęs laukė pacientas.

Puaro linktelėjo. Jis pasakė:

– Yra dar vienas klausimas, kurį vis ketinau jums užduoti. Jūsų pacientas, ponas Raiksas, išėjo. Ką jūs veikėte tą pusvalandį, kai turėjote laisvo laiko?

– Tą, ką visada darau, kai turiu laisvo laiko. Pasidariau išgerti. Ir, kaip jau sakiau, man paskambino, tad minutėlei nubėgau pas Marlėjų.

– Aš taip pat supratau, kad jūs neturėjote pacientų nuo pusės pirmos iki pirmos, po to, kai išėjo ponas Barnsas. Tarp kitko, kada jis išėjo? – paklausė Puaro.

– Ak! Iš karto po pusės pirmos.

– Ir ką jūs veikėte tada?

– Tą patį, ką ir prieš tai. Prisipyliau dar vieną taurelę!

– Ir vėl nuėjote pas Marlėjų?

Ponas Reilis nusišypsojo.

– Norite paklausti, ar aš nenuėjau ir nenušoviau jo? Jau seniai sakiau jums, kad to nedariau. Tačiau jūs galite tikėti tik mano žodžiais.

Puaro pasakė:

– Ką jūs manote apie kambarinę Agnesę?

Reilis nustebo:

– Na, tai jai tikrai keistas klausimas.

– Tačiau aš norėčiau žinoti.

– Gerai, atsakysiu jums. Aš nieko apie ją nemanau. Georgina griežtai prižiūrėjo merginas, teisingai darė. Ta mergaitė niekada net nepažvelgė į mane, o tai jau nemandagu.

– Aš jaučiu, – pasakė Puaro, – kad ta mergina kažką žino.

Jis klausiamai pažvelgė į Reilį. Pastarasis nusišypsojo ir papurtė galvą.

Jis pasiėmė bilietus, kurie gulėjo priešais jį, ir linktelėjęs bei šypsodamasis išėjo.

Puaro nuvylė klerką paaiškinęs, kad niekur nekeliaus.

II

Puaro dar sykį apsilankė Hampstede. Greičiausiai ponia Adams truputį nustebo pamačiusi jį. Nors, taip sakant, už jį ir

laidavo vyriausias Skotlend Jardo inspektorius Džapas, ponia Adams manė jį esant „neįprastą, mažą užsienietį" ir nelabai rimtai žiūrėjo į Puaro siekimus. Nežiūrint į tai, ji mielai sutiko pasikalbėti.

Po pirmojo sensacingo pranešimo apie aukos tapatybę kvotos rezultatai sulaukė nedaug viešumo. Tai buvo klaidingo asmenybės nustatymo byla, kurioje ponios Čapmen kūnas neteisingai buvo identifikuotas kaip panelės Sainsberi Syl kūnas. Ir tai viskas, ką žinojo visuomenė. Faktas, kad greičiausiai panelė Sainsberi Syl buvo paskutinė, mačiusi ponią Čapmen gyvą, nebuvo pabrėžtas. Spauda net neužsiminė, kad panelės Sainsberi Syl ieško policija, nes ji kaltinama kriminaliniu nusikaltimu.

Ponia Adams pajuto palengvėjimą, sužinojusi, kad tokiomis dramatiškomis aplinkybėmis rastas kūnas buvo ne jos draugės. Atrodė, kad jai net nekilo mintis apie įtarimus panelės Sainsberi Syl atžvilgiu.

– Keista, kad ji taip pradingo. Aš tikrai jaučiu, mesjė Puaro, kad ji prarado atmintį.

Puaro pasakė, kad tai visai įmanomas dalykas. Jis žinojo tokių atvejų.

– Taip, aš prisimenu vienos savo giminaitės draugę. Ji turėjo daugybę rūpesčių, kurie galiausiai ją pribaigė. Man atrodo, tai vadinama amnezija.

Puaro pritardamas pasakė, kad, jo įsitikinimu, toks ir yra medicinos terminas.

Jis patylėjo, o po to pasiteiravo, ar ponia Adams kada nors nebuvo girdėjusi panelę Sainsberi Syl minint ponią Al-

bert Čapmen?

Ne, ponia Adams neprisiminė, kad jos draugė būtų užsiminusi apie ką nors tokia pavarde. Tačiau, aišku, panelė Sainsberi Syl negalėjo kalbėti apie visus, kuriuos pažinojo. Kas buvo ta ponia Čapmen? Ar policija numano, kas galėjo ją nužudyti?

– Tai vis dar paslaptis, madam,– Puaro papurtė galvą ir paklausė, ar ne ponia Adams rekomendavo poną Marlėjų, kaip gerą specialistą, panelei Sainsberi Syl.

Ponia Adams atsakė neigiamai. Ji pati lankėsi pas poną Frenčą, Harlei gatvėje, ir jei Meiblė būtų pasiteiravusi apie dantistą, ji būtų nusiuntusi ją tenai.

Gali būti, pagalvojo Puaro, kad ponia Čapmen rekomendavo panelei Sainsberi Syl poną Marlėjų.

Ponia Adams sutiko, kad taip būti galėjo. O ar dantisto kabinete apie tai nieko nežino?

Tačiau Puaro apie tai jau buvo klausęs panelės Nevil, ir toji nieko panašaus nežinojo arba neprisiminė. Ji atsiminė ponią Čapmen, tačiau panelei Nevil neatrodė, kad ji kada būtų minėjusi panelę Sainsberi Syl. Ta pavardė buvo tokia neįprasta, kad ji atsimintų, jei būtų kada girdėjusi.

Puaro atkakliai klausinėjo toliau.

Ponia Adams susipažino su panele Sainsberi Syl Indijoje, ar ne tiesa? Ponia Adams sutiko.

Gal ponia Adams žino, ar panelė Sainsberi Syl buvo pažįstama su ponu arba ponia Alister Blant?

– Ne, aš taip nemanau, mesjė Puaro. Jūs kalbate apie tą garsų bankininką? Jie buvo atvykę prieš keliolika metų ir ap-

sistoję pas vicekaralių, tačiau aš įsitikinusi, kad jei Meiblė būtų su jais susipažinusi, ji apie tai papasakotų ar bent užsimintų.

– Bijau, – pridūrė ponia Adams besišypsodama, – kad žmonės mėgsta kalbėti apie įžymybes. Širdyse mes visi snobai.

– Ji niekada neminėjo Blantų, ypač ponios Blant?

– Niekada.

– Jeigu ji būtų buvusi artima ponios Blant draugė, ar jūs būtumėte apie tai žinojusi?

– Na, taip. Tačiau aš netikiu, kad ji pažinojo ką nors iš tos aplinkos žmonių. Visi Meiblės draugai – paprasti žmonės, tokie kaip mes.

– Taip kalbėti aš jums draudžiu, madam, – galantiškai tarė Puaro.

Ponia Adams toliau kalbėjo apie Meiblę Sainsberi Syl, kaip kalbama apie neseniai mirusį draugą. Ji prisiminė visus gerus Meiblės darbus, jos nuoširdumą, triūsą be atvangos misijos labui, jos stropumą ir užsidegimą.

Erkiulis Puaro klausėsi. Kaip ir sakė Džapas, Meiblė Sainsberi Syl buvo realus asmuo. Ji gyveno Kalkutoje, mokė iškalbos meno, dirbo drauge su vietos gyventojais. Ji buvo gerbiama, geranoriška, galbūt kvailoka ir nervinga, tačiau moteris, kurią galima pavadinti turinčia auksinę širdį.

Ponios Adams balsas liejosi toliau:

– Ji taip uoliai viską dirbdavo, mesjė Puaro. Manė, kad žmonės yra labai apatiški, juos taip sunku išjudinti. Iš žmonių labai sunku gauti pinigų labdarai, kiekvienais metais vis sunkiau, suprantate, didėjant mokesčiams ir kainoms. Vieną kartą

ji man pasakė: „Kai žmogus žino, ką gali pinigai, kiek nuostabių dalykų galima padaryti jų turint... Tikrai, Alisa, kartais man atrodo, kad dėl jų aš galėčiau nusikalsti." Tai juk daug pasako apie žmogų, ar ne tiesa, mesjė Puaro?

– Ji taip ir pasakė?– susimąstęs paklausė Puaro.

Jis lyg tarp kitko paklausė, kada panelė Sainsberi Syl taip pasakė, ir sužinojo, kad tai įvyko maždaug prieš tris mėnesius.

Puaro išėjo paskendęs mintyse.

Jis svarstė apie Meiblės Sainsberi Syl būdą.

Puiki moteris, nuoširdi ir gera, gerbiama ir padori. Tarp tokių, kaip manė ponas Barnsas, ir reikia ieškoti potencialių kriminalinių nusikaltėlių.

Iš Indijos ji grįžo tuo pačiu laivu, kaip ir ponas Amberiotis. Atrodo, buvo priežasčių tikėti, kad ji su juo pietavo „Savojos" viešbutyje.

Ji užkalbino ir sakė pažįstanti Alisterį Blantą ir ypač pabrėžė, kad jo žmona buvo jos artima draugė.

Ji du kartus lankėsi karaliaus Leopoldo gyvenamuosiuose namuose, kur vėliau buvo rastas lavonas, aprengtas jos drabužiais ir su jos rankine, tinkamai įtakojančią identifikaciją.

Tai per daug patogu!

Panelė Sainsberi Syl išėjo iš viešbučio „Glengowrie Court" netrukus po to, kai ją apklausė policija.

Ar galėjo teorija, kuri, Puaro manymu, buvo teisinga, visa tai paaiškinti?

Jis manė, kad galėjo.

III

Tokios mintys sukosi Puaro galvoje pakeliui į namus, iki pat Rydžento parko. Prieš susistabdydamas taksi jis nutarė pasivaikščioti parke. Iš patirties žinojo tikslų laiką, kada jo puikūs lakiniai pusbačiai pradės spausti kojas.

Buvo puiki vasaros diena, ir Puaro atlaidžiai žvelgė į siekiančias prielankumo aukles ir jų garbintojus, kurie juokėsi ir krykštavo, o putnūs globotiniai naudojosi dėmesio trūkumu.

Šuneliai lojo ir siautė.

Berniukai plukdė laivus.

Beveik po kiekvienu medžiu sėdėjo susiglaudusi porelė...

– Ak! Jeunesse, Jeunesse*, – murmėjo Erkiulis Puaro, maloniai nuteiktas tokio vaizdo.

Jos tikrai buvo chic**, tos jaunutės Londono merginos. Jos puikavosi savo neskoningais drabužiais.

Tačiau merginų kūnai jam atrodė apgailėtinai netobuli. Kur dingo tos puikios linijos, tie geidulingi išlinkimai, kurie anksčiau taip žavėdavo gerbėjus?

Jis, Erkiulis Puaro, prisiminė moteris... Ypač vieną... Koks tai buvo įstabus kūrinys – rojaus paukštė, Venera...

Ar buvo tarp šių žavių mergiūkščių moteris, kuri galėtų nešti žvakę kunigaikštienei Verai Rusakovai? Tikrai Rusijos aristokratei, aristokratei iki kaulų smegenų! Jis taip pat prisiminė ir pačią geriausią vagilę... Vieną tikrų genijų...

Atsiduses Puaro atitraukė savo mintis nuo spalvingosios asmenybės, užpildžiusios jo svajas.

---

* jaunyste, jaunyste (pranc.)

** prašmatnios (pranc.)

Jis pastebėjo, kad Rydžento parko medžiai priviliojo ne tik aukles ir panašias į jas.

Po liepa jis pastebėjo idilišką vaizdelį. Jaunuolio veidas buvo taip arti merginos lūpų, o ji taip nuoširdžiai gynėsi.

Nereikia per greitai nusileisti! Jis vylėsi, kad mergina tai supranta. Medžioklės malonumus reikia pratęsti kiek galima ilgiau...

Dar neatitraukęs geraširdiško žvilgsnio nuo porelės, jis staiga suprato, kad figūros pažįstamos.

Vadinasi, Džeinė Olivera atėjo į Rydžento parką susitikti su jaunuoju amerikiečiu revoliucionieriumi?

Jo veidas staiga pasidarė liūdnas ir netgi griežtas.

Tik trumpai padvejojęs, jis žole pasileido jų link. Įmantriu mostu nusiėmęs skrybėlę pasakė:

– Bonjour*, madmuazele.

Džeinė Olivera, pagalvojo jis, išvydusi mane ne itin nusiminė.

Antra vertus, Hovardą Raiksą jo pasirodymas tiesiog suerzino.

Jis suurzgė:

– Ak! Tai ir vėl jūs!

– Laba diena, mesjė Puaro, – pasisveikino Džeinė.– Jūs visada išdygstate taip netikėtai, tiesa?

– Visai kaip perkūnas iš giedro dangaus, – pasakė Raiksas, vis dar šaltai žvelgdamas į Puaro.

– Tikiuosi, nesutrukdžiau, – susirūpinęs paklausė Puaro.

Džeinė Olivera mandagiai atsakė:

---

* laba diena (pranc.)

– Visiškai ne.

Hovardas Raiksas nutylėjo.

– Jūs atradote tikrai puikią vietelę, – pasakė Puaro.

– Tokia ji buvo iki šiol, – pratarė ponas Raiksas.

Džeinė pasakė:

– Nusiramink, Hovardai. Tu turi išmokti gražiai elgtis.

Hovardas Raiksas prunkštelėjo ir paklausė:

– O kas gero iš to gražaus elgesio?

– Supranti, geros manieros padeda gyventi, – pasakė Džeinė. – Mano pačios jos nekokios, tačiau tai nėra labai svarbu. Pirmiausiai aš esu turtinga, pusėtinai atrodanti ir turiu daugybę įtakingų draugų, nesu kankinama bejėgiškumo, apie ką tiek daug dabar rašoma laikraščiuose. Aš galiu išsiversti ir be gerų manierų.

Raiksas pasakė:

– Aš nesu nusiteikęs pliaukšti niekus, Džeine. Geriau jau eisiu.

Jis atsistojo, trumpai linktelėjo Puaro ir nuėjo.

Džeinė Olivera žiūrėjo jam iš paskos ranka pasirėmusi smakrą.

Atsidusęs Puaro pasakė:

– Deja, patarlė teisingai sako – merginant trečias nereikalingas.

Džeinė tarė:

– Merginant? Na, tai bent žodelis!

– Tačiau man atrodo, kad tai tinkamas žodis, argi ne? Jis vartojamas tada, kai jaunuolis domisi mergina dar prieš prašydamas jos rankos. Man taip sakė draugai.

– Atrodo, kad jūsų draugai žino visokių įdomių dalykų.

Puaro sudainavo:

– Trylika, keturiolika, merginamos visos... Aplinkui tik tai ir matau.

Džeinė atžagariai atšovė:

– Taip, atrodo, kad aš tik viena iš daugelio...

Staiga ji atsisuko į Puaro.

– Aš noriu atsiprašyti jūsų. Aną dieną suklydau. Galvojau, kad jūs įsiskverbėte į šeimą ir važiavote į Ikšamą tik šnipinėti Hovardą. Bet po to dėdė Alisteris papasakojo man, kad jis pats prašė jūsų atvykti ir išsiaiškinti tą reikalą dėl dingusios moters, tos Sainsberi Syl. Ar tai tiesa?

– Tikra tiesa.

– Aš labai apgailestauju dėl to, ką prikalbėjau jums tą vakarą. Tačiau, suprantate, man viskas atrodė kitaip. Turiu omenyje tai, kad jūs sekėte Hovardą ir šnipinėjote mus abu.

– Jei taip ir buvo, madmuazele, tai aš esu puikus liudininkas to, kad ponas Raiksas išgelbėjo jūsų dėdės gyvybę, sugaudamas užpuolėją ir neleisdamas jam dar kartą šauti.

– Jūs keistai reiškiate mintis, mesjė Puaro. Aš niekada nesuprantu, ar jūs kalbate rimtai.

Puaro liūdnai pasakė:

– Dabar aš kalbu labai rimtai, panele Olivera.

Džeinė trūkčiojančiu balsu paklausė:

– Kodėl jūs į mane taip žiūrite? Lyg... lyg jums būtų manęs gaila.

– Greičiausiai dėl to, madmuazele, ką aš netrukus turėsiu atlikti...

– Na, tai tada... tada nedarykite to.

– Deja, madmuazele, aš privalau...

Ji akimirką įdėmiai žvelgė į jį, po to paklausė:

– Ar jūs radote tą moterį?

– Sakykime, aš žinau, kur ji yra, – pasakė Puaro.

– Ar ji negyva?

– To aš nesakiau.

– Tada ji yra gyva.

– To aš taip pat nesakiau.

Džeinė susierzinusi pažvelgė į jį ir šūktelėjo:

– Na, ji juk turi būti gyva arba mirusi, kaip kitaip?

– Tiesą sakant, ne viskas taip paprasta.

– Man atrodo, kad jūs tiesiog mėgstate viską komplikuoti!

– Apie mane taip kalba, – pripažino Puaro.

Džeinė sudrebėjo.

– Argi ne keista? Puiki šilta diena, o man staiga pasidarė šalta...– pasakė ji.

– Gal jūs geriau eikite, madmuazele.

Džeinė atsistojo. Minutėlę ji stovėjo nežinodama, ką daryti. Nelauktai pasakė:

– Hovardas nori, kad tekėčiau už jo. Iš karto. Niekam apie tai nepranešus. Jis sako, kad tai vienintelis kelias man, kad esu per silpna, kad kitaip aš niekada nesiryšiu... – Ji nutilo, tada staiga stipriai sugriebė Puaro už rankos. – Ką man daryti, mesjė Puaro?

– Kodėl jūs prašote manęs patarimo? Juk turite daug artimesnių žmonių!

– Motiną? Vien išgirdusi apie tai, ji pradėtų taip rėkti, jog nulėktų namo stogas! Dėdės Alisterio? Jis atsargus ir nuobodus. „Dar daug laiko, brangioji. Tu geriau pagalvok. Tas tavo vaikinas gana keistas. Nėra jokio reikalo skubėti..."

– O kaip jūsų draugai?– pasiūlė Puaro.

– Aš neturiu draugų. Kvailių gauja, su kuriais aš geriu, šoku bei tauškiu niekus. Hovardas yra vienintelis tikras žmogus, kurį sutikau per savo gyvenimą.

– Vis dėlto... kodėl klausiate manęs, panele Olivera?

Džeinė pasakė:

– Dėl to keisto jūsų žvilgsnio. Lyg jums būtų ko nors gaila, lyg jūs ką nors žinotumėte... Kažką, kas greitai įvyks...

Ji nutilo.

– Na? – pareikalavo ji atsakymo. – Tai ką jūs sakote?

Erkiulis Puaro lėtai papurtė galvą.

IV

Kai Puaro parėjo namo, Džordžas pranešė:

– Vyriausias inspektorius Džapas laukia jūsų, sere.

Puaro įėjus į kambarį Džapas gailiai šyptelėjo.

– Aš čia, senas bičiuli, kad pasakyčiau jums: „Argi jūs ne nuostabus? Kaip jums tai pavyksta? Kaip jūs viską apgalvojate?"

– Visa tai reiškia, kad... Tačiau dovanokite, gal norėtumėte atsigaivinti? Likerio? Viskio?

– Gerai būtų viskio.

Po kelių minučių jis pakėlė taurę ir tarė:

– Už Erkiulį Puaro, kuris visada teisus!

– Ne, ne, mon ami *.

– Mes tyrėme puikią savižudybės bylą. E.P. sako, kad tai žmogžudystė, nori, kad tai būtų žmogžudystė, ir štai jums – žmogžudystė!

– Aha! Tai galų gale jūs sutinkate?

– Niekas negali pasakyti, kad esu bukagalvis. Aš neignoruoju įkalčių. Bėda ta, kad anksčiau įkalčių nebuvo.

– O dabar jie atsirado?

– Taip, ir aš atėjau čia garbingai atitaisyti padėtį ir pateikti sensacingas naujienas jums ant padėklo.

– Aš nekantrauju, gerasis mano Džapai.

– Gerai. Štai visa istorija. Pistoletas, kuriuo šeštadienį Frankas Karteris bandė nužudyti Blantą, yra pistoleto, kuriuo buvo nužudytas Marlėjus, dvynys!

Puaro spoksojo į Džapą.

– Neįtikėtina! – šūktelėjo jis.

– Taigi ponaičiui Frankui visai riesta.

– Tačiau tai dar ne pabaiga.

– Ne, bet pakankama priežastis peržiūrėti savižudybės bylą. Tie pistoletai yra užsienietiški ir gana reti.

Puaro vis dar spoksojo. Jo antakiai atrodė kaip pusmėnuliai. Galiausiai jis tarė:

– Frankas Karteris? Ne, tikrai ne!

Džapas piktai atsiduso.

– Kas jums darosi, Puaro? Pirmiausiai jūs teigiate, kad Marlėjus buvo nužudytas, kad tai nebuvo savižudybė. Da-

* mano drauge (vert. past.)

bar, kai aš pranešu, kad mes linkę pripažinti jūsų požiūrį, kažką mykiate duodamas suprasti, kad tai jums nepatinka.

– Nejaugi jūs iš tiesų tikite, kad Frankas Karteris nužudė Marlėjų?

– Viskas atitinka. Karteris griežė ant Marlėjaus dantį, tą mes žinome. Tą rytą jis atėjo į Karalienės Šarlotės gatvę, nors vėliau apsimetė, kad užėjo tik pasakyti savo merginai, jog susirado darbą. Tačiau dabar mes žinome, kad tada jis darbo neturėjo. Jis jį gavo tik kitą dieną. Dabar Karteris tai pripažino. Vadinasi – čia pirmas melas. Jis negali paaiškinti, kur buvo nuo dvidešimt penkių minučių po dvylikos. Sako, kad ėjo Marileboun Roudu, tačiau vienintelis dalykas, kurį jis gali įrodyti, yra tas, kad po pirmos penkios jis išlenkė taurelę bare. Barmenas tvirtina, jog Karteris atrodė kaip visada: jo rankos drebėjo, pats buvo išbalęs kaip popieriaus lapas!

Erkiulis Puaro atsiduso ir papurtė galvą.

– Tai nesutampa su mano samprotavimais, – sumurmėjo jis.

– Tai kokie tie jūsų samprotavimai?

– Tai, ką jūs pasakojate, labai trikdo. Tikrai labai trikdo. Nes, suprantate, jei jūs teisus...

Durys atsargiai atsivėrė, ir Džordžas pagarbiai pasakė:

– Dovanokite, sere, tačiau...

Daugiau pasakyti jis nesuspėjo. Panelė Gladisė Nevil stumtelėjo jį į šoną ir susijaudinusi įžengė į kambarį. Ji verkė:

– Ak, mesjė Puaro...

– Na, tai aš jau kylu...– skubiai ištarė Džapas.

Jis paskubom išėjo iš kambario.

Gladisė Nevil jam pavymui metė apmaudų žvilgsnį.

– Tai tas žmogus, tas siaubingas inspektorius iš Skotlend Jardo. Tai jis sukurpė bylą prieš Franką.

– Na na, nesijaudinkite.

– Tačiau jis tą ir padarė. Pirmiausiai tie veidmainiai teigė, kad jis bandė nužudyti poną Blantą. Jiems to nepakako, tad dabar jie jį kaltina vargšo pono Marlėjaus nužudymu.

Erkiulis Puaro krenkštelėjo ir tarė:

– Žinote, aš pats buvau Ikšame, kai buvo šauta į poną Blantą.

Gladisė Nevil susipainiojusi pasakė:

– Tačiau net jei Frankas tai ir padarė, jei pasielgė taip kvailai, o jis priklauso Rudmarškiniams, na, žinote, jie maršuoja nešini įvairiais plakatais ir juokingai sveikinasi, o be to, man atrodo, kad pono Blanto žmona buvo pagarsėjusi žydė, o jie išnaudoja vargšus žmones, tokius kaip Frankas, o tada jiems atrodo, kad daro kažką nuostabaus ir patriotiško.

– Ar tai Franko Karterio gynyba? – pasiteiravo Erkiulis Puaro.

– Ak, ne. Frankas prisiekė, kad jis nieko nepadarė ir kad jis niekada nematė to pistoleto. Aš, aišku, su juo nekalbėjau, man neleistų, tačiau jis turi advokatą, ir jis man perdavė, ką sakė Frankas. Frankas sako, kad tai – spąstai.

Puaro sumurmėjo:

– Ir jo advokatas galvoja, kad Frankui reikėtų sugalvoti įtikinamesnę istoriją?

– Teisininkai tokie sudėtingi žmonės. Jie nieko nesako tiesiai. Tačiau aš jaudinuosi dėl kaltinimo žmogžudyste. Ak!

Mesjė Puaro, esu tikra, kad Frankas nenužudė pono Marlėjaus. Aš tikrai taip manau – jis neturėjo jokio pagrindo.

– Tiesa, – pasakė Puaro, – tačiau tai nekeičia esmės. Ar jis gavo darbą iš ryto, ar po pietų, visai nesvarbu.

Po to pridūrė:

– Tačiau, pasak Franko, jis atėjo jums papasakoti, kad jam pasisekė. Dabar atrodo, kad jam visai nepasisekė. Kodėl jis tada atėjo?

– Na, mesjė Puaro, vargšas vaikinas buvo liūdnas ir prislėgtas, ir, tiesą sakant, aš manau, kad jis buvo išgėręs. Vargšas Frankas labai jautrus, alkoholis jį dar labiau sugniuždė, ir jis pajuto, kad reikia sukelti triukšmą. Dėl to ir atėjo į Karalienės Šarlotės gatvę, kad išsiaiškintų su ponu Marlėjumi. Suprantate, jis labai jautrus, jį labai nuliūdino tai, kad ponui Marlėjui jis nepatiko ir kad pastarasis, kaip Frankas sakė, nuodijo man protą.

– Vadinasi, jam šovė į galvą mintis sukelti skandalą darbo metu?

– Na na, aš manau, toks buvo jo tikslas. Žinoma, Frankui nevertėjo taip galvoti.

Puaro susimąstęs žiūrėjo į apsiverkusią jauną šviesiaplaukę, sėdinčią priešais jį.

– Ar žinojote, kad Frankas turi pistoletą, tiksliau – kelis? – paklausė jis.

– Ak, ne, mesjė Puaro. Prisiekiu, aš nežinojau. Ir netikiu, kad tai tiesa.

Puaro apstulbęs lėtai purtė galvą.

– Ak, mesjė Puaro, prašau, padėkite mums. Jei tik aš

jausčiau, kad jūs esate mūsų pusėje...

Puaro pasakė:

– Aš nepalaikau nė vienos pusės. Esu tik tiesos pusėje.

V

Atsikratęs merginos Puaro paskambino į Skotlend Jardą. Džapas dar nebuvo sugrįžęs, tačiau detektyvas seržantas Bedousas paslaugiai suteikė informaciją.

Policija dar nebuvo radusi įrodymų, kad iki pasikėsinimo Ikšame pistoletas priklausė Frankui Karteriui.

Puaro užsigalvojęs padėjo ragelį. Tai buvo taškas Karterio naudai. Tačiau jis buvo vienintelis.

Iš Bedouso jis taip pat sužinojo keletą smulkmenų iš to, ką Frankas Karteris pasakė apie savo sodininko darbą Ikšame. Jis laikėsi versijos, kad į darbą jį priėmė Slaptoji tarnyba. Jam iš anksto buvo sumokėti pinigai, išbandyti jo, kaip sodininko, sugebėjimai ir paaiškinta, kad kreiptųsi į vyriausią sodininką poną Makalisterį dėl darbo.

Frankui Karteriui buvo liepta klausytis kitų sodininkų pokalbių, sekti, ar jie neskleidžia „raudonų" idėjų ir pačiam apsimesti truputį „raudonam". Jį apklausė ir instruktavo moteris, kuri jam pasakė, kad ji – Q.H.56 ir kad jis rekomenduotas jai kaip aršus antikomunistas. Pokalbis vyko silpnai apšviestoje patalpoje, ir jis nemano galįs pažinti tą moterį. Tai buvo raudonplaukė, stipriai išsidažiusi dama.

Puaro sudejavo. Filipo Openhaimerio šešėlis vėl iškilo. Jam kilo pagunda pasikonsultuoti ta tema su ponu Barnsu.

Pono Barnso nuomone, tokie dalykai buvo įmanomi.

Su paskutiniu paštu Puaro gavo tai, kas jį dar labiau sutrikdė.

Pigus vokas, adresas užrašytas nesusiformavusia rašysena, išsiųstas Hertfordšyre.

Puaro atplėšė jį ir pradėjo skaityti:

Brangus Sere,

tikiuosi, kad man atleisite už sutrukdymą, bet aš labai sunerimusi ir nežinau, ką daryti. Jokiu būdu nenoriu turėti reikalų su policija. Suprantu, kad tai, ką žinau, turėjau pasakyti anksčiau, bet kai jie pranešė, kad šeimininkas nusišovė, aš pagalvojau, kad nenoriu velti panelės Nevil vaikino į bėdą. Nė akimirką negalvojau, kad tai padarė jis, bet dabar jis buvo sulaikytas dėl to, kad šovė į džentelmeną. Taigi gal Frankas Karteris ir nėra nekaltas, o aš turiu pasakyti, ką žinau, bet nutariau parašyti, nes jūs esate šeimininkės draugas ir manęs klausėte, ar aš ką pastebėjau, dabar norėčiau, kad būčiau jums pasakiusi tada. Tikiuosi, kad neturėsiu reikalų su policija, nes aš to nenorėčiau, o ir mano motina nenorėtų. Ji visą laiką buvo labai griežta.

Pagarbiai Jūsų,

Agnesė Flečer

Puaro sumurmėjo:

– Visą laiką žinojau, kad tai susiję su kokiu nors vyru. Aš neteisingai spėjau, tik tiek.

Penkiolika, šešiolika, net ir virtuvėj likę

I

Susitikimas su Agnese Flečer įvyko apleistoje arbatinėje Hertforde, nes Agnesė nenorėjo pasakoti to, ką ji žino, kritiškai stebint panelei Marlėj.

Pirmasis pusvalandis prabėgo besiklausant, kokia smulkmeniška visada buvo Agnesės motina. O Agnesės tėvas, nors ir namo savininkas, niekada neturėjo jokių reikalų su policija ir, be to, Agnesės tėvas ir motina Mažajame Darlinge, Gloučesteršyre, buvo visų gerbiami, į juos buvo lygiuojamasi, o šeši ponų Flečerių vaikai (du mirė dar kūdikiai) niekada nesukėlė savo tėvams net mažiausio nepasitenkinimo. Taigi, jei Agnesė dabar turės nors ir menkų reikalų su policija, mamytė ir tėvelis gali mirti, nes, kaip ji jau sakė, jie visada gyveno iškėlę galvas ir niekada neturėjo jokių problemų su policija.

Kai tai buvo pakartota da capo* keletą kartų su įvairiais pagražinimais, Agnesė pagaliau priartėjo prie reikalo.

– Aš nenorėjau nieko pasakoti panelei Marlėj, sere, nes,

* iš pradžių, vėl (it.)

suprantate, ji būtų pasakiusi, kad aš turėjau pasakyti anksčiau, bet mes su virėja viską apsvarstėme ir pagalvojome, kad tai ne mūsų reikalas, nes laikraštyje aiškiai ir paprastai buvo parašyta, kad šeimininkas suklydo leisdamas vaistus ir po to nusišovė ir kad pistoletas buvo jo rankoje, ir taip toliau, taigi viskas atrodė aišku, argi ne, sere?

– O kada jūs supratote, kad kažkas ne taip?– Puaro tikėjosi priartėti prie paslapties atskleidimo padrąsindamas, o ne užduodamas per daug tiesius klausimus.

Agnesė iš karto atsakė:

– Kai pamačiau, kas parašyta laikraštyje apie tą Franką Karterį, panelės Nevil draugą. Kai perskaičiau, kad jis šovė į džentelmeną, pas kurį dirbo sodininku, na, aš pagalvojau, kad jam gal galvoj negerai, nes žinau, kad yra žmonių, kuriems atrodo, kad juos persekioja ar panašiai, kad jie apsupti priešų, ir galų gale jie tampa pavojingi namiškiams, tuomet juos reikia atiduoti į prieglaudą. Ir aš pagalvojau, kad Frankas Karteris toks ir buvo, nes atsimenu, kaip jis mėgdavo vis šnekėti apie poną Marlėjų, kad tas nusistatęs prieš jį ir nori išskirti su panele Nevil, bet, žinoma, ji nenorėjo girdėti nė vieno priešiško jam žodžio ir teisingai darė, galvojome mes su Ema, nes negali paneigti, jog ponas Karteris buvo labai gražus ir atrodė kaip džentelmenas. Ir, aišku, nė viena mūsų negalvojo, kad jis ką padarė ponui Marlėjui. Mes tik pamanėme, kad tai truputį keista, jei jūs suprantate, ką aš noriu pasakyti.

Puaro kantriai pasiteiravo:

– Kas jums atrodė keista?

– Tai buvo tą rytą, sere, tą rytą, kai ponas Marlėjus

nusišovė. Aš galvojau, ar galiu drįsti nusileisti žemyn paimti pašto. Paštininkas jau buvo pristatęs laiškus, bet tas Alfredas neatnešė jų į viršų, jis to ir nedaro, nebent keli laiškai adresuoti panelei Marlėj ar ponui Marlėjui, o jei jie adresuoti Emai ar man, jis nesivargina jų atnešti iki priešpiečių.

– Taigi, aš išėjau į koridorių ir pasižiūrėjau, ar nieko nematyti ant laiptų. Panelei Marlėj nepatinka, jei mes einame į holą, tik jau ne tada, kai ponas Marlėjus priiminėja pacientus, bet aš pagalvojau, kad gal pamatysiu Alfredą, lydintį pacientą, ir pakviesiu jį, kai jis išeis iš kabineto.

Agnesė uždusо, giliai atsikvėpė ir tęsė toliau:

– Ir tada aš pamačiau jį, tą Franką Karterį, turiu galvoje. Ant laiptų, užlipusį aukščiau nei šeimininko kabinetas. Jis stovėjo ant laiptų, kažko laukė ir žiūrėjo žemyn, o man vis keisčiau visa tai atrodė. Dingojos, kad jis labai įdėmiai kažko klausosi, jei suprantate, ką noriu pasakyti.

– Kada tai buvo?

– Turėjo būti po pusės dvylikos, sere. Ir aš kaip tik galvojau: „Na va, atėjo Frankas Karteris, o panelė Nevil turi išeiginę, jis nusimins, gal man nusileisti ir pasakyti jam apie tai, nes atrodė, kad tas žioplys Alfredas pamiršo, kitaip gi jis jos nelauktų." Ir kol aš sau taip svarsčiau, atrodė, kad ponas Karteris apsisprendė, nes jis labai greitai nusileido laiptais ir koridoriumi nuėjo šeimininko kabineto link, o aš pagalvojau, jog šeimininkui tai nepatiks, greičiausiai jie susikivirčys, bet tada mane pakvietė Ema klausdama, ką aš ten veikiu. Užlipau į viršų, o po to išgirdau, kad šeimininkas nusišovė, o tai, žinoma, buvo taip siaubinga, kad man viskas išgaravo iš galvos. Bet vėliau, kai

policijos inspektorius jau buvo išėjęs, aš pasakiau Emai, kad neprasitariau poną Karterį tą rytą buvus pas šeimininką, o ji paklausė, ar jis tikrai buvo. Aš jai viską papasakojau, ir ji pasakė, kad aš greičiausiai turėčiau papasakoti, bet šiaip ar taip, aš pasakiau, kad dar palauksiu, ir ji sutiko, nes nė viena mūsų nenorėjo užtraukti Frankui Karteriui bėdos. O tada, kai po kvotos išaiškėjo, kad šeimininkas suklydo leisdamas vaistus, išsigando ir nusišovė, viskas atrodė labai tikroviška, ir, aišku, nebuvo jokio reikalo kam nors ką pasakoti. Bet perskaičiusi laikraštį prieš dvi dienas... Ak! Aš viską atsiminiau! Ir sau tariau: „Jei jis vienas iš tų pamišėlių, kuriems atrodo, kad juos persekioja ir dėl to jie šaudo žmones, na, tai gal jis nušovė ir šeimininką!"

Jos akys, susirūpinusios ir išsigandusios, su viltimi žvelgė į Erkiulį Puaro. Jis kuo įtikinamiau pasakė:

– Būkite tikra, Agnese, kad pasielgėte labai teisingai man viską papasakojusi.

– Na, turiu pasakyti, sere, kad man palengvėjo. Suprantate, aš vis sau sakiau, kad reikėtų apie tai papasakoti. Bet vėl, galvojau, kad taip turėsiu reikalų su policija, o ką pasakys mano motina. Ji visada buvo tokia smulkmeniška visų mūsų atžvilgiu...

– Taip taip, – paskubomis ištarė Puaro.

Apie Agnesės motiną, manė Puaro, šią popietę jis jau buvo prisiklausęs pakankamai.

II

Puaro nuvyko į Skotlend Jardą ir paprašė palydėti pas Džapą. Kai buvo nuvestas į vyriausio inspektoriaus kabine-

tą, Erkiulis Puaro pasakė:

– Aš noriu pasikalbėti su Karteriu.

Džapas metė į jį greitą, įkypą žvilgsnį ir pasakė:

– Ką sugalvojote, Puaro?

– Ar jūs nelinkęs man leisti pasimatyti su juo?

Džapas patraukė pečiais.

– Ak, ar aš galėčiau prieštarauti. Iš to jokios naudos. Ką labiausiai myli Vidaus reikalų ministras? Jus. Kas savo kišenėje turi pusę Ministrų Kabineto? Jūs. Jūs gi nutildote visus jų skandalus, – tarė jis.

Puaro mintys akimirką nuklydo prie bylos, kurią jis buvo pavadinęs „Augijo arklidžių byla". Patenkintas savimi jis sumurmėjo:

– Išradinga, ar ne? Turite pripažinti. Tarkime, puikiai nuspėta.

– Niekas kitas ir nebūtų taip sugalvojęs! Kai kada, Puaro, man atrodo, kad jūs visai be skrupulų!

Staiga Puaro veidas pasidarė liūdnas. Jis pasakė:

– Tai netiesa.

– Na, gerai, Puaro, aš nenorėjau taip pasakyti. Tačiau kartais jūs būnate labai patenkintas tuo savo prakeiktu išradingumu. Dėl ko jūs norite pasimatyti su Karteriu? Paklausti, ar jis iš tiesų nužudė Marlėjų?

Džapo nuostabai Puaro pabrėžtinai linktelėjo galvą.

– Taip, mano drauge, tai tikroji priežastis.

– Ir jūs manote, kad jis prisipažins tai padaręs?

Tai pasakęs Džapas nusijuokė, tačiau Puaro išliko rimtas.

– Jis gali man pasakyti, tikrai, – tarė jis.

Džapas smalsiai pažvelgė į jį ir pasakė:

– Žinote, aš jau seniai jus pažįstu – gal dvidešimt metų? Na, panašiai. Tačiau aš ne visada suprantu, kur jūs lenkiate. Žinau, kad jūs originalas. Dėl vienos ar kitos priežasties jūs nenorite, kad Frankas Karteris būtų kaltas...

Erkiulis Puaro energingai pakratė galvą.

– Ne ne, čia jūs klystate. Viskas yra atvirkščiai...

– Aš pagalvojau, kad tikriausiai jūs taip manote dėl tos jo merginos, tos blondinės. Kai kuriais atvejais jūs esate sentimentalus senas suopis...

Puaro akimirksniu pasipiktino:

– Visai ne aš esu sentimentalus! Tai juk anglų trūkumas! Anglijoje jūs verkiate dėl jaunų įsimylėjėlių, mirštančių motinų ir atsidavusių vaikų. Aš... aš esu logiškas. Jei Frankas Karteris yra žudikas, aš tikrai nesu toks sentimentalus, jog norėčiau, kad jis vestų gražią, nors ir banalią mergelę, kuri, jei jis bus pakartas, po metų kitų jį pamirš ir susiras ką nors kitą.

– Tai kodėl nenorite patikėti, kad jis yra kaltas?

– Aš noriu tikėti, kad jis yra kaltas.

– Manau, kad norite pasakyti, jog žinote tai, kas daugiau ar mažiau išties įrodo, kad jis yra nekaltas? Kodėl nepasakote? Jūs turite būti atviras su mumis, Puaro.

– Aš atviras jums. Netrukus pateiksiu jums liudininkės, kuri yra neįkainojama jūsų bylai, pavardę ir adresą. Jos liudijimas turėtų tikrai užbaigti bylą prieš jį.

– Tada... Ak! Jūs visai mane supainiojote. Kodėl taip nekantraujate su juo pasimatyti?

– Kad numalšinčiau smalsumą, – pasakė Puaro. Jis daugiau nepratarė nė žodžio.

III

Frankas Karteris, išvargęs, išbalęs, bet vis dar triukšmingas, žvelgė į savo netikėtą lankytoją su neslepiamu apmaudu. Jis šiurkščiai tarė:

– Ak, tai jūs, prakeiktas užsienietpalaiki. Ko jums reikia?

– Aš norėjau pamatyti jus ir pasišnekėti.

– Na, jūs mane pamatėte, tačiau aš nešnekėsiu. Aš nešnekėsiu be savo advokato. Juk tai mano teisė, ar ne? Jūs negalite jos nepaisyti. Turiu teisę reikalauti savo advokato prieš ištardamas bent žodį.

– Jūs, žinoma, turite tokią teisę. Jei norite, paprašykite, kad jį iškviestų, tačiau aš norėčiau, kad jūs to nedarytumėte.

– Kurgi ne. Galvojate, kad įviliosite mane į spąstus, ir aš ką nors prisipažinsiu, ką?

– Mes visai vieni, nepamiršote?

– Tai truputį keista, ar ne? Jūsų bičiuliai policininkai klausosi, net neabejoju.

– Klystate. Tai privatus pokalbis tarp jūsų ir manęs.

Frankas Karteris nusijuokė. Jis atrodė suktas ir nemalonus.

– Tai jau taip! Jūs manęs taip lengvai neapmausite, – tarė jis.

– Ar atsimenate merginą – Agnesę Flečer?

– Niekada negirdėjau tokios pavardės.

– Aš manau, jūs prisiminsite, nors niekada nekreipėte į ją per daug dėmesio. Ji dirbo kambarine Karalienės Šarlotės gatvės 58 name.

– Na, ir kas iš to?

Erkiulis Puaro lėtai pasakė:

– Tos dienos, kai ponas Marlėjus buvo nušautas, rytą, Agnesė per turėklus žiūrėjo žemyn į apatinį aukštą. Ant laiptų ji pamatė jus – laukiantį ir besiklausantį. Netrukus ji pastebėjo jus einant pono Marlėjaus kabineto link. Tuo metu buvo dvidešimt šešios ar panašiai po dvylikos.

Frankas Karteris smarkiai sudrebėjo. Jo kaktą išpylė prakaitas. Akys, dar labiau išsigandusios, lakstė į šalis. Jis piktai suriko:

– Melas! Prakeiktas melas! Jūs sumokėjote jai, policija jai sumokėjo, kad ji pasakytų mačiusi mane.

– Tuo metu, – pasakė Puaro, – kaip pats tvirtinote, jūs jau buvote išėjęs iš namų ir ėjote Marileboun keliu.

– Taip ir buvo. Ta mergina meluoja. Ji negalėjo manęs matyti. Tai – purvinas sąmokslas. Jei tai tiesa, kodėl ji apie tai nepasakė anksčiau?

Erkiulis Puaro ramiai paaiškino:

– Ji apie tai užsiminė savo draugei ir kolegei, virėjai. Jos buvo išsigandusios ir nustebusios, tad nežinojo, ką daryti. Kai buvo paskelbta išvada apie savižudybę, joms gerokai palengvėjo, todėl nutarė, kad nereikia niekam apie tai pasakoti.

– Aš netikiu nė vienu žodžiu! Jos abi susimokė ir tiek. Porelė purvinų, meluojančių...

Ir jis įsiutęs pradėjo burnoti prieš Dievą.

Erkiulis Puaro laukė.

Kai pagaliau Karterio balsas pritilo, Puaro prabilo vėl, vis taip pat ramiai ir apgalvotai:

– Pyktis ir kvaili įžeidinėjimai jums nepadės. Merginos ruošiasi papasakoti tai, ką jos matė, ir jomis patikės. Kadangi, jūs pats žinote, jos sako teisybę. Ta mergina, Agnesė Flečer, tikrai jus matė. Tuo metu stovėjote ten, ant laiptų. Dar nebuvote išėjęs. Jūs užsukote į pono Marlėjaus kabinetą.

Jis stabtelėjo ir tada tyliai paklausė:

– Kas nutiko po to?

– Sakau jums, tai melas!

Erkiulis Puaro pasijuto labai pavargęs. Jam nepatiko Frankas Karteris. Labai nepatiko. Jo nuomone, Frankas Karteris buvo pagyrūnas, melagis, sukčius – tipas, be kurio pasauliui būtų geriau. Jam, Erkiuliui Puaro, tereikėjo pasitraukti ir leisti jaunuoliui tvirtai laikytis savo melo, pasaulis tik atsikratytų vieno iš nemalonių gyventojų...

Erkiulis Puaro pasakė:

– Patariu jums pasakyti tiesą...

Jis viską suvokė labai aiškiai. Frankas Karteris buvo kvailas, bet ne toks kvailas, kad prisipažintų. Jei tik jis prisipažintų, kad buvo užėjęs į kabinetą dvidešimt šešios minutės po dvylikos, tai būtų žingsnis kapo duobės link. Po to, kad ir kokias pasakas jis pasakotų, viskas būtų pripažįstama melu.

Vadinasi, leiskime jam viską neigti. Jei jau taip, Puaro bus atlikęs savo pareigą. Sprendžiant iš visko, Franką Karterį pakars už Henrio Marlėjaus nužudymą, ir, galimas daiktas, nuosprendis bus teisingas.

Erkiuliui Puaro teliko pakilti ir išeiti.

Frankas Karteris vėl pasakė:

– Tai melas!

Po to – pauzė. Erkiulis Puaro nepakilo ir neišėjo. Jis būtų norėjęs taip pasielgti, net labai. Nežiūrint į tai, jis liko.

Jis palinko į priekį ir tarė, o jo balsas atspindėjo visą kaustančią galingos asmenybės jėgą:

– Aš jums nemeluoju. Prašau patikėti manimi. Jei jūs nenužudėte Marlėjaus, jūsų vienintelė viltis yra pasakyti tiesą apie tai, kas nutiko tą rytą.

Niekšo, išdaviko veidas žvelgė į jį. Frankas svyravo, jis nebebuvo toks užtikrintas. Patempė lūpą. Akys lakstė į šalis, išgąsdinto žvėriūkščio akys.

Viskas priminė gaudynes.

Tada, staiga nugalėtas priešais jį sėdinčiojo stiprybės, Frankas Karteris pasidavė.

Jis kimiai tarė:

– Na, gerai, aš jums pasakysiu. Būkite prakeiktas, jei dabar mane nuvilsite! Aš tikrai įėjau į... Užlipau laiptais ir laukiau, kad įsitikinčiau, jog užtiksiu jį vieną. Laukiau viršuje, aukščiau nei Marlėjaus kabinetas. Tada iš kabineto išėjo džentelmenas, storas džentelmenas. Aš kaip tik ruošiausi eiti, kai iš Marlėjaus kabineto išėjo dar vienas džentelmenas ir nusileido laiptais. Žinojau, kad veikti turiu greitai. Nuėjau koridoriumi ir įsmukau į vidų nepasibeldęs. Buvau nusprendęs susitvarkyti su juo. Drabstyti mane mėšlu, nuteikinėti prieš mane merginą, prakeiktas...

Jis nutilo.

– Na ir? – paklausė Puaro, jo balsas vis dar atkakliai vertė paklusti.

Frankas neaiškiai išbumbėjo:

– *Ir jis gulėjo ten... negyvas. Tai tiesa!* Prisiekiu, tai tiesa! Gulėjo taip, kaip jie pasakojo per kvotą. Iš pradžių aš negalėjau patikėti. Vos neužkliuvau už jo. Jis tikrai buvo miręs. Rankos kaip numirėlio, ir aš mačiau kulkos paliktą skylę pajuodavusiais nuo kraujo kraštais jo galvoje...

Tai prisiminus Franko kaktą vėl išmušė prakaitas.

– Tada aš supratau, kad atsidūriau spąstuose. Visi sakys, kad tai padariau aš. Neliečiau nieko, išskyrus jo ranką ir durų rankeną. Išeidamas aš iš abiejų pusių nuvaliau rankeną nosine ir kuo greičiau nėriau žemyn. Holas buvo tuščias, aš pats išėjau į lauką ir kiek įkabindamas pasileidau tolyn. Nieko nuostabaus, kad atrodžiau keistai.

Jis nutilo. Išsigandęs žiūrėjo į Puaro.

– Tai tiesa. Prisiekiu, tai tiesa... Jis jau buvo miręs. Jūs turite patikėti manimi!

Puaro pakilo. Liūdnu ir pavargusiu balsu tarė:

– Aš jumis tikiu.

Jis pasuko durų link.

Frankas Karteris sušuko:

– Jie pakars mane, jie tikrai pakars mane, jei sužinos, kad aš ten buvau.

Puaro pasakė:

– Pasakydamas man tiesą jūs išsigelbėjote nuo kartuvių.

– Nesuprantu. Jie sakys...

Puaro nutraukė jį:

– Jūsų pasakojimas tik patvirtino tai, ką aš žinojau. Dabar viską galite palikti man.

Jis išėjo.

Puaro visai nesijautė laimingas.

IV

Pono Barnso namus Yling Roude jis priėjo šeštą keturiasdešimt penkios. Puaro prisiminė, kaip ponas Barnsas sakė, jog tai tinkamas metas.

Ponas Barnsas darbavosi savo sode.

Pasisveikindamas jis pasakė:

– Reikia lietaus, mesjė Puaro, labai reikia.

Po to susimąstęs pažvelgė į savo svečią ir tarė:

– Nekaip atrodote, mesjė Puaro.

– Kartais, – atsakė Erkiulis Puaro, – man visai nepatinka tai, ką aš turiu daryti.

Ponas Barnsas užjaučiamai linktelėjo galvą ir pasakė:

– Žinau.

Erkiulis Puaro išsiblaškęs apžvelgė tvarkingas lysves.

– Jis gerai suplanuotas, šis sodas. Viskas apskaičiuota. Jis nedidelis, bet labai tikslus, – pasakė jis.

Ponas Barnsas pasakė:

– Kai turi nedaug vietos, reikia ją visą išnaudoti. Negali sau leisti suklysti planuodamas.

Erkiulis Puaro linktelėjo.

Barnsas kalbėjo toliau:

– Kaip supratau, jūs jau sučiupote nusikaltėlį.

– Franką Karterį?

– Taip. Mane tai iš tiesų nustebino.

– Jūs manote, kad tai nebuvo, kaip čia pasakius, asmeninio pobūdžio žmogžudystė?

– Ne, tiesą sakant, aš taip nemaniau. O kaip Amberiotis ir Alisteris Blantas? Aš buvau tikras, kad tai buvo vienas iš špionažo atvejų.

– Šį požiūrį man išdėstėte mūsų pirmojo susitikimo metu.

– Žinau. Buvau tada tuo įsitikinęs.

Puaro lėtai pasakė:

– Tačiau klydote.

– Taip. Neaitrinkite žaizdos. Bėda ta, kad kiekvienas vadovaujasi savo patirtimi. Aš sukinėjausi tuose sluoksniuose gana ilgai ir todėl esu linkęs visur tai įžvelgti.

Puaro pasakė:

– Kada nors matėte, kaip fokusininkai rodo kortas, ar ne?

– Taip, žinoma.

– Taip buvo ir šiuo atveju. Kiekvieną sykį kam nors susimąsčius apie asmenines Marlėjaus mirties priežastis, staiga atsiranda nauja korta. Amberiotis, Alisteris Blantas, nestabili šalies politika... – Jis patraukė pečiais. – O jūs, pone Barnsai, pastūmėjote mane į šalikelę labiau nei kas kitas.

– Ak, Puaro, man labai gaila. Tikiuosi, tai tiesa.

– Suprantate, atrodė, kad jūs turite žinoti. Vadinasi, jūsų žodžiai buvo svarūs.

– Na, aš tikėjau tuo, ką sakiau. Tegaliu prašyti jūsų atleidimo.

Jis nutilo ir atsiduso.

– Ir visą laiką tai buvo vien asmeninis reikalas?

– Būtent. Man prireikė daug laiko, kol supratau žmogžudystės priežastį, ir tai... man labai pasisekė.

– Kaip?

– Aš nugirdau pokalbio fragmentą. Iš tikro labai daug pasakantį fragmentą, jei tik man būtų užtekę proto laiku suvokti jo svarbą.

Sodininko kastuvėliu ponas Barnsas susimąstęs pasikasė nosį. Prie nosies šono prilipo mažas žemės grumstelis.

– Labai jau jūs paslaptingas, – geraširdiškai pastebėjo jis.

Erkiulis Puaro patraukė pečiais ir tarė:

– Greičiausiai aš esu įsižeidęs, kad jūs su manimi nebuvote atviresnis.

– Ar aš?

– Taip.

– Mielas bičiuli, aš niekada net nenumaniau, kad Karteris gali būti kaltas. Kiek man buvo žinoma, jis išėjo iš namų gerokai anksčiau, nei buvo nužudytas Marlėjus. Įtariu, dabar jie nustatė, kad jis neišėjo tada, kai sakė?

Puaro pasakė:

– Karteris buvo namuose dvidešimt šešios minutės po dvylikos. Akivaizdu, kad jis matė žudiką.

– Vadinasi, Karteris ne...

– Sakau jums, Karteris matė žudiką!

Ponas Barnsas paklausė:

– Ar jis jį pažino?

Erkiulis Puaro lėtai papurtė galvą.

Septyniolika, aštuoniolika, jos vis dar čia

I

Kitą dieną Erkiulis Puaro praleido kelias valandas su savo pažįstamu teatro agentu. Po pietų išvyko į Oksfordą. Rytojaus dieną jis grįžo vėlai.

Prieš išeidamas iš namų jis paskambino Alisteriui Blantui ir susitarė susitikti vakare.

Buvo pusė dešimtos, kai jis pasiekė gotiškąjį namą.

Alisteris Blantas sėdėjo vienas bibliotekoje, kai į ją buvo palydėtas Puaro.

Spausdamas ranką jis nekantriai žvelgė į lankytoją.

– Na? – pasakė Blantas.

Erkiulis Puaro lėtai linktelėjo galvą.

Blantas skeptiškai žiūrėjo į jį.

– Ar radote ją?

– Taip. Taip. Aš ją radau.

Jis atsisėdo ir atsiduso.

Alisteris Blantas pasakė:

– Jaučiatės pavargęs?

– Taip. Aš jaučiuosi pavargęs. O tai, ką ruošiuosi jums papasakoti, toli gražu nėra malonu.

Blantas paklausė:

– Ar ji negyva?

– Priklauso, – lėtai ištarė Puaro, – nuo požiūrio.

Blantas susiraukė ir pasakė:

– Brangus drauge, asmuo gali būti gyvas arba miręs. Panelė Sainsberi Syl turi būti arba gyva, arba mirusi.

– Taip, tačiau kas tokia yra panelė Sainsberi Syl?

Alisteris Blantas paklausė:

– Negi norite pasakyti, kad tokio asmens visai nėra?

– Ak, ne ne. Toks asmuo buvo. Ji gyveno Kalkutoje. Ji mokė iškalbos. Darė gerus darbus. Ji atplaukė į Angliją „Maharana", tuo pačiu laivu kaip ir ponas Amberiotis. Nors jie keliavo skirtingomis klasėmis, ponas Amberiotis jai padėjo, greičiausiai panešė lagaminus. Atrodo, kad jis buvo geras žmogus, jei kalbėsime apie smulkmenas. O gerumas, pone Blantai, kartais atsisuka pačia netikėčiausia puse. Taip nutiko ir ponui Amberiočiui. Jam pavyko susitikti tą moterį Londono gatvėje. Jis buvo atviras ir geraširdiškai pakvietė ją priešpiečių į „Savojos" viešbutį. Netikėtas malonumas jai. Ir netikėta sėkmė ponui Amberiočiui! Nes jo gerumas nebuvo iš anksto suplanuotas, jis neturėjo nė menkiausio supratimo, kad ta nuvytusi, pusamžė moteriškė ruošiasi jam įteikti aukso gyslą. Ji taip ir padarė, nors pati to net neįtarė.

– Suprantate, ji niekada nebuvo labai sumani. Geros dūšios, tačiau, sakyčiau, vištos protelio.

Blantas paklausė:

– Tada ne ji nužudė ponią Čapmen?

Puaro lėtai ištarė:

– Labai sunku viską paaiškinti. Aš manau, kad pradėsiu nuo to, kaip man prasidėjo ši byla. Ji prasidėjo nuo batelio!

Blantas bejėgiškai paklausė:

– Nuo batelio?

Erkiulis Puaro linktelėjo.

– Taip, nuo batelio su sagtimi. Aš išėjau po vizito pas dantistą ir stovėjau ant Karalienės Šarlotės gatvės 58 namo laiptelių, kai prie namo sustojo taksi, atsidarė durys, o pro jas išlindo moters koja. Aš priklausau tokiems vyrams, kurie pastebi moterų čiurnas ir pėdas. Tai buvo daili pėda su gražia čiurna bei brangiomis kojinėmis, tačiau man nepatiko batelis. Tai buvo naujas, blizgantis lakinis batelis su didele įmantria sagtimi. Jokios elegancijos, visiškai jokios elegancijos!

– Man tai stebint, iš automobilio išlipo dama, ir, tiesą sakant, aš nusivyliau – tai buvo vidutinio amžiaus, visiškai nežavi, neskoningai apsirengusi moteris.

– Panelė Sainsberi Syl?

– Kaip tik taip. Jai išlipant atsitiko nelaimė – bato sagtis įstrigo duryse ir nuplyšo. Aš ją pakėliau ir atidaviau jai. Tuo viskas ir baigėsi.

– Vėliau, tą pačią dieną, aš su vyriausiu inspektoriumi Džapu apklausėme ledi. Tarp kitko – ji dar nebuvo prisisiuvusi sagties.

– Tą patį vakarą panelė Sainsberi Syl išėjo iš viešbučio ir dingo. Čia, galima sakyti, baigiasi pirma dalis.

– Antra dalis prasidėjo, kai vyriausias inspektorius Dža-

pas iškvietė mane į Karaliaus Leopoldo gyvenamuosius namus. Ten stovėjo kailių dėžė, kurioje buvo rastas kūnas. Aš įėjau į kambarį, nuėjau iki dėžės ir, pirmas dalykas, ką aš pamačiau, buvo nunešiotas batelis su sagtimi!

– Ir?

– Jūs nesupratote. Ten buvo nunešiotas batelis, gerokai nunešiotas! Tačiau, suprantate, panelė Sainsberi Syl atėjo į Karaliaus Leopoldo gyvenamuosius namus tos pačios dienos vakarą, dienos, kai buvo nužudytas ponas Marlėjus. Ryte bateliai buvo nauji, o vakare – seni. Niekas nenunešioja batų poros per dieną, suvokiate?

Alisteris Blantas ne itin susidomėjęs pasakė:

– Aš manau, ji galėjo turėti dvi batų poras.

– Ak, tačiau buvo ne taip. Mes su Džapu lankėmės jos „Glengowrie Court" viešbučio kambary ir apžiūrėjome visus daiktus – tarp jų nebuvo batelių su sagtimis. Ji galėjo turėti seną porą batų, tai tiesa. Galėjo persiauti juos po varginančios dienos vakare, tiesa? Tačiau jei taip, kita pora turėjo likti viešbutyje. Tai buvo įdomu, ar sutinkate?

– Nesuprantu, kodėl tai turėtų būti svarbu.

– Ne, tai nesvarbu. Tai visai nesvarbu. Tačiau man nepatinka dalykai, kurių aš negaliu paaiškinti. Stovėjau prie kailių dėžės ir žiūrėjau į batelį, sagtis visai neseniai buvo prisiūta ranka. Prisipažinsiu, tada aš akimirką suabejojau, suabejojau savimi. „Taip, – tariau pats sau, – Erkiuli Puaro, tą rytą tu tikrai buvai truputį apsvaigęs. Pasaulį tu matei pro rožinius akinius. Negi seni bateliai tau pasirodė nauji?"

– Gal tai ir buvo paaiškinimas?

– Ne, tai nebuvo paaiškinimas. Akys manęs neapgavo! Tęsiant, aš įdėmiai apžiūrėjau mirusiosios kūną, bet man nepatiko tai, ką pamačiau. Kodėl veidas buvo neužtarnautai ir tyčia sudaužytas, paverstas neatpažįstamu?

Alisteris Blantas sunerimęs sujudėjo ir pasakė:

– Ar mes privalome vėl apie tai kalbėti? Mes žinome...

Erkiulis Puaro tvirtai tarė:

– Tai būtina. Aš privalau jus vesti tais žingsniais, kurie galų gale atvedė mane į tiesą. Pasakiau sau: „Kažkas čia negerai. Mes turime negyvą moterį su panelės Sainsberi Syl rūbais – gal nebent išskyrus batus?, – panelės Sainsberi Syl rankine, tačiau kodėl jos veidas neatpažįstamas? Galbūt todėl, kad tai yra ne panelės Sainsberi Syl veidas?" Aš nedelsdamas pradėjau dėlioti į vietas viską, ką girdėjau apie kitos moters, moters, kuriai priklausė butas, išvaizdą. Klausiau savęs, ar negali būti, kad čia negyva guli ta kita moteris? Tada nuėjau ir apžiūrėjau tos kitos moters miegamąjį. Bandžiau įsivaizduoti, kokia ji. Paviršutiniškai žvelgiant, ji buvo visiškai kitokia. Puošeiva, išlaikanti formą. Tačiau iš esmės jos nesiskyrė. Plaukai, stotas, amžius... Buvo vienas skirtumas. Ponia Albert Čapmen avėjo penkto dydžio batus. Panelė Sainsberi Syl nešiojo dešimto dydžio kojines, o tai reiškia, kad ji turėjo avėti bent jau šešto dydžio avalynę. Vadinasi, ponios Čapmen koja buvo mažesnė nei panelės Sainsberi Syl. Aš vėl grįžau prie kūno. Jei mano pusiau susiformavusi idėja buvo teisinga ir kūnas priklausė poniai Čapmen, kuri buvo aprengta panelės Sainsberi Syl rūbais, tai batai turėjo būti per dideli. Aš paėmiau vieną batą, tačiau šis nebuvo laisvas. Jis puikiai tiko.

Atrodė, kad vis dėlto tai buvo panelės Sainsberi Syl kūnas! Tačiau tokiu atveju, kodėl buvo sumaitotas veidas? Jos tapatybę įrodė rankinė, kurią lengvai galima buvo paslėpti, bet ji nepaslėpta.

– Tai buvo galvosūkis, tikra painiava. Desperatiškai aš griebiausi ponios Čapmen užrašų knygelės, dantistas buvo vienintelis asmuo, galėjęs tiksliai nustatyti asmenybę. Sutapimo dėka ponios Čapmen dantistas pasirodė esąs ponas Marlėjus. Marlėjus negyvas, tačiau identifikuoti buvo galima. Jūs žinote rezultatus. Teisme pono Marlėjaus įpėdinis identifikavo kūną priklausius poniai Čapmen.

Blantas neramiai muistėsi kėdėje, tačiau Puaro nekreipė į tai dėmesio. Jis kalbėjo toliau:

– Dabar man liko išspręsti psichologinę problemą. Kokia moteris buvo toji Meiblė Sainsberi Syl? Atsakymai buvo du. Pirmasis akivaizdus: jis rėmėsi jos gyvenimu Indijoje bei draugų pasakojimais. Jie apibūdino ją kaip nuoširdžią, dorą, tačiau truputį kvailoką moterį. Ar buvo dar viena panelė Sainsberi Syl? Be abejonės, taip. Moteris, kuri valgė priešpiečius su gerai žinomu užsienio agentu, kuri užkalbino jus gatvėje, teigdama, kad ji yra artima jūsų žmonos draugė – teiginys, kuris beveik garantuotai buvo melas, – kuri išėjo iš namų prieš pat įvykstant žmogžudystei, kuri apsilankė pas kitą moterį tą vakarą, kai pastaroji greičiausiai buvo nužudyta, ir kuri po to dingo, nors turėjo žinoti, kad Anglijos policijos pajėgos jos ieško. Ar šie visi veiksmai suderinami su panelės Sainsberi Syl draugų pateiktu apibūdinimu? Atrodo, kad ne. Vadinasi, jei panelė Sainsberi Syl visai nebuvo gera ir draugiška

asmenybė, kokia atrodė, tai ji, visai galimas daiktas, buvo šaltakraujė žmogžudė arba – beveik nėra ko dvejoti – nusikaltimų bendrininkė.

– Aš turėjau dar vieną kriterijų – savo patirtą įspūdį. Pats kalbėjausi su panele Sainsberi Syl. Kokia ji man pasirodė? Tai, pone Blantai, buvo pats sunkiausias klausimas. Viskas, ką ji pasakojo, jos kalbos maniera, gestai, viskas puikiai atitiko jai suteiktas savybes. Bet tiko ir gerai aktorei, puikiai atliekančiai savo vaidmenį. O pagaliau, Meiblė Sainsberi Syl ir pradėjo savo karjerą kaip aktorė.

– Didelį įspūdį man paliko pokalbis su ponu Barnsu, gyvenančiu Yling Roude, kuris taip pat buvo Karalienės Šarlotės gatvės 58 namo pacientas tą nelemtą dieną. Pagal jo teoriją, įtaigiai išdėstytą man, Marlėjaus ir Amberiočio mirtys tebuvo, taip sakant, tik atsitiktinumas, tikroji auka turėjote būti jūs.

Alisteris Blantas pasakė:

– Na jau, jūs siekiate per toli.

– Nejaugi, mesjė Blantai? Negi ne tiesa, kad šiuo metu egzistuoja įvairios grupės žmonių, kurioms gyvybiškai svarbu, kad jūs būtumėte pašalintas? Kad jūs daugiau negalėtumėte įtakoti šalies gyvenimo?

Blantas atsakė:

– Na, taip, tai tiesa. Tačiau kodėl painiojate tuos reikalus su Marlėjaus mirtimi?

– Dėl to, kad, kaip čia man geriau paaiškinus, šioje byloje visko buvo per daug. Su išlaidomis nesiskaitoma, žmogaus gyvybė nieko nereiškia. Taip, viskas beprotiška, neatsižvel-

giama į nieką, o tai rodo didelį nusikaltimą! – pasakė Puaro.

– Jūs nemanote, kad Marlėjus nusišovė dėl aplaidumo?

– Aš niekada taip negalvojau, nė sekundės. Ne, Marlėjus buvo nužudytas, Amberiotis buvo nužudytas, neatpažįstama moteris buvo nužudyta. Kodėl? Ant kortos buvo pastatyta tikrai daug. Barnso teorija sakė, kad kažkas bandė papirkti Marlėjų arba jo partnerį, kad pašalintų jus.

Alisteris Blantas irzliai pasakė:

– Nesąmonė!

– Ar tikrai? Tarkime, kas nors nori ką nors pašalinti. Tačiau tas asmuo yra atidžiai saugomas, prie jo sunku prieiti. Norint nužudyti tokį asmenį, reikia priartėti prie jo taip, kad jam nekiltų įtarimų. O kur žmogus bus mažiausiai įtarus, jei ne dantisto kėdėje.

– Na, manau, tai tikėtina. Aš niekada apie tai nesusimąsčiau.

– Tai tiesa. Ir kai ją suvokiau, man viskas pradėjo aiškėti.

– Taigi jūs sutikote su Barnso teorija? Tarp kitko, kas tas Barnsas?

– Barnsas buvo Reilio dvyliktos valandos pacientas. Jis – atsistatydinęs Vidaus reikalų ministerijos pareigūnas, gyvena Yling Roude. Niekuo neišsiskiriantis mažas žmogelis. Tačiau jūs klystate sakydamas, kad aš sutikau su jo teorija. Aš sutikau tik su pagrindinėmis taisyklėmis.

– Ką turite omenyje?

Erkiulis Puaro pasakė:

– Visą laiką, visą šį laiką aš buvau klaidinamas, kartais – atsitiktinai, kartais – tyčia, turint tam tikrą tikslą. Visą laiką

man piršo mintį, kad tai buvo, kaip čia pasakius, viešas nusikaltimas. Taip sakant, jūs, pone Blantai, kaip visuomenės veikėjas, buvote visų įvykių centre. Jūs – bankininkas, valstybės finansų prižiūrėtojas, konservatyvių tradicijų šalininkas!

– Tačiau kiekvienas visuomenės veikėjas turi ir privatų gyvenimą. Suklydau pamiršęs asmeninį gyvenimą. Egzistavo ir asmeninės priežastys, dėl kurių galima buvo nužudyti Marlėjų, o jų turėjo, pavyzdžiui, Frankas Karteris.

– Taip pat gali egzistuoti asmeninės priežastys nužudyti jus... Jūs turite giminių, kurie paveldės pinigus, kai jūs mirsite. Turite pažįstamų, kurie jus myli arba nekenčia ne dėl to, kad esate visuomenės veikėjas, bet dėl to, kad jūs esate.

– Ir taip aš pasiekiau kritinį tašką. Franko Karterio bandymas jus nužudyti. Jei tas bandymas buvo tikras, vadinasi, nusikaltimas politinis. Ar galėjo būti koks kitas paaiškinimas? Galėjo. Krūmuose slėpėsi dar vienas vyras. Vyras, kuris suskubo sučiupti Karterį. Vyras, kuris lengvai galėjo iššauti ir numesti šautuvą prie Karterio kojų taip, kad tas neišvengiamai jį paketų ir būtų aptiktas su ginklu rankose...

– Aš apsvarsčiau viską, kas susiję su Hovardu Raiksu. Raiksas lankėsi Karalienės Šarlotės gatvėje Marlėjaus mirties dieną. Raiksas buvo aršus viso to, kam jūs atstovaujate, priešas. Taip, tačiau Raiksas reiškė kažką daugiau. Raiksas buvo vyras, kuris gali vesti jūsų dukterėčią, o jums mirus toji paveldėtų apvalią sumą, nors jūs ir apdairiai sutvarkėte, kad ji negalėtų pasinaudoti pagrindine suma.

– Gal pagaliau tai buvo asmeninio pobūdžio nusikaltimas, nusikaltimas siekiant asmeninės naudos, savo norų

patenkinimo? Kodėl aš galvojau apie viešą nusikaltimą? Todėl, kad ne kartą, o daugelį kartų ta idėja buvo peršama, primetama man...

– Ir tada man kilo mintis, pradėjo aiškėti tiesa. Tuo metu aš buvau bažnyčioje, giedojau psalmės eilutę apie virves, ištiestas kaip tinklą...

– Spąstai? Paspęsti man? Taip, galimas daiktas...Bet tuomet kas juos spendžia... Tai neturėjo jokios prasmės, o gal turėjo? Ar netyriau aš visko atvirkščiai? Pinigai – jokia problema? Tikrai! Žmogaus gyvybės nepaisymas? Taip. Nes pastatyta suma, dėl kurios žaidė kaltininkas, buvo pernelyg didelė...

– Jei ta nauja, neįprasta mano mintis buvo teisinga, ji turėjo viską išaiškinti. Ji, pavyzdžiui, turėjo paaiškinti panelės Sainsberi Syl dvigubos prigimties paslaptį. Ji turėjo padėti įminti batų su sagtimi mįslę. Ir atskleisti, kur dabar yra panelė Sainsberi Syl.

– Eh bien*, visa tai paaiškėjo, ir dar daugiau. Man pasidarė aišku, jog panelė Sainsberi Syl buvo visa ko pradžia ir pabaiga. Nieko nuostabaus, kad atrodė, jog yra dvi Meiblės Sainsberi Syl. Jos tikrai buvo dvi. Buvo geroji, draugiškoji, kvailutė moteris, už kurią galvas guldė jos draugai. Buvo ir kita – moteris, įsipainiojusi į dvejas žmogžudystes, melavusi ir paslaptingai dingusi.

– Atsimenate, Karaliaus Leopoldo gyvenamųjų namų durininkas sakė, kad panelė Sainsberi Syl jau lankėsi ten anksčiau...

– Atkūrus įvykius pasirodė, kad tas pirmas kartas ir buvo vienintelis. Ji taip ir neišėjo iš Karaliaus Leopoldo gy-

*na, ką gi (pranc.)

venamųjų namų. Jos vietą užėmė kita panelė Sainsberi Syl. Ta kita Meiblė Sainsberi Syl, apsirengusi to paties tipo drabužiais ir avinti naujais bateliais su sagtimis, nes anie jai buvo per dideli, nuvyko į viešbutį „Russell Square" tuo metu, kai ten daug lankytojų, susipakavo mirusiosios daiktus, apmokėjo sąskaitą ir išvyko. Ji apsistojo viešbutyje „Glengowrie Court". Atsimenate, niekas iš tikrų panelės Sainsberi Syl draugų nuo tada jos nematė. Ji apsimetinėjo Meible Sainsberi Syl daugiau nei savaitę. Dėvėjo Meiblės Sainsberi Syl rūbus, kalbėjo Meiblės Sainsberi Syl balsu, tačiau jai teko nusipirkti vienu dydžiu mažesnius vakarinius batelius. O tada... ji dingo, paskutinį kartą ją matė įeinant į Karaliaus Leopoldo gyvenamuosius namus tą vakarą, kai buvo nužudytas Marlėjus.

– Ar norite pasakyti, – paklausė Alisteris Blantas, – kad tame bute vis dėlto buvo Meiblės Sainsberi Syl lavonas?

– Žinoma, taip! Tai buvo labai gudrus dvigubas melas – sudaužytas veidas reiškė, kad kils klausimų dėl jos tapatybės!

– O kaip dantisto parodymai?

– Ak! Pagaliau priėjome ir prie to. Juk parodymus davė ne pats dantistas. Marlėjus jau buvo miręs. Jis negalėjo liudyti. Jis būtų žinojęs, kas toji mirusioji. Kaip liudijimas buvo pateikti užrašai, o užrašai buvo suklastoti. Abi moterys – jo pacientės, prisimenate. Viskas, ką reikėjo padaryti, tik pakeisti ant kortelių vardus.

Erkiulis Puaro pridūrė:

– Dabar suprantate, ką turėjau omenyje, kai paklausėte, ar ta moteris mirusi, ir aš atsakiau: „Tai priklauso nuo požiūrio." Kai jūs sakote „panelė Sainsberi Syl", apie kurią moterį kalba-

te? Apie moterį, kuri dingo iš viešbučio „Glengowrie Court", ar apie tikrąją Meiblę Sainsberi Syl?

Alisteris Blantas pasakė:

– Aš žinau, mesjė Puaro, kad jūs turite puikią reputaciją. Todėl sutinku, kad turite pagrindo tokiai nepaprastai prielaidai, nes tai tėra prielaida, nieko daugiau. Tačiau viskas, ką išgirdau, yra visai neįtikėtina. Jūs sakote, ar ne, kad Meiblė Sainsberi Syl buvo tyčia nužudyta ir kad Marlėjus taip pat buvo nužudytas, idant negalėtų identifikuoti mirusiosios kūno. Tačiau kodėl? Štai ką aš noriu žinoti. Ta moteris juk visai nekenksminga, vidutinio amžiaus, turinti daugybę draugų ir nė vieno priešo. Kam, po paraliais, reikalingas toks detalus planas, kad atsikratytų ja?

– Kodėl? Taip, tai teisingas klausimas. Kodėl? Kaip kad sakote, Meiblė Sainsberi Syl net musės nenuskriaustų. Tai kodėl ji buvo tyčia ir brutaliai nužudyta pati? Gerai, pasakysiu jums, ką aš galvoju.

– Klausau jūsų.

Erkiulis Puaro palinko į priekį.

– Aš manau, kad Meiblė Sainsberi Syl buvo nužudyta todėl, kad per daug gerai atsiminė veidus, – pasakė jis.

– Ką norite tuo pasakyti?

Erkiulis Puaro tarė:

– Mes išskyrėme susidvejinusią asmenybę. Turime nekaltą ledi iš Indijos. Tačiau vienas incidentas viską sujaukia. Kuri panelė Sainsberi Syl prakalbino jus prie pono Marlėjaus durų? Ji teigė, prisimenate, kad „buvo gera jūsų žmonos draugė". Tą teiginį jos draugai įvertino kaip melą, taip pat atrodė ir

apsvarsčius visas galimybes. Taigi galime sakyti: „Tai buvo melas. Tikroji panelė Sainsberi Syl nemeluoja". Vadinasi, kažkodėl melavo apsišaukėlė.

Alisteris Blantas linktelėjo.

– Taip, jūsų samprotavimai visai aiškūs. Tačiau aš vis tiek nežinau, koks viso to tikslas.

Puaro pasakė:

– Ak, pardon, pirmiausiai pažvelkime į tai iš kitos pusės. Tai buvo tikroji panelė Sainsberi Syl. Ji – nemeluoja. Vadinasi, teiginys turi būti teisingas.

– Manau, galima į tai pažiūrėti ir šitaip, tačiau tai atrodo labai nepanašu...

– Žinoma, kad labai nepanašu! Tačiau priimant šią hipotezę kaip faktą, teiginys tampa teisingas. Todėl panelė Sainsberi Syl tikrai pažinojo jūsų žmoną. Ji gerai ją pažinojo. Vadinasi, jūsų žmona turėjo priklausyti tokiam žmonių tipui, kokius galėjo pažinoti panelė Sainsberi Syl. Tokiai klasei, kuriai priklausė pati Sainsberi Syl. Gal Indijos anglams, gal misionieriams, o gal, jei kapstysimės dar giliau, teatrui, taigi tai – ne Rebeka Arnolt!

– Ar dabar suprantate, pone Blantai, ką turėjau omenyje kalbėdamas apie asmeninį ir viešą gyvenimą? Jūs – didis bankininkas. Tačiau ir vyras, vedęs turtingą moterį. Prieš vedybas jūs buvote tik jaunesnysis firmos partneris, nelabai tolimas kelias nuo Oksfordo.

– Suvokiate, aš pradėjau vertinti bylą iš tinkamos pusės. Išlaidos – ne kliūtis? Žinoma, ne, tik ne jums. Nesiskaitymas su žmogaus gyvybe – taip pat, kadangi ilgus metus jūs buvote tikras diktatorius, o diktatoriui jo paties gyvenimas

tampa pernelyg svarbus, kitų gi – visiškai nieko vertas.

Alisteris Blantas pasakė:

– Kur jūs sukate, mesjė Puaro?

Puaro ramiai tarė:

– Aš noriu pasakyti, mesjė Blantai, kad tada, kai vedėte Rebeką Arnolt, jūs jau buvote vedęs. Aš noriu pasakyti, kad apakintas vizijos, ne tiek turtų, kiek galios, jūs nuslėpėte tokį faktą ir apgalvotai vedėte dar sykį.

– Ir kas gi ta tikroji žmona?

– Karaliaus Leopoldo gyvenamuosiuose namuose ji žinoma kaip ponia Albert Čapmen. Patogi vietelė, penkios minutės kelio nuo jūsų namų Čelsio krantinėje. Jūs pasiskolinote tikro slapto agento vardą suprasdamas, kad tai patvirtins jos užuominas apie vyrą, dirbantį žvalgyboje. Jūsų planas suveikė puikiai. Niekada nekilo jokių įtarimų. Nežiūrint į tai, faktas, jog jūs niekada nebuvote legaliai vedęs Rebekos Arnolt vis dar egzistavo, o be to, jus galima buvo apkaltinti dvipatyste. Jūs nė nesapnavote pavojaus po tiek metų. Trenkė kaip perkūnas iš giedro dangaus, įgavęs įkyrios moters pavidalą, kuri prisiminė jus po dvidešimties metų kaip savo draugės vyrą. Atsitiktinumas sugrąžino ją atgal į Angliją, atsitiktinumas leido jai susitikti jus Karalienės Šarlotės gatvėje, tik atsitiktinumo dėka su jumis kartu buvo jūsų dukterėčia, nes kitaip aš niekada nebūčiau atspėjęs.

– Aš pats papasakojau jums apie tai, brangus mano Puaro.

– Ne, tai jūsų dukterėčia primygtinai reikalavo išklausyti, o jūs nelabai galėjote smarkiai protestuoti, kad nesukeltumė-

te įtarimų. Po to susitikimo buvo dar vienas nelemtas – jūsų požiūriu – atsitiktinumas. Meiblė Sainsberi Syl susitiko su Amberiočiu ir kartu valgė priešpiečius, per kuriuos jam papasakojo apie jūsų susitikimą: „Po tiek metų! Atrodė vyresnis, žinoma, tačiau nelabai pasikeitęs!" Pripažįstu, aš tik spėlioju, tačiau man atrodo, kad buvo būtent taip. Aš nemanau Meiblę Sainsberi Syl nors akimirką susimąsčius, kad ponas Blantas, už kurio ištekėjo jos draugė, buvo kaip tik tas šešėlinis asmuo, kuris tvarkė viso pasaulio finansus. Pagaliau jūsų pavardė nėra neįprasta. Bet Amberiotis, kaip jūs pamenate, be špionažo, dar ir šantažuodavo. Šantažuotojai turi antgamtišką uoslę paslaptims. Amberiotis pasidomėjo. Labai paprasta sužinoti, kas toks ponas Blantas. O tada, aš neabejoju, jis paskambino jums arba parašė... Ak, tikrai, tai buvo Amberiočio aukso gysla.

Puaro trumpam nutilęs kalbėjo toliau:

– Yra tik vienas efektyvus metodas, kaip susidoroti su patyrusiu ir gabiu šantažuotoju. Jį reikia nutildyti.

– Tai nebuvo, kaip aš pats sau neteisingai teigiau, „Blanto pašalinimo atvejis". Priešingai, tai buvo „Amberiočio pašalinimo atvejis". Tačiau atsakymas liko tas pats! Lengviausia prieiti prie žmogaus, kai jis nepakankamai budrus, o argi ne dantisto kėdėje žmogus mažiausiai budrus?

Puaro vėl nutilo. Jo lūpas iškreipė neaiški šypsena. Jis tarė:

– Tiesa išaiškėjo labai seniai. Patarnautojas, Alfredas, kaip tik skaitė detektyvą, pavadintą „Mirtis vienuoliktą keturiasdešimt penkios". Mes turėjome įvertinti tai kaip ženklą. Nes, aišku, maždaug tuo metu buvo nužudytas Marlėjus. Jūs nušovėte jį išeidamas. Tada paspaudėte skambutį, atsukote

kranus ir išėjote iš kabineto. Jūs taip apskaičiavote laiką, kad kai nusileidote laiptais, Alfredas į liftą lydėjo tariamąją Meiblę Sainsberi Syl. Jūs iš tikro atsidarėte lauko duris, galimas daiktas, net ir išėjote, bet kai užsidarė lifto durys, vėl įsmukote vidun ir laiptais pakilote aukštyn.

– Aš iš savo patirties žinau, kaip elgiasi Alfredas palydėjęs pacientą. Jis pasibeldžia į duris, atidaro jas ir atsitraukia, kad pacientas galėtų įeiti. Viduje girdėjosi tekantis vanduo, išvada – Marlėjus, kaip paprastai, plovėsi rankas. Tačiau iš tikro Alfredas jo nematė.

– Kai tik Alfredas nusileido liftu, jūs įsmukote į kabinetą. Kartu su savo bendrininke pakėlėte kūną ir nunešėte jį į gretimą kambarį. Tada greitai peržiūrėjote bylas ir sukeitėte panelės Sainsberi Syl ir ponios Čapmen duomenis. Jūs užsivilkote baltą chalatą, galbūt jūsų žmona pasitvarkė makijažą. Tačiau daug pastangų nereikėjo. Tai buvo pirmas Amberiočio vizitas pas Marlėjų. Jis niekada nebuvo sutikęs jūsų. O jūsų nuotraukos retai pasirodo laikraščiuose. Be to, kodėl jis galėtų ką nors įtarti? Šantažuotojas nebijojo savo dantisto. Panelė Sainsberi Syl nusileidžia žemyn, ir Alfredas ją išlydi. Pasigirsta skambutis, ir Amberiotis vedamas į viršų. Kaip ir turi būti, jis randa dantistą besiplaunantį rankas. Amberiotis nukreipiamas į kėdę. Jis parodo skaudamą dantį. Jūs šnekate tai, kas įprasta. Paaiškinate, kad geriausia yra užšaldyti dantenas. Prokainas ir adrenalinas jau paruošti. Jūs suleidžiate mirtiną dozę. O be to, jis nepajus jūsų nemokšiškumo.

– Visiškai nieko neįtariantis Amberiotis išeina. Jūs atgabenate atgal Marlėjaus kūną ir paguldote jį ant grindų. Turite

tempti jį kilimu, nes esate vienas. Tada nuvalote pistoletą ir įdedate jam į ranką, gerai nušluostote durų rankeną, kad neliktų jūsų pirštų atspaudų viršuje. Instrumentai, kuriais naudojotės, sudedami į sterilizatorių. Jūs išeinate iš kabineto, nusileidžiate laiptais ir tinkamu metu prasmunkate pro lauko duris. Tai – vienintelis pavojingas momentas.

– Viskas turėjo taip puikiai klostytis! Du žmonės, kurie kėlė grėsmę jūsų saugumui, nebegyvi. Trečias asmuo taip pat negyvas, tačiau tai, jūsų požiūriu, buvo neišvengiama. O taip pat ir lengvai paaiškinama. Marlėjaus savižudybę paaiškina Amberiočio mirtis. Dvi mirtys anuliuotos. Tiesiog apgailėtinas nelaimingas atsitikimas.

– Tačiau, deja, scenoje pasirodau aš. Man kyla abejonės. Aš prieštarauju. Viskas einasi ne taip lengvai, kaip jūs tikėjotės. Vadinasi, reikia atidaryti antrą gynybos liniją. Jei reikia, reiškia, bus ir atpirkimo ožys. Jūs jau viską žinote apie Marlėjaus namų aplinką. Ten lankosi toks vyras, Frankas Karteris, jis kaip tik tinkamas. Jūsų bendrininkė suorganizuoja jam paslaptingą sodininko darbą. Jei vėliau jis pasakos tokią juokingą istoriją, niekas netikės. Tam tikru laiku bus atrasta kailių dėžė. Pirmiausiai visi galvos, jog kūnas priklauso panelei Sainsberi Syl, vėliau prireiks dantisto liudijimo. Didelė sensacija! Atrodytų, kad tai nereikalingos komplikacijos, bet jos buvo būtinos. Jūs nenorite, kad Anglijos policijos pajėgos ieškotų dingusios ponios Albert Čapmen. Ne, verčiau tegul ponia Čapmen būna mirusi, o policija tegul ieško panelės Sainsberi Syl. Jie vis tiek jos niekada neras. Be to, jūsų ryšių dėka byla gali būti nutraukta.

– Taip ir padarėte, bet jums būtina buvo žinoti, ką veikiu aš, ir todėl pasikvietėte mane, kad paskatintumėte surasti dingusią moterį. Jūs ir toliau piršote man savo idėjas. Jūsų bendrininkė paskambino man ir melodramatiškai perspėjo – idėja ta pati – špionažas ir viešumo aspektas. Ji puiki aktorė, ta jūsų žmona, bet norėdamas nuslėpti balsą, žmogus nevalingai pradeda imituoti kitą. Jūsų žmona pamėgdžiojo ponią Oliverą. Tai mane nustebino, sakyčiau, labai nustebino.

– Tada jūs mane pasiėmėte į Ikšamą. Paskutinė dramos scena buvo suvaidinta ten. Kaip paprasta padėti užtaisytą pistoletą tarp laurų, kai juos karpo sodininkas, juk jis jį būtinai užkliudys, ir tas iššaus. Pistoletas nukris jam prie kojų. Išsigandęs sodininkas jį pakels. Ko dar trūksta? Jis pagaunamas su nusikaltimo įrankiu, papasakoja absurdišką istoriją, o pistoletas yra lygiai toks pats, kokiu buvo nušautas Marlėjus.

– Visa tai tik tinklas Erkiuliui Puaro.

Alisteris Blantas krustelėjo kėdėje. Jo veidas buvo rimtas ir truputį liūdnas.

– Nesupraskite manęs klaidingai, mesjė Puaro. Kiek jūs spėjate, o kiek žinote iš tikro? – pasakė jis.

Puaro paaiškino:

– Aš turiu santuokos liudijimą iš registracijos biuro netoli Oksfordo. Jis išduotas Martinui Alisteriui Blantui ir Gerdai Grant. Frankas Karteris matė, kaip du vyrai išėjo iš Marlėjaus kabineto truputį vėliau nei dvidešimt penkios po dvylikos. Antrasis, žinoma, buvote jūs. Frankas Karteris jūsų nepažino. Jis jus matė iš viršaus.

– Kaip garbinga iš jūsų pusės apie tai užsiminti!

– Jis nuėjo į kabinetą ir rado Marlėjaus kūną. Rankos jau buvo atšalusios, o aplink žaizdą kraujas sukrešėjęs. Tai reiškia, kad Marlėjus jau kurį laiką buvo miręs. Taigi dantistas, kuris rūpinosi Amberiočiu, negalėjo būti Marlėjus ir turėjo būti Marlėjaus žudikas.

– Dar kas nors?

– Taip. Šį vakarą buvo suimta Helena Montresor.

Alisteris Blantas staiga kilstelėjo nuo kėdės, bet ir vėl prisėdo.

– Vadinasi, viskas žlugo, – pasakė jis.

Erkiulis Puaro tarė:

– Taip. Tikroji Helena Montresor, tolima jūsų giminaitė, mirė Kanadoje prieš septynerius metus. Jūs nuslėpėte tą faktą ir vėliau juo pasinaudojote.

Alisterio Blanto veidą nušvietė šypsena. Jis prabilo paprastai, netgi su berniukišku džiūgavimu:

– Žinote, Gerdą visa tai smagino. Norėčiau priversti jus suprasti. Jūs toks protingas žmogus. Aš vedžiau nepranešęs savo šeimai. Tuo metu ji vaidino teatre. Mano šeima labai griežtų pažiūrų, o aš ruošiausi eiti dirbti į rimtą firmą. Mes sutarėme tai laikyti paslaptyje. Ji ir toliau vaidino. Kompanijai priklausė ir Meiblė Sainsberi Syl. Ji žinojo apie mus. Tada ji išvyko vaidinti į užsienį. Sykį ar du parašė Gerdai iš Indijos. Po to susirašinėjimas nutrūko. Meiblė susidėjo su kažkokiu indu. Ji visada buvo apykvailė ir labai patikli.

– Norėčiau, kad jūs suprastumėte, kaip įvyko, kad aš vedžiau Rebeką. Gerda suprato. Galėčiau paaiškinti, kad jaučiausi kaip karalius. Turėjau galimybę vesti karalienę ir elgtis

kaip jos vyras ar netgi kaip karalius. Mano santuoka su Gerda buvo morganatinė. Aš ją mylėjau. Nenorėjau jos prarasti. Ir viskas klostėsi puikiai. Man nepaprastai patiko Rebeka. Tai buvo moteris, kuriai būdingas pirmarūšis finansininko mąstymas, maniškis buvo ne prastesnis. Mes šauniai dirbome kartu. Visa tai nepaprastai jaudino. Ji buvo puiki kompanionė, ir aš manau, kad padariau ją laimingą. Nepaprastai liūdėjau, kai ji mirė. Keisčiausia buvo tai, kad mums su Gerda labai patiko slaptų mūsų pasimatymų jaudulys. Mes buvome labai sumanūs. Ji iš prigimties aktorė. Jos repertuarą sudarė septynios ar aštuonios rolės – ponia Čapmen tebuvo viena jų. Paryžiuje ji vaidino našlę iš Amerikos. Mes susitikdavome, kai aš ten nuvykdavau darbo reikalais. Ji važiuodavo tapyti į Norvegiją, aš ten važiuodavau žvejoti. Po to, vėliau, aš pristačiau ją kaip savo pusseserę Heleną Montresor. Mus abu tai labai linksmino, kūrė romantišką nuotaiką, aš taip galvoju. Mes galėjome oficialiai susituokti po Rebekos mirties, bet nenorėjome. Gerdai būtų buvę sunku prisitaikyti prie mano oficialaus gyvenimo normų, o be to, žinoma, kas nors galėjo pradėti kapstyti praeitį. Bet aš manau, kad mes ir toliau taip gyvenome dėl to, kad mums labai žavėjo slaptumas. Ramus šeimyninis gyvenimas mums būtų kėlęs nuobodulį.

Blantas nutilo. Kai jis prašneko, jo balsas buvo pasikeitęs, skambėjo tvirtai:

– O tada ta prakeikta kvailė viską sugadino. Pažinti mane... po tiek daug metų! Papasakoti apie tai Amberiočiui. Suprantate... privalote suprasti... kad kažką reikėjo daryti! Kalba sukosi ne vien apie mane. Jei aš būčiau žlugęs ir netekčiau

garbės... tai įtakotų ir šalį, mano šalį. Nes aš šį bei tą nuveikiau Anglijos labui, mesjė Puaro. Aš valdžiau ją tvirtai ir išlaikiau ją mokią. Be diktatūros... be fašistų, be komunistų. Man iš tiesų nerūpi pinigai. Man patinka galia, man patinka valdyti... bet aš nenoriu būti tironas. Anglijoje mes esame demokratiški – tikrai demokratiški. Galime skųstis, galime kalbėti, ką galvojame, ir juoktis iš savo politikų. Mes esame laisvi. Visa tai man rūpi – tai mano gyvenimas. Tačiau jei aš išeičiau, na, jūs turbūt numanote, kas įvyktų. Manęs reikia, mesjė Puaro. O prakeiktas gudruolis, šantažuotojas ir sukčius graikas ruošėsi sugriauti mano gyvenimą. Gerda taip pat tai suprato. Mums tikrai buvo gaila tos Sainsberi Syl... tačiau kitaip pasielgti mes negalėjome. Turėjome ją nutildyti. Negalėjome tikėtis, kad ji laikys liežuvį už dantų. Gerda aplankė ją, pasikvietė puodeliui arbatos ir pasakė, kad ieškotų ponios Čapmen, nes ji buvo apsistojusi jos bute. Meiblė Sainsberi Syl nieko neįtardama apsilankė. Ji taip nieko ir nesuprato. Medinalis buvo jos arbatoje – tai visai neskausminga. Ji užmigo ir daugiau niekada neprabudo. Veidas subjaurotas vėliau – gan šlykštus darbas, tačiau tai buvo neišvengiama. Ponia Čapmen turėjo palikti sceną. Savo „pusseserei" Helenai aš leidau apsigyventi namelyje. Nutarėme, kad po kurio laiko mes apsivesime. Tačiau pirmiausiai iš kelio reikėjo pašalinti Amberiotį. Viskas klostėsi nuostabiai. Jis net neįtarė, kad aš nesu tikras dantistas. Žnyplėmis dirbau visai neblogai. Nerizikavau gręžti. Žinoma, po injekcijos jis negalėjo jausti, ką aš darau. Dar geriau!

Puaro paklausė:

– O pistoletai?

– Iš tikro jie priklausė sekretoriui, kuris dirbo man Amerikoje. Jis pirko juos kažkur užsienyje. Kai išėjo iš darbo, pamiršo juos pasiimti.

Kurį laiką buvo tylu. Tada Alisteris Blantas pasiteiravo:

– Ar norėtumėte sužinoti dar ką nors?

Erkiulis Puaro pasakė:

– Ką pasakysite apie Marlėjų.

Alisteris Blantas paprastai pasakė:

– Aš labai apgailestauju.

– Taip, suprantu... – tarstelėjo Erkiulis Puaro.

Po to – ilga pauzė, kol Alisteris Blantas ištarė:

– Na, mesjė Puaro, tai ką jūs ruošiatės daryti?

Puaro tarė:

– Helena Montresor jau sulaikyta.

– Dabar mano eilė?

– Taip, aš taip manau.

Blantas atsargiai pasiteiravo:

– Tačiau tai jums nepatinka, ką?

– Ne, man tai visai nepatinka.

Alisteris Blantas pasakė:

– Aš nužudžiau tris žmones. Matyt, turiu būti pakartas, tačiau jūs girdėjote ginamąją kalbą.

– Kurioje jūs sakėte...ką?

– Kad aš visa siela ir širdimi tikiu, jog esu reikalingas taikai ir gerovei šioje šalyje palaikyti.

Erkiulis Puaro pripažino:

– Taip... sutinku.

– Vadinasi, jūs sutinkate?

– Taip, aš sutinku. Jūs atstovaujate viskam, kas, mano galva, yra svarbu. Jūs atstovaujate sveikam protui, balansui, stabilumui ir doriems sandėriams.

Alisteris Blantas tyliai ištarė:

– Ačiū.

Po to pridūrė:

– Na, tai ką mes darysime?

– Jūs siūlote man... mesti šią bylą?

– Taip.

– O kaip bus su jūsų žmona?

– Man tereikės patraukti už tinkamų virvelių. Manau, kad neteisingai nustatyta asmenybė tiks.

– O jei aš atsisakysiu?

– Tada, – tarė Alisteris Blantas paprastai, – man beliks jums pritarti.

Jis tęsė:

– Viskas jūsų rankose, Puaro. Jums spręsti. Tačiau štai ką jums pasakysiu, tai ne tik dėl to, kad išsaugočiau sveiką kailį, – manęs reikia pasauliui. Ar žinote kodėl? Todėl, kad aš – doras žmogus. Todėl, kad turiu sveiko proto ir nesiekiu egoistinių tikslų.

Puaro linktelėjo. Nors ir keista, jis tuo tikėjo.

– Taip, tai viena medalio pusė. Jūs esate tinkamas žmogus tinkamoje vietoje. Tačiau yra ir kita pusė. Trys negyvi žmonės, – pasakė jis.

– Taip, bet pagalvokite apie juos! Meiblė Sainsberi Syl, pats sakėte, turėjo vištos smegenis! Amberiotis – šantažuotojas ir negarbingas žmogus!

– O Marlėjus?

– Aš jau sakiau jums. Man labai gaila Marlėjaus. Tačiau pagaliau... jis tebuvo geras dantistas ir padorus žmogus... juk dantistų yra ir daugiau.

– Taip, – pasakė Puaro, – yra ir kitų dantistų. O Frankas Karteris? Jūs be gailesčio būtumėte leidęs jam numirti?

Blantas pasakė:

– Jo man visai negaila. Jis niekam tikęs, visiškas nevykėlis.

Puaro ištarė:

– Tačiau jis žmogus...

– Na jau, visi mes žmonės...

– Taip, mes – visi žmonės. Kaip tik tai jūs ir pamiršote. Sakėte, kad Meiblė Sainsberi Syl buvo kvaila moteris, o Amberiotis – nedorėlis, Frankas Karteris – niekam tikęs, o Marlėjus... Marlėjus tebuvo dantistas. Štai čia, pone Blantai, mes galvojame skirtingai. Man tų keturių žmonių gyvybės yra tokios pat svarbios kaip ir jūsų.

– Jūs klystate.

– Ne, aš neklystu. Jūs iš prigimties esate doras ir sąžiningas žmogus. Žengėte vieną žingsnį į šalį, ir iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad jūsų tai nepaveikė. Visuomenei jūs likote toks pats – tiesus, patikimas ir doras. Tačiau jūsų meilė valdžiai tapo nenugalima. Tad paaukojote keturias gyvybes ir neteikėte tam jokios reikšmės.

– Negi nesuvokiate, Puaro, kad visos nacijos saugumas ir laimė priklauso nuo manęs?

– Man nerūpi nacijos, monsinjore. Man rūpi individų,

kurie turi teisę gyventi, likimai.

Jis atsistojo.

– Tai toks yra jūsų atsakymas, – pasakė Alisteris Blantas.

Pavargusiu balsu Erkiulis Puaro tarė:

– Taip... toks mano atsakymas...

Jis nuėjo prie durų ir atidarė jas. Į vidų įžengė du vyrai.

II

Erkiulis Puaro nusileido žemyn, kur jo laukė mergina.

Džeinė Olivera, išbalusi ir įsitempusi, stovėjo atsirėmusi į židinį. Šalia jos – Hovardas Raiksas.

Ji pasiteiravo:

– Na?

Puaro tyliai pasakė:

– Viskas baigta.

Raiksas atšiauriai perklausė:

– Ką turite omenyje?

– Ponas Alisteris Blantas suimtas už žmogžudystę, – pasakė Puaro.

Raiksas tarė:

– Aš galvojau, jis jus papirks...

– Ne. Aš taip niekada nemaniau, – pasakė Džeinė.

Puaro atsiduso ir tarė:

– Pasaulis dabar priklauso jums. Naujas rojus ir nauja žemė. Teklesti naujame jūsų pasaulyje, mano vaikai, laisvė ir gailestingumas... Tai viskas, ko prašau.

Devyniolika, dvidešimt, deja, lėkštė tuščia

Tuščiomis gatvėmis Erkiulis Puaro ėjo namo.

Prie jo prisigretino kukli figūra .

– Na? – pasiteiravo ponas Barnsas.

Erkiulis Puaro patraukė pečiais ir išskėtė rankas.

Barnsas pasakė:

– Kokio požiūrio jis laikėsi?

– Jis pripažino viską ir maldavo išteisinimo. Sakė, kad šaliai jo reikia.

– Jai tikrai jo reikia, – pasakė Barnsas.

Po kelių minučių pridūrė:

– Ar jums taip neatrodo?

– Man irgi taip atrodo.

– Na, tai...

– Mes galime klysti, – pasakė Erkiulis Puaro.

– Niekada apie tai nesusimąsčiau, – pasakė ponas Barnsas, – gal ir taip.

Jie truputį paėjėjo, ir tada Barnsas susidomėjęs paklausė:

– Apie ką jūs galvojate?

Erkiulis Puaro pacitavo:

– „Kadangi tu atmetei Viešpaties žodį, Jis atmetė tave, kad nebebūtum karaliumi". *

– Hm... Supratau, – ištarė ponas Barnsas. – Saulius prieš Amalekiečius. Taip, galime galvoti ir šitaip.

Jie paėjėjo dar toliau. Barnsas pasakė:

– Nuo čia aš važiuosiu metro. Labanaktis, Puaro, – jis nutilo, o tada, nors ir nepatogiai jausdamasis, pasakė:– Žinote, yra kai kas, ką norėčiau jums pasakyti.

– Taip, mon ami** ?

– Jaučiuosi jums skolingas. Netyčia suklaidinau jus. Viso šio nuotykio esmė – Albertas Čapmenas, Q.X.912.

– Taip?

– Aš esu Albertas Čapmenas. Iš dalies todėl buvau taip susidomėjęs. Suprantate, aš žinojau, kad niekada nebuvau vedęs.

Kvaksėdamas jis nuskubėjo šalin.

Puaro sustojo kaip įbestas. Plačiai atvertomis akimis ir pakeltais antakiais.

– *Devyniolika, dvidešimt, deja, lėkštė tuščia...* – tarė sau.

Ir nuėjo namo.

---

* Senasis Testamentas (1966 m.), Pirmoji Samuelio knyga (15 skyrius, 23 eil., 293 psl., vert. past.)

** mano drauge (pranc.)

AGATA KRISTI

Agata Kristi (Agatha Christie) išgarsėjo pasaulyje kaip Nusikaltimų Karalienė. Jos knygos parduotos daugiau nei milijardo egzempliorių tiražu anglų kalba ir dar milijardo egzempliorių tiražu kitomis keturiasdešimt keturiomis kalbomis. Agata Kristi yra plačiausiai leidžiama visų laikų rašytoja – ją lenkia tik Biblija ir Šekspyras. Ji – 79 kriminalinių romanų ir trumpų apsakymų rinkinių, 19 pjesių ir 6 romanų, pasirašytų Marijos Vestmekot (Mary Westmacott) vardu, autorė.

Agata Kristi gimė Torkvėjuje. Jos pirmasis romanas „Paslaptinga afera Stailse" buvo parašytas baigiantis Pirmajam pasauliniam karui, kurio metu ji tarnavo medicinos sesele. Tada ji ir sukūrė Erkiulį Puaro, mažąjį belgų seklį, kuriam buvo lemta tapti populiariausiu po Šerloko Holmso kriminalinių romanų sekliu. Romanas buvo išleistas tik 1920 m. „Bodley Head" leidykloje.

Nuo 1920 iki 1926 m. Agata Kristi kasmet išleisdavo po vieną knygą. 1926 m. ji parašė savo šedevrą „Rodžerio Ekroido nužudymas". Tai buvo pirmoji knyga, išleista „Harper Collins" leidykloje. Taip prasidėjo autorės ir šios leidyklos bendradarbiavimas, kuris tęsėsi ištisus penkiasdešimt metų. „Harper Collins" išleido per septyniasdešimt Agatos Kristi knygų. „Rodžerio Ekroido nužudymas" taip pat tapo pirmąja inscenizuota Agatos Kristi knyga. Pavadinimu „Alibi" ji ilgai buvo rodoma Vest Endo scenoje. „Pelėkautai", įžymiausia jos pjesė, yra ilgiausiai vaidinama pjesė teatro istorijoje.

1971 m. Agata Kristi apdovanota Britų imperijos ordinu. Paskutinės jos knygos buvo: „Užuolaida: paskutinė Puaro byla" (1975 m.) ir „Miegantis žudikas" (1976 m.), kurioje pavaizduota apgaulingai silpna ponia Marpl. Abi knygos pripažintos perkamiausiomis. Agata Kristi taip pat parašė keturis negrožinės literatūros kūrinius, tarp jų - autobiografiją ir žavingąją „Ateik, pasakyk man, kaip tu gyveni", šlovinančią ekspedicijas, kuriose ji daug kartų dalyvavo su savo vyru archeologu seru Maksu Melovanu.

TOS PAČIOS AUTORĖS

ABC žudikai
Bertramo viešbutyje
Blogis po saule
Didysis ketvertas
Drambliai gali prisiminti
Dilema Polensos kurorte
Drcvė
Erkiulio darbai
Erkiulio Puaro kalėdos
Helouvyno vakarėlis
Hikori Dikori Dok
Ir tada ten nieko nebuvo
Įdūrimas į mano nykštį
Jic atvyko į Bagdadą
Jic daro tai su vcidrodžiais
Judantis pirštas
Kalėdų pudingas
Kaminų paslaptis
Karibų paslaptis
Katinas tarp balandžių
Kelionė į Frankfurtą
4.50 iš Pedingtono
Kibirkščiuojantis cianidas
Kodėl jie nepaklausė Evans
Kortos ant stalo
Kreivasis namas
Kvailas liudininkas
Laikrodžiai
Lavonas bibliotekoje
Likimo vartai
Link nulio
Listerdeilo paslaptis
Micgantis žudikas
Miršta lordas Edžveras
Mirties šuo
Mirtis debesyse
Mirtis ant Nilo
N ar M?
Nekaltojo kankinimas
Nemczidė
Nesibaigianti naktis
Nežinomas tikslas
Numirėlio pokštas
Nusikaltimo bendrininkai
Nužudymų grandis
Palšas žirgas
Paskelbta žmogžudystė
Paskui ateina mirtis
Paskutinės ponios Marpl bylos
Paslaptinga afera Stailse
Paslaptingasis misteris Kvinas
Pavojus End Hause
Penki maži paršiukai
Perskilęs veidrodis
Pilna kišcnė rugių
Pirmosios Puaro bylos
Po laidotuvių
Ponios Maginti mirtis
Potvynio nunešti
Rodžerio Ekroido nužudymas
Sitafordo paslaptis
Slaptas priešininkas
Susitikimas su mirtimi
Tamsusis kiparisas
Tiria Parkeris Painas
Tiria Puaro
Trečioji mergina
Trijų vciksmų tragedija
Trylika uždavinių
Užuolaidos: paskutinė Puaro byla
Viens, du, užsek man batus
Vyras rudu kostiumu
Žydrojo traukinio paslaptis
Žmogžudystė klebonijoje
Žmogžudystė Mcsopotamijoje
Žmogžudystė Miūjyje
Žmogžudystė Rytų cksprcse
Žudyti lengva

Mary Westmacott slapyvardžiu
Dukters duktė
Nebuvęs pavasarį
Našta
Milžino duona
Rožė ir medis
Nebaigtas portretas

Agatha Christie Mallowan
Ateik, pasakyk man, kaip tu gyveni
Žvaigždė virš Betliejaus

Autobiografija
Agata Kristi: Autobiografija

Agata Kristi

VIENS, DU, UŽSEK MAN BATUS

Romanas

Redagavo Jolanta SADAUSKAITĖ
Dailininkė Daiva STAŠKEVIČIENĖ
Maketavo Eglė GRIKINYTĖ

2000. Užs. Nr. 861 Leidėjas „Sirokas"
Spausdino UAB „Ergos spaustuvė"
P. Vileišio 18, 2055 Vilnius

VIENS, DU,
UŽSEK MAN BATUS

Dantistas buvo rastas negyvas su pajuodavusia žaizda dešiniajame smilkinyje. Pistoletas gulėjo ant grindų šalia ištiestos dešinės rankos. Vėliau negyvas buvo rastas vienas iš jo pacientų, kuris mirė nuo per didelės vietinių nuskausminamųjų dozės. Visiškai aiški žmogžudystės ir savižudybės byla. Tačiau kodėl dantistas įvykdė nusikaltimą darbo dienos įkarštyje? Paslaptį slepia bato sagtis. Kaip sugebės Puaro atskleisti šią bylą?

„Detektyvinio pasakojimo imperatorė"
„Daily Express"

